

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Jaromír Veselovský

INSTITUCIONÁLNÍ ROZHODČÍ ŘÍZENÍ

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Petr Smolík, Ph.D.

Katedra:

Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu):

30. srpna 2009

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.“

Ve Zdíkově, dne 30. srpna 2009

.....

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat JUDr. Petru Smolíkovi, Ph.D. za jeho odborné vedení v průběhu psaní této diplomové práce. Rád bych také poděkoval JUDr. Tomáši Pohlovi za možnost navštívit jednání před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.

Obsah

Obsah.....	4
1. Úvod	7
2. Institucionální rozhodčí řízení.....	10
2.1. Pojem a právní povaha rozhodčího řízení	10
2.2. Druhy rozhodčího řízení.....	14
2.2.1. Rozhodčí řízení ad hoc.....	14
2.2.2. Rozhodčí řízení institucionální	15
2.2.3. Problematika arbitrážních center.....	17
2.3. Rysy institucionálního rozhodčího řízení	19
3. Stálé rozhodčí soudy a zákonná úprava jejich postavení v České republice.....	22
3.1. Stálé rozhodčí soudy.....	22
3.2. Zákonný základ pro zřízení stálých rozhodčích soudů.....	23
3.3. Konkrétní zákonná úprava jednotlivých stálých rozhodčích soudů v ČR.....	26
3.3.1. Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky	27
3.3.2. Burzovní rozhodčí soud při Burze cenných papírů Praha, a. s.	28
3.3.3. Stálé rozhodčí soudy při komoditních burzách.....	29
3.4. Související prameny práva	30
4. Arbitrabilita, rozhodčí smlouva a rozhodci stálých rozhodčích soudů.....	34
4.1. Arbitrabilita	34
4.2. Rozhodčí smlouva	38

4.2.1.	Pojem a druhy rozhodčí smlouvy.....	38
4.2.2.	Forma a obsah rozhodčí smlouvy	41
4.2.3.	Neplatnost rozhodčí smlouvy.....	46
4.2.4.	Zánik rozhodčí smlouvy.....	50
4.3.	Rozhodci stálých rozhodčích soudů	50
5.	Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR.....	55
5.1.	Obecně o rozhodčím soudu při HK ČR a AK ČR.....	55
5.1.1.	Význam Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR	55
5.1.2.	Historie.....	57
5.1.3.	Organizační uspořádání.....	60
5.2.	Řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR	63
5.2.1.	Zahájení řízení.....	63
5.2.2.	Jmenování rozhodců.....	66
5.2.3.	Projednání sporu.....	68
5.2.4.	Dokazování	73
5.2.5.	Skončení rozhodčího řízení.....	75
5.2.6.	Náklady řízení	79
5.3.	Odchytky od standardního projednání sporu.....	82
5.3.1.	On-line řízení	82
5.3.2.	Rozhodčí řízení o internetové domény	84
5.3.3.	Rozhodčí řízení pro řešení úhradových sporů v oblasti zdravotního pojištění.....	88
6.	Závěr	91

Použité zdroje	94
Přílohy	99
Resumé	101
Seznam klíčových slov.....	103

1. Úvod

K volbě tématu mě vedl neustále se zvyšující zájem o řešení sporů prostřednictvím rozhodčího řízení. Tato forma rozhodování představuje jeden z tzv. alternativních způsobů řešení sporů a v praxi nachází stále širší uplatnění. To podporuje zejména skutečnost, že rozhodčí řízení se zásadně jeví jako rychlejší a jednoznačně i flexibilnější než řízení před obecnými soudy. Rozhodčí řízení tedy nabízí určitou alternativu oproti řízení civilnímu a činí jej vyhledávaným nástrojem pro řešení sporů, vznikajících zejména v obchodním styku.

Přechod k tržní ekonomice předznamenal převratný rozvoj v podnikání, následně spojený s potřebou rychlého, neformálního a levnějšího způsobu řešení obchodních sporů. Reakcí na novou ekonomickou realitu bylo přijetí zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, který vdechl rozhodčímu řízení zcela nový rozměr. Do té doby podstatu rozhodčího řízení tvořilo pouze rozhodování sporů z oblasti mezinárodního obchodního styku. Vzhledem k monopolizaci zahraničního obchodu a centrálně vedené ekonomice, byl navíc přístup k rozhodčímu řízení zúžen jen na velmi omezenou skupinu subjektů, což bylo pochopitelně způsobeno výsledkem mezinárodního postavení Československa po roce 1948.

Přijetí nové úpravy tedy především znamenalo rozšíření možnosti přístupu k rozhodčímu řízení. Stranám tak byla dána možnost projevem shodné vůle stran derogovat pravomoc obecného soudu a delegovat ji na rozhodce. Byla zaručena větší autonomie vůle stran a aplikovatelnost tohoto zákona se nově začala vztahovat na širokou škálu majetkových sporů. Jedná se již nejen o spory s tzv. mezinárodním prvkem, ale také o spory čistě vnitrostátní. Zakotvena byla i možnost zřízení stálých rozhodčích institucí.

V posledních letech navíc dochází ke stále většímu rozmachu rozhodování majetkových sporů před stálými rozhodčími soudy, byť jedinou stálou rozhodčí institucí s generální působností v České republice je Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Vzdávající zájem o institucionální rozhodčí řízení si lze jednoduše vysvětlit, neboť přináší řadu podstatných výhod, které jej favorizují oproti rozhodčímu řízení ad hoc. Tyto výhody

spatřuji zejména v určité garanci kvalitního a respektovaného rozhodnutí. Dokladem je i fakt, že počet rozhodnutých vnitrostátních sporů před výše uvedeným rozhodčím soudem každoročně znatelně stoupá.

S ohledem na výše uvedené jsem se ve své diplomové práci rozhodl věnovat vnitrostátnímu institucionálnímu rozhodčímu řízení, přičemž rozhodčímu řízení ad hoc se budu věnovat spíše okrajově.

Pokusím se o obecnou charakteristiku rozhodčího řízení včetně vymezení jeho právní povahy, která je velmi zajímavým, leč často diskutovaným tématem.

Následně se zabývám rozdíly mezi jednotlivými druhy rozhodčího řízení, přičemž se snažím klást důraz na rozhodčí řízení institucionální poukázáním na jeho výhody oproti řízení ad hoc. Současně se zaměřuji na aktuální problematiku tzv. arbitrážních center, která stále sklízí obrovskou vlnu kritiky, a to nejen u odborné veřejnosti.

V další části diplomové práce se věnuji zákonnému zakotvení existence rozhodčích institucí v právním řádu České republiky, neboť stálé rozhodčí soudy mohou na území České republiky vznikat pouze na základě zákona. V této souvislosti charakterizují jednotlivé stálé rozhodčí soudy působící v České republice s poukázáním na úpravu obsaženou v příslušných zákonech.

Ještě předtím, než se začnu podrobněji zabývat řízením před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky a řízení, nemohu opomenout problematiku arbitrability a na ní navazující úpravu rozhodčí smlouvy. Rozhodčí smlouva představuje zásadní předpoklad pro realizaci rozhodčího řízení, proto ji ve své práci vymezuji značný prostor. Do následující části jsem tedy začlenil otázky týkající se obsahových a formálních náležitostí rozhodčí smlouvy, její neplatnost a zánik.

Jak jsem již výše nastínil, těžiště této diplomové práce spočívá v pojednání o Rozhodčím soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky a řízení před ním. V současné době se jedná o nejvíce využívaný stálý rozhodčí soud na našem území, proto si jistě zaslouží mimořádnou pozornost.

V samém závěru se zmiňuji o odchylkách od standardního průběhu rozhodčího řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární

komoře České republiky. Tyto nestandardní formy řízení jsem do diplomové práce zahrnul zejména z důvodu aktuálnosti daného tématu, a také proto, že v jejich vývoji lze pozorovat značnou dynamiku.

V předkládané diplomové práci se nevyhýbám ani historickému exkurzu, ačkoliv jen v rámci jednotlivých kapitol. Ve vybraných případech poukazuji rovněž na úpravu zahraniční a na mezinárodní dokumenty významné pro Českou republiku.

Ve své práci se snažím dospět k obecnějším závěrům a upozornit na některé nedostatky zákonné úpravy při aplikaci na konkrétní případy.

2. Institucionální rozhodčí řízení

2.1. Pojem a právní povaha rozhodčího řízení

Rozhodčím řízením se obvykle rozumí takové rozhodování sporů, při kterém je spor předkládán soukromým osobám nebo nestátním rozhodčím institucím. Jedná se o mimosoudní řízení založené dohodou stran. V tomto smyslu zde dochází k vyloučení pravomoci obecných soudů z projednávání majetkových sporů a to ve prospěch jedné nebo více osob - rozhodců. Přípustnost rozhodčího řízení je tak zpravidla podmíněna existencí platné rozhodčí smlouvy uzavřené mezi stranami před počátkem řízení, přičemž jde buď o smlouvu o rozhodci nebo o rozhodčí doložku. Za další definující znaky rozhodčího řízení lze považovat zejména nezávislost a nestrannost rozhodců a jejich pravomoc vydat konečné rozhodnutí ve věci, označované jako rozhodčí nález. Tímto nálezem je tak s konečnou platností spor vyřešen. Rozhodnutí je pro strany závazné a vynutitelné zákonnými prostředky.

Z hlediska způsobu ochrany práv a oprávněných zájmů bývá charakter rozhodčího řízení chápán rozdílně. V některých zemích je na rozhodčí řízení nazíráno jako na „soukromé“ soudnictví. Někdy bývá naopak ztotožňováno s veřejnoprávním systémem soudnictví. Řada zemí však nadále prodělává v této otázce názorový vývoj. Postupně se vytvořily čtyři základní teorie na postavení rozhodčího řízení v rámci právního pořádku. Jsou jimi teorie smluvní, jurisdikční, smíšená a teorie autonomní.

V případě smluvní teorie je základem založení pravomoci rozhodců výlučně smlouva. U této teorie se setkáváme se dvěma podobami. *Klasická část smluvní teorie vychází z toho, že rozhodce vystupuje jako zástupce stran zjišťující obsah dohody mezi stranami. Moderní pak z toho, že rozhodčí řízení vychází ze smlouvy, rozhodčí nález však již nikoliv.*¹

Pro Jurisdikční teorii je charakteristické, že rozhodčí řízení se chápe jako řízení

---

1 Bělohávek, A. J.: *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo. Komentář I.* Díl. Praha: C. H. Beck, 2008. str. 188

sporné. Rozhodci řeší spor nalézáním práva a vykonávají rozhodovací pravomoc, jež je jim svěřena zákonem, stejně jako soudci obecných soudů. Ovšem je mimo jakoukoliv diskuzi, že pravomoc rozhodců je dána dohodou stran. Proto se k tomuto názoru nepřikláním.

Souhlasím s názorem, že v současné podobě je nejpřiléhavější přiřadit rozhodčímu řízení povahu smíšenou. Smíšená teorie čerpá z teorie smluvní i jurisdikční. Vychází nejen ze skutečnosti, že základ pravomoci rozhodců tvoří soukromoprávní dohoda stran, nýbrž i z autonomie rozhodců jako subjektů, pověřených nalézáním práva. Strany si musí rozhodce zvolit samy nebo alespoň stanovit mechanismus, na jehož základě budou rozhodci vybráni. Jmenování rozhodcem se pak týká jen konkrétního sporu. Není tudíž jmenován trvale, jako tomu je v případě soudců obecných soudů, ale institucí pouze dočasnou. V případě stálých rozhodčích soudů vzniká oprávnění rozhodce věc projednat a rozhodnout také až okamžikem jmenování. Na vůli stran je také možnost stanovit si, jaké normy se budou na případ aplikovat, a místo, kde bude řízení probíhat.

Dojdou-li však rozhodci k závěru, že jsou splněny podmínky pro projednání a rozhodnutí věci, rozhodují stejně jako soudci v řízení před soudy. Přestože rozhodčí nález představuje rozhodnutí soukromoprávního subjektu, je mu propůjčen charakter vykonatelného titulu. Jestliže jsou dodrženy příslušné právní normy, pak dané rozhodnutí bude uznáno a bude vykonatelné ve většině států světa. V uvedených ohledech má tedy rozhodčí řízení společné znaky spíše s řízením soudním. Za důkaz provázanosti obecných soudů s rozhodčími orgány lze považovat i to, že soudy poskytují rozhodčím orgánům právní pomoc a činí řadu procesních úkonů.² Ale tímto výčtem role obecných soudů ve vzájemných vztazích zdaleka nekončí.

Jeden z hlavních aspektů provázanosti soudního a rozhodčího řízení spočívá v tzv. kontrolní funkci obecných soudů ve vztahu k rozhodčímu řízení. Tomu odpovídá fakt, že stát ponechává soudům možnost zrušit rozhodčí nález v případě, kdy je shledán jeho rozpor se zákonem. Je však nutné doplnit, že obecné soudy nejsou oprávněny rozhodnutí rozhodců měnit a nahrazovat vlastním rozhodnutím. Institut zrušení rozhodčího nálezu soudem nemůže být tedy chápán jako opravný prostředek, ale pouze

---

2 Např. se jedná o výslechy svědků, vyslechnutí znalců, místní ohledání či vyžádání listin.

jako přezkum toho, zda byly splněny podmínky pro delegaci soudní pravomoci na rozhodčí orgány a dány předpoklady jeho činnosti směřující k vydání autoritativního rozhodnutí.³

Ne vždy, když se dostane rozhodčí nález do rozporu se zákonem, jej mohou soudy zrušit. Musí se jednat o situaci konkrétně vymezenou zákonem, např. dojde-li k vydání rozhodčího nálezu ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu nebo pokud straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat apod.⁴ Je tedy zcela zřejmé, že v rozhodčím řízení dle této teorie, dochází k prolínání aspektů smluvní i jurisdikční teorie. Dle mého názoru však v rozhodčím řízení dominují prvky teorie jurisdikční.

*Autonomní teorie pak odmítá vše ostatní a vychází z podstaty rozhodčího řízení jako řízení sui generis.*⁵

Na našem území se problematikou právní povahy rozhodčího řízení zabýval také Ústavní soud a to v souvislosti s přípustností ústavní stížnosti proti rozhodčím nálezům. Ústavní soud ve svém usnesení, sp. zn. IV.ÚS 435/02, dospěl k závěru, že podané stížnosti jsou nepřipustné, jelikož rozhodčí nález není pravomocným rozhodnutím orgánu veřejné moci, s čímž nelze jinak než souhlasit.⁶ *Senát Rozhodčího soudu, který ve věci rozhodoval, byl ustaven vůlí stran ad hoc a nelze jej ztotožňovat se senátem obecného soudu. Rozhodčí soud je soukromou osobou, která je soudem jen podle názvu, nepatří do soustavy soudů podle zákona o soudech a soudcích, a není orgánem veřejné moci. Má povahu odborné organizace zprostředkávající služby pro osoby, které chtějí, aby rozhodce jejich právní vztah vyjasnil a napevno postavil. Z tohoto tedy vyplývá, že pokud se praxe Ústavního soudu nezmění, není možné*

---

3 Srov. Klein, B., Doleček, M.: *Rozhodčí řízení*. Praha: ASPI, a. s., 2007. str. 129.

4 Srov. § 31 ZRŘ a násl.

5 Bělohávek, A. J.: *Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, komentář*. Praha: C. H. Beck, 2004. str. 26.

6 Srov. čl. 87 odst 1 písm. d) Ústavy ČR a § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu. Raban, P.: *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004. str. 42-47.

s ústavní stížností proti rozhodčímu nálezu v budoucnu uspět.

Ústavní soud se charakterem rozhodčího řízení zabýval i v celé řadě dalších případů, přičemž nejednou musel čelit vysoké kritice u odborné veřejnosti. Největší nesouhlas pravděpodobně vyvolalo usnesení ze dne 15. 7. 2002, sp. zn. IV.ÚS 174/02. Zde Ústavní soud argumentoval následujícím způsobem: *Charakter rozhodčí činnosti je založený smlouvou delegující vůli stran a její výsledek je činností narovnávající ve smyslu §585 občanského zákoníku. Výsledek pak je kvalifikovanou formou závazku a jako takový je též závazný. Rozhodce nenalézá právo, ale tvoří (eventuelně napevno staví, vyjasňuje, tedy narovnává) závazkový vztah v zastoupení stran. Jeho moc tedy není delegována svrchovanou mocí státu, ale pochází od soukromé vlastní moci stran určovat si svůj osud, kterou mu svěřily. Rozhodčí nález je vynutitelný z důvodu vynutitelnosti závazku, který byl rozhodcem v zastoupení stran uzavřen.*

V těchto ohledech není možné se stanoviskem Ústavního soudu beze zbytku souhlasit. Výsledkem činnosti rozhodce je dle § 23 zákona č.216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „ZRŘ“) vydání rozhodčího nálezu, nikoliv dohoda o narovnání ve smyslu § 585 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „obč.zák.“), jak uvádí Ústavní soud. Z povahy nezávislosti rozhodce není možné v zastoupení stran vytvářet nový závazkový vztah. V odůvodnění tohoto usnesení se objevují patrně další mylné závěry Ústavního soudu. O závaznosti rozhodčího nálezu pro strany sporu nelze pochybovat, stává se rovněž exekučním titulem. Rozhodci jsou nadáni pravomocí spor skutečně rozhodnout, předmětem jejich činnosti je tedy nepochybně nalézání práva.⁷

Charakter rozhodčího řízení je často diskutován rovněž v zahraniční a to zejména z pohledu judikatury. Rozhodčí nález má stejné účinky jako pravomocný rozsudek. Z tohoto pohledu pak rozhodčí řízení plní stejné funkce jako nalézání práva obecnými soudy. Chybná rozhodnutí rozhodčích soudů je tak třeba chápat stejným způsobem jako chybná, avšak již nenapadnutelná rozhodnutí státních soudů. *Ani řízení o návrhu na zrušení rozhodčího nálezu, ani řízení o vykonatelnosti rozhodčího nálezu*

---

7 Srov. např. Pecha, R.: K právní povaze rozhodčích nálezů. Bulletin advokacie 5/2003. str. 41 an. a Růžička, K.: *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005. str. 24 - 25.

*neslouží k revizi věcné správnosti rozhodčího nálezu, nýbrž výlučně k tomu, aby bylo prověřeno, zda byly dodrženy elementární základy právního řádu.*⁸

2.2. Druhy rozhodčího řízení

Rozhodčí řízení lze klasifikovat z několika hledisek. Dle ZŘR můžeme rozlišovat rozhodčí řízení ad hoc a rozhodčí řízení institucionální. To, jakým způsobem bude rozhodčí řízení vedeno, určují strany již v okamžiku uzavření rozhodčí smlouvy. Od tohoto rozhodnutí se však mohou strany později odchýlit, což koresponduje s principem dispozitivnosti rozhodčího řízení. Dokladem je § 1 odst. 2 Řádu Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České Republiky a Agrární komoře České republiky pro vnitrostátní spory, který mimo jiné uvádí, že je umožněno založit pravomoc písemnými projevy vůle jednotlivých stran v již zahájeném rozhodčím řízení.

Dále je možné rozhodčí řízení rozčlenit na obligatorní a fakultativní. V případě obligatorního rozhodčí řízení postačí k jeho zahájení podat žalobu u příslušné rozhodčí instituce nebo u příslušného rozhodce na základě mezinárodní smlouvy, popř. na základě vnitrostátního právního předpisu. Není zde tedy nutné předem uzavírat žádnou rozhodčí smlouvu. Žalovanému pak plyne povinnost podrobit se rozhodčímu řízení. Právní předpisy České republiky obligatorní rozhodčí řízení nestanoví. Jestliže je k zahájení rozhodčího řízení nezbytná existence platné rozhodčí smlouvy, uzavřená mezi stranami, jedná se o fakultativní rozhodčí řízení.

2.2.1. Rozhodčí řízení ad hoc

U rozhodčího řízení ad hoc je ponecháno na vůli stran, koho si zvolí za rozhodce svého sporu, aniž by byly vázány jakýmkoliv seznamem či listinou rozhodců. Rozhodce může být rovněž jmenován k tomu pověřenou osobou či oprávněným orgánem. Rozhodci jsou vybráni jen pro jeden konkrétní spor a po ukončení sporu funkce rozhodce zaniká. Může být ustanoven jeden nebo i několik rozhodců. Zpravidla

---

⁸ Bělohávek, A. J.: *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo. Komentář I. Díl.* C. H. Beck, 2008. str. 197. Rozhodnutí OLG Rostock, sp. zn. 1 Sch. 04/06 z 18. září 2007, Publikováno v: Kroell, S.: Die schiedsgerichtliche Rechtsprechung 2007 (Teil 2). Schieds VZ, 2008, rč. 6, č. 3, str. 119.

to bývá senát složený ze tří osob. Strany se také mohou dohodnout, jaká procesní pravidla pro rozhodčí řízení zvolí. Některá omezení se zde přeci jen objevují. Strany zejména musí respektovat právní předpisy státu, kde se má řízení konat. Do této kategorie právní úpravy lze například zařadit i požadavky na osobu rozhodce.

Podstatný rozdíl mezi oběma druhy řízení lze pozorovat v samotném zahájení řízení. U rozhodčího řízení ad hoc je nejprve nutné určit nebo jmenovat rozhodce, až poté je mu doručena žaloba. Žalobou se samozřejmě zahajuje i řízení institucionální, ale s tím rozdílem, že žaloba se podává stálému rozhodčímu soudu před jmenováním rozhodců.

Rozhodčí řízení ad hoc je zatíženo většími nároky při sjednávání rozhodčí smlouvy. Rozhodce by měl být jmenován již v samotné smlouvě nebo alespoň by měl být vymezen jejich počet či způsob jmenování. Je nutné stanovit základní procesní pravidla projednání sporu, určit jazyk a místo konání rozhodčího řízení. Taková rozhodnutí mohou být ponechána na samotném rozhodci a ti jsou k tomu oprávněni vždy, když strany takové ujednání neučiní. Pro ad hoc řízení je tedy charakteristická větší svoboda při ovlivňování procesu než v rozhodčím řízení institucionálním.

V řízení ad hoc bývají nejčastěji aplikována tzv. arbitrážní pravidla UNCITRAL. Jsou vůbec prvním rozhodčím řádem upravující rozhodčí řízení ad hoc. Byla přijata Valným shromážděním OSN v roce 1976 a výrazným způsobem ovlivnila vývoj většiny rozhodčích institucí, když posléze sloužila jako vzor přijímaných novelizací do jejich řádů. Arbitrážní pravidla UNCITRAL obsahují způsoby ustanovení rozhodců včetně náhradní varianty, jejich počtu, průběh řízení apod. Není vyloučena ani možnost stran dovolat se v rámci výkonu svého dispozičního práva použitím řádu některého stálého rozhodčího soudu.

Za největší nevýhodu řízení ad hoc osobně považuji obtížnost zajištění požadavků nezávislosti, nestrannosti a odbornosti arbitra. Volba rozhodce vždy nese určité riziko, neboť možnost volby je zde ničím neomezená. Navíc pokud rozhoduje jediný rozhodce, který v průběhu řízení zemře nebo pozbude způsobilosti k výkonu funkce rozhodce, zaniká tím rozhodčí smlouva a nelze vydat rozhodčí nález.

2.2.2. Rozhodčí řízení institucionální

V institucionálním rozhodčím řízení spor projednávají a rozhodují stálé

rozhodčí instituce obdobně jako u obecných soudů. Pokud jde o základní procesní principy, mají jak občanské soudní řízení, tak i rozhodčí řízení institucionální, většinu společných rysů. Právě i z tohoto důvodu jsou označovány jako rozhodčí soudy. Strany se tedy neobracejí na konkrétní osoby, i zde však mají strany možnost ovlivnit počet rozhodců, při respektování jejich lichého počtu.

V České republice je okruh stálých rozhodčích soudů vymezen zákonem. Nové rozhodčí soudy mohou vznikat, jen pokud tak zákon výslovně stanoví, resp. rozhodčí soudy mohou vznikat na jeho základě (§ 13 odst. 1 ZRŘ). Samotné zřizování stálých rozhodčích soudů podléhá právním předpisům státu, kde mají své sídlo. Ale není tomu tak ve všech zemích Evropy. Právní úpravy některých států, regulující rozhodčí řízení, připouštějí možnost zřídit stálý rozhodčí soud například sdružením podnikatelů, a to i bez výslovného ustanovení zákona.

V Evropě většinou vznikají stálé rozhodčí soudy při hospodářských, obchodních a průmyslových komorách či burzách. To je případ České republiky nebo Rakouska ale i např. ve Švédsku působí tzv. Rozhodčí institut stockholmské obchodní komory, který je po právní stránce součástí obchodní komory. V Německu jsou zřizovány jako zcela samostatné a nezávislé instituce, v jiných zemích mají spolkový základ (např. Itálie a Švýcarsko). I přes existenci rozhodčích soudů při obchodních nebo obdobných komorách, jsou na nich zpravidla právně nezávislé. Některé slouží jako prostředek k řešení sporů vznikajících z předmětu činnosti těchto organizací nebo mezi jejich členy, další se od těchto organizací odpoutaly a představují obecnější prostředek k řešení daleko širšího okruhu sporů; komory a burzy jim slouží jen jako základna administrativní a personální.

Institucionální rozhodčí řízení nabízí oproti ad hoc řízení celou řadu výhod. Každý rozhodčí soud se musí snažit udržet svoji vysokou úroveň rozhodování sporů, aby obstál v konkurenci s jinými. Je v zájmu samotného rozhodčího soudu, aby na seznamu rozhodců figurovaly osoby, u nichž je záruka řádného výkonu funkce rozhodce a jenž splňuje přísné odborné i morální požadavky.

Za další výhodu oproti ad hoc řízení lze považovat již výše zmíněnou situaci případu úmrtí rozhodce. V institucionálním rozhodčím řízení vstupuje do sporu rozhodce jiný s oprávněním spor projednat a rozhodnout. Strany nemusí sjednávat v rozhodčí smlouvě způsob projednání sporu, jazyk, místo řízení, apod., neboť rozhodčí soudy vydávají své rozhodčí řády, podle kterých pak rozhodčí řízení probíhá.

Jsou jimi upraveny i pravidla o nákladech řízení a jejich hrazení či vyplácení odměn rozhodců. V rozhodčí smlouvě postačí podřídit se danému rozhodčímu soudu a strany se tak vyhnou řadě administrativních úkonů. Nejen proto se v praxi institucionální rozhodčí řízení těší větší oblibě, bývá považováno za bezpečnější a efektivnější formou řízení.

2.2.3. Problematika arbitrážních center

V České republice se v posledních letech rozmohl fenomén tzv. arbitrážních center. Jedná se o organizace, jejichž název či způsob vedení vyvolává dojem, že jde o stálý rozhodčí soud. Po právní stránce před nimi probíhá řízení ad hoc, fakticky však působí jako stálé rozhodčí soudy. Pro širší veřejnost, která není dostatečně seznámena s právní úpravou rozhodčí řízení, tak může vznikat dojem, že na území České republiky působí velké množství stálých rozhodčích soudů.⁹

V případě arbitrážních center se zpravidla jedná o občanská sdružení, event. obchodní společnosti sdružující rozhodce. Tyto instituce dokonce vydávají svůj řád, zveřejňují vzorovou rozhodčí doložku, publikují seznam rozhodců, kterým pak poskytují administrativní zázemí. Naproti tomu stálé rozhodčí soudy, jak je již výše uvedeno, mohou vznikat jen na základě zákona. Ovšem nikoliv na základě jakéhokoliv zákona, jak si arbitrážní centra často vykládají. V této souvislosti se snaží L. Lisse argumentovat, že tato občanská sdružení „...byla zřízena aktem aplikace práva orgánu státní moci na základě zákona a jejich konstitucionalizace tedy rovněž splňuje podmínky § 13 ZRŘ.“¹⁰

Vzhledem k tomu, že jde o rozhodčí řízení ad hoc, jsou rozhodčí nálezy vydávány jménem rozhodce. Strany ve skutečnosti nesjednávají pravomoc arbitrážního centra, které nedisponuje oprávněním k vedení rozhodčího řízení, nýbrž rozhodce ad hoc.

---

9 Např. veřejná prezentace Rozhodčího soudu České republiky, který je po právní stránce založen jako občanské sdružení, může evokovat představu laické veřejnosti, že se jedná o státní instituci.

10 Lisse, L.: K právnímu postavení arbitrážních center, http://www.rozhodcisoud.net/news/pravni_postaveni_arbitraznich_center_LISSE.php.

Problematika arbitrážních center bývá v současné době často diskutované téma. Lze konstatovat, že v některých případech pochybné praktiky těchto subjektů vedou k negativní medializaci rozhodčího řízení u širší veřejnosti a může směřovat k dehonestaci institucionálního rozhodčího řízení jako celku. Hlavním předmětem zájmu jejich zakladatelů je nezdědka podnikatelský zisk, nikoliv spravedlivé a pečlivé projednání sporu a vydání nestranného rozhodnutí. V tomto ohledu je možné se v praxi setkat s případy, kdy jisté advokátní kanceláře spolupracují s těmito centry a doporučují sjednávání rozhodčích pod záminkou rychlosti a jednoduchosti řízení ve prospěch konkrétní arbitrážní instituce. Na tuto instituci je pak delegována pravomoc řešit všechny spory vzniklé z uvedeného právního vztahu. Tím si arbitrážní centra nepochybně zajišťují jistotu budoucích finančních prostředků. V této souvislosti je pak dokonce možné pochybovat o nestrannosti takového rozhodčího řízení. Rychlost a jednoinstančnost řízení může v takovém případě znamenat spíše nevýhodu. Nalézání práva a prosazování spravedlnosti není přece možné snížit na pouhé podnikání.

Silný kritický obraz těchto institucí se někdy může zdát vyvolaný obavou stálých rozhodčích institucí o úbytek potenciální klientely. *Z právního hlediska je však nutné upozornit na skutečnost, že pokud tato centra vedou seznam rozhodců a vydávají pro účastníky rozhodčího řízení pravidla, pak činnost, kterou takto vykonávají, nemá oporu v zákoně a je opodstatněné domnívat se, že arbitrážní centra ZRR obcházejí.*¹¹ Taková kritika je dle mého názoru zasloužená.

K tomu judikatura: *Námítka ohledně pochybností o nezávislém a nestranném rozhodování rozhodce, který je zapsán v seznamu rozhodců vedeném jiným soukromoprávním subjektem než stálým rozhodčím soudem, je irelevantní, jestliže není dán jiný pádný důvod, pro který by konkrétní osoba neměla být jmenována rozhodcem. Stejně tak pouhé zapsání rozhodce zvoleného žalobcem a zapsání právního zástupce žalobce do stejného seznamu rozhodců, v němž jsou zapsáni někteří advokáti z celé ČR, není důvodem k pochybnostem o nestranném rozhodování.*¹²

---

11 Srov. Růžička, K.: *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005. str. 30.

12 Srov. Rozhodnutí Krajského soudu v Olomouci, ze dne 30. května 2001, sp. zn. 22 Cm 18/2001-90, potvrzen usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. října 2001.

2.3. Rysy institucionálního rozhodčího řízení

Pojem stálého rozhodčího soudu není v ZRŘ nijak vymezen. Obecnou definici zřejmě nezmiňuje ani žádný jiný právní řád některého státu. Pochopitelně absence takového ustanovení může v praxi působit z pohledu veřejnosti určité problémy. Ve většině případů je za zcela postačující považováno vymezení podmínek vzniku a úprava předmětu činnosti stálých rozhodčích institucí.

Jak již bylo uvedeno, rozhodčí soudy se neřídí jen ustanovením ZRŘ, ale samy přijímají svá pravidla označovaná jako řády či statuty, které jsou pro ně závazné. Tyto řády a statuty mají svá specifika. Jednak nemohou být autonomním procesním předpisem obsahující úpravu celého řízení a musí tak do jisté míry respektovat rámec jim určený obecnými předpisy, rovněž musí být v souladu s mezinárodními smlouvami. ZRŘ navíc stanoví další podmínku pro jejich vydávání, a to povinnost jejich uveřejnění v Obchodním věstníku.¹³ To si klade za cíl zajistit dobrou dostupnost informací o organizační podobě jednotlivých rozhodčích soudů a úpravě řízení před nimi. Tento požadavek odpovídá skutečnosti, neboť stálý charakter rozhodčích soudů předpokládá, že úpravě řízení před nimi je podřízeno více subjektů, než je tomu u řízení ad hoc.

Rozhodčím institucím se tedy ponechává určitý prostor pro specifickou formu úpravy některých otázek v jejich řádech a statutech. Stálé rozhodčí soudy jsou dokonce oprávněny ve svých předpisech stanovit procesní pravidla odlišným způsobem, než jak jsou upraveny v ZRŘ. Toto právo není podmíněno ani předběžným souhlasem některého státního orgánu. Rozhodčí soudy ve svých řádech obvykle upravují způsob jmenování a určení počtu rozhodců.¹⁴ Zde se nabízí několik variant, a to zejména

---

13 Zveřejňování a uveřejňování údajů v Obchodním věstníku vymezuje nařízení vlády č. 503/2000 Sb., o Obchodním věstníku.

14 Např. Dohodou stran nebo náhradním jmenováním, pokud se strany do stanovené doby na jeho osobě nedohodly; nebo náhradním jmenováním rozhodce za stranu, která jej nejmenovala ve lhůtě k tomu stanovené v případě tříčlenného rozhodčího senátu; nebo náhradním jmenováním předsedy rozhodčího senátu, jestliže se rozhodci ve stanovené lhůtě neshodli na jeho osobě, apod. Určení náhradního jmenování orgánem stálého rozhodčího soudu, např. předsedou nebo tajemníkem Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.

tříčlenný rozhodčí senát nebo jediný rozhodce,¹⁵ eventuelně může být počet rozhodců stanoven v rozhodčí smlouvě. Rozhodčí soudy vedou seznamy či listiny rozhodců, kterým jsou strany obvykle při výběru rozhodců vázány,¹⁶ což se považuje za jednu z hlavních výhod institucionálního rozhodčího řízení. Strany si tak mohou zvolit rozhodce podle údajů uváděných v seznamu rozhodců. Zohledňuje se především jejich odborná kvalifikace a zaměření, důvěryhodnost či dosavadní praxe. Není pochyb, že stále rozhodčí soudy přejímají vůči konkrétním stranám i veřejnosti morální odpovědnost za osobní i odborné vlastnosti rozhodců. Pro rozhodčí soudy je proto vizitkou, kdo figuruje na seznamu rozhodců. Z předmětu úpravy není vyloučena ani organizace agendy spojené s činností rozhodčích soudů. Pro úplnost je nutné dodat, že pokud upravuje řád určitého stálého rozhodčího soudu některou otázku vyčerpávajícím způsobem, obvykle se již ani podpůrně nepoužijí ustanovení ZRŘ.

Stěžejní část úpravy prostřednictvím řádů stálých rozhodčích soudů představuje samotný průběh řízení a rozhodování. Není tedy nutné, aby strany sjednávaly, jak má být v řízení postupováno, což samo o osobě zaručuje notnou dávku právní jistoty. V této oblasti je stálým rozhodčím soudům ponechán prostor dosti široký. Statuty a řády upravují např. náležitosti podání, předkládání písemností včetně jejich doručování, zajištění důkazů, dokazování, vydání rozhodnutí až po obsah rozhodčího nálezu.

Možný předmět úpravy ve statutech stálých rozhodčích soudů tvoří pravidla o nákladech řízení a odměňování rozhodců.

Stále rozhodčí soudy organizačně a administrativně zabezpečují činnost rozhodců. Jedná se o svébytné instituce, které se v mnoha dalších ohledech značně odlišují od soustavy obecných soudů. To samozřejmě plyne i z jednoinstančnosti rozhodčího řízení. Jak jsem již výše uvedl, pravomoc k projednání a rozhodnutí sporu

---

15 Rozhodčí Soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky stanoví, že spory rozhoduje tříčlenný rozhodčí senát nebo jediný rozhodce, pokud se na tom strany dohodly. Srov. § 3 odst. 2 Řádu. Spory před Rozhodčím soudem při Mezinárodní obchodní komoře v Paříži (dále jen „RS ICC“) rozhoduje jediný rozhodce.

16 Z tohoto pravidla existují i výjimky např. Rozhodčí soud při hospodářské komoře ve Vídni (dále jen „RS WKO“) umožňuje zvolit za rozhodce i osoby na seznamu neuvedené. RS ICC pak žádný seznam nevede.

zakládá rozhodčí smlouva či doložka uzavřená mezi stranami. Ve skutečnosti však zmíněná pravomoc přísluší jen rozhodcům a po této stránce neexistuje rozdíl mezi rozhodčím řízením institucionálním a řízením ad hoc. Jeden z hlavních odlišujících prvků spočívá také v právní subjektivitě, kterou jsou rozhodčí soudy zpravidla nadány. Otázka právní subjektivity však doposud není v případě některých stávajících stálých rozhodčích soudů jednoznačně vyřešena.

Řízení probíhají zpravidla v sídle rozhodčích soudů, pokud strany se strany nedohodnou jinak.

Podle § 13 odst. 3 ZRŘ je dále upravena situace, kdy strany určí příslušnost konkrétního stálého rozhodčího soudu a v rozhodčí smlouvě neujednají, podle jakých procesních pravidel se bude postupovat. V tom případě platí, že se podrobily statutu či řádu daného rozhodčího soudu platného v době zahájení řízení.

3. Stálé rozhodčí soudy a zákonná úprava jejich postavení v České republice

3.1. Stálé rozhodčí soudy

Počátky moderního institucionálního řízení v mezinárodním kontextu sahají do 20. let minulého století. K velkému průlomů došlo založením stálých rozhodčích soudů ve Stockholmu, Paříži či USA.¹⁷ Zřízení Rozhodčího soudu při Mezinárodní obchodní komoře v Paříži (RS ICC) mělo neočekávaně velký dopad na vznik nových rozhodčích institucí. *Institucionalizace Mezinárodní obchodní komory v Paříži rozhodčím soudem se pro všechny rozhodčí instituce stala vzorem.*¹⁸ Postupně začalo rozhodčích institucí přibývat a dostávalo se jim stále větší důvěry a popularity. Velký rozvoj ve východní části Evropy předznamenal pád sovětského bloku. Na počátku devadesátých let ekonomika těchto zemí prošla transformací od centrálně řízeného modelu k tržnímu hospodářství, což s sebou nutně přineslo větší potřebu pružnějšího řešení obchodních sporů. Další stálé rozhodčí instituce však vznikají i v současné době a v blízké budoucnosti je zřejmě třeba počítat s dalším zvyšování počtu těchto soudů, jelikož v řadě zemí doposud stálé rozhodčí soudy vůbec neexistují. Také lze předpokládat přibývání rozhodčích soudů, vyprovokované většími nároky na jejich specializaci.

Jak jsem již nastínil výše, hlavním klasifikačním kritériem pro rozdělení stálých rozhodčích soudů je oblast jejich pravomoci. Podle tohoto kritéria lze tedy rozlišovat buď soudy s obecnou pravomocí, nebo rozhodčí soudy specializované.¹⁹ Specializované rozhodčí soudy naproti soudům s obecnou pravomocí rozhodují typicky pouze omezený okruh sporů. Meze jejich pravomoci jsou vždy velmi přesně vymezeny

---

17 RS ICC byl založen již v roce 1923; Rozhodčí institut stockholmské obchodní komory existuje od roku 1917. V roce 1922 byla založena americká rozhodčí společnost.

18 Raban, P.: *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2004. str. 175.

19 Např. Mořská arbitrážní komise v Moskvě nebo Mezinárodní rozhodčí soud pro námořní a vnitrozemskou plavbu ve Gdyni.

zákonem. V ČR mohou stále rozhodčí soudy rozhodovat jen majetkoprávní spory, u nichž jsou strany oprávněny uzavřít smír a o nichž by jinak byly příslušné rozhodovat soudy. Z tohoto pohledu je dále možné rozlišovat rozhodčí soudy, které rozhodují pouze spory z mezinárodního obchodního styku a ty, které vedle těchto sporů rozhodují i spory vnitrostátní.²⁰

3.2. Zákonný základ pro zřízení stálých rozhodčích soudů

Vymezení podmínek pro vznik a činnost stálých rozhodčích institucí obsahuje § 13 odst. 1 ZRŘ. Tento základní zákonný požadavek kladený na rozhodčí soudy při samotném vzniku jednoznačně formuluje nejpodstatnější podmínku pro jejich zřízení. Proto musí existovat zvláštní zákon (odlišný od ZRŘ), který buď přímo zřídí stálý rozhodčí soud, nebo alespoň určité osobě udělí oprávnění stálý rozhodčí soud zřídit. Zákonodárce výhradou dotčeného zákona nutně zdůrazňuje význam, jenž přikládá právě zřizování stálých rozhodčích soudů.

Zákon č. 98/1963 Sb., o rozhodčím řízení v mezinárodním obchodu, jenž předcházel ZRŘ, umožňoval ve svém § 8 odst. 2, aby zřízení stálých rozhodčích institucí upravovaly zvláštní předpisy, nikoliv tedy jen předpisy na úrovni zákona. Jeho § 28 pak dával takovým předpisům prostor podrobně určit způsob jmenování rozhodců a stanovení jejich počtu, právo vázat výběr rozhodců na určitý seznam, určit způsob řízení, způsob rozhodování, apod.

Jediný existující stálý rozhodčí soud v tehdejší Československu byl zřízen již v roce 1949, ovšem pouze výnosem Ministerstva zahraničního obchodu, kterým byl schválen jeho Statut. Jednalo se o Rozhodčí soud Československé obchodní komory, zákonné zakotvení jeho existence bylo učiněno až v roce 1980, a to zákonem č. 42/1980 Sb., o hospodářských stycích se zahraničím. V té době působil již pod označením Rozhodčí soud Československé obchodní a průmyslové komory. Předtím navíc došlo k vydání Řádu výše zmíněného soudu, a to vyhláškou č. 47/1975 Sb. Tento soud byl oprávněn rozhodovat jen spory z majetkových nároků z mezinárodního obchodu (o historii a postavení Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře a Agrární komoře České republiky bude podrobněji pojednáno v samostatné kapitole).

---

20 Např. Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České Republiky a Agrární komory České republiky.

Podmínka zákonného základu zřízení stálého rozhodčího soudu je často diskutována. Objevují se názory konstatující přísnost takového požadavku. Tyto spekulace pramení z dnešní situace na poli rozhodcovské činnosti stálých rozhodčích institucí. Jediným rozhodčím soudem na území České republiky s obecnou působností je dnes totiž pouze Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (dále jen Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR nebo Rozhodčí soud). Doposud není možný vznik jiného stálého rozhodčího soudu s obdobnou působností, z čehož do jisté míry plyne monopolní postavení této instituce. S tím je samozřejmě spojen růst počtu projednávaných sporů před tímto soudem. Jediným zákonným východiskem je zřizování sítě regionálních sudišť Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR, k čemuž samozřejmě dochází.

V této souvislosti se nabízí další otázka, zda podmínka zřízení na základě zákona je splněna i v situaci, kdy bude založena právnická osoba ve smyslu zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, (dále jen „obch.zák.“), a předmět činnosti této osoby by spočíval v organizování rozhodčího řízení. Takové pojetí je však nutné odmítnout, jelikož zákonem se v § 13 odst. 1 ZRŘ rozumí ten zákon, který konkrétní stálý rozhodčí soud výslovně zřizuje, event. tuto možnost předpokládá. Zde se jedná o problematiku již zmíněných arbitrážních center či institucí.

Je třeba zdůraznit, že činnost rozhodce není možné považovat za podnikání anebo za poskytování služeb ve smyslu předpisů upravujících podnikání. Rozhodovací činnost rozhodců nahrazuje v mezích a za podmínek stanovených zákonem, výkon moci státních soudů, která přísluší jinak pouze státu. Stát si tak chrání zasahování do monopolu výkladu zákona tím, že bez jeho svolení na zákonodárné úrovni nelze zřídit institucionalizovanou rozhodčí právnickou osobu. Na základě tohoto zákona nevznikl v České republice žádný rozhodčí soud.²¹ Pokud by však docházelo k tomu, že by jakákoliv fyzická osoba nebo osoba právnická jako instituce organizovala bez opory v zákoně (ve sféře práva veřejného, kde jednoznačně platí obecná zásada „co není výslovně dovoleno, je zakázáno“) provádění a konání rozhodčího řízení, pak je tato činnost prováděna bez zákonného zmocnění a má povahu podnikání nepovoleného.

---

21 Srov. Raban, P.: *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2004. str. 148.

Rozhodčí nález vydaný v řízení organizovaném institucí, jejíž vznik se neopírá o zákon, je zřejmě nezákonný již ze samotného titulu nezákonné existence takové instituce. Veškeré instituce působící v oblasti organizování rozhodčího řízení v České republice jsou tedy nelegální a jejich nálezům nemůže být přiznána vykonatelnost. Absolutně neplatnou by se měla stát i rozhodčí smlouva, která zakládá pravomoc této instituce. Za použití těchto myšlenek můžeme dojít k závěru, že uvedené okolnosti, by měly směřovat ke zrušení rozhodčího nálezu civilním soudem ve smyslu § 31 písm. b) ZRŘ.

Hlavním právním pramenem upravující obecně rozhodčí řízení na území České republiky je tedy ZRŘ. Přijetím ZRŘ byla úprava rozhodčího řízení u nás podstatně modernizována a současně došlo k posílení samostatnosti a nezávislosti postavení stálých rozhodčích soudů. Zákon stanoví, jaké spory mohou být v rozhodčím řízení projednávány, čímž je určen rozsah pravomoci stálých rozhodčích soudů. V procesních otázkách se však použije subsidiárně. ZRŘ se aplikuje, jen pokud něco jiného nestanoví mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv.²²

ZRŘ se člení na osm částí. Část první obsahuje ustanovení o rozhodčí smlouvě. Část druhá upravuje postavení rozhodců včetně postavení stálých rozhodčích soudů. Část třetí se zabývá samotným rozhodčím řízením a otázkami s ním souvisejícími. Část čtvrtá stanoví podmínky zrušení rozhodčího nálezu soudem a zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí. Ustanovení o poměru k cizině jsou zahrnuty do části páté. Část šestá pojednává o věcné a místní příslušnosti soudů poskytujících pomocné úkony pro účely rozhodčího řízení. Část sedmá zahrnuje změny a doplnění zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, (dále jen „OSŘ“). Část osmá pak obsahuje ustanovení přechodná a závěrečná.

OSŘ má v oblasti rozhodčího řízení charakter podpůrné právní normy. Vztah OSŘ k rozhodčímu řízení vymezuje § 30 ZRŘ, který připouští, že na řízení před rozhodci se přiměřeně použije OSŘ, nestanoví-li ZRŘ jinak. Z toho plyne, že rozhodčí řízení se v první řadě řídí ZRŘ, popř. řádem příslušného rozhodčího soudu a ty otázky, které ZRŘ nepostihuje, se přiměřeně řídí OSŘ. Subsidiarita OSŘ se tedy uplatní

---

22 Srov. § 47 ZRŘ.

v rozsahu svěřeném mu § 30 ZRŘ. Podrobná úprava řízení obsažená v rádech jednotlivých stálých rozhodčích soudů však neponechává jeho aplikaci příliš mnoho prostoru.

OSŘ vztah k rozhodčímu řízení dále upravuje ve svém § 106, který mimo jiné stanoví náležitosti vyloučení soudní pravomoci ve prospěch řízení před rozhodci.

§ 106 odst. 1 OSŘ stanoví: „Jakmile soud k námitce žalovaného uplatněné nejpozději při prvním jeho úkonu ve věci samé zjistí, že věc má být podle smlouvy účastníků projednána v řízení před rozhodci, nemůže věc dále projednávat a řízení zastaví; věc však projedná, jestliže účastníci prohlásí, že na smlouvě netrvají. Soud projedná věc i tehdy, jestliže zjistí, že věc nemůže být podle práva České republiky podrobena rozhodčí smlouvě, nebo že rozhodčí smlouva je neplatná, popřípadě že vůbec neexistuje nebo že její projednání v řízení před rozhodci přesahuje rámec pravomoci přiznané jim smlouvou, anebo že rozhodčí soud odmítl se věcí zabývat.“

Jen velice stručně se o rozhodčím řízení zmiňuje zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním obchodním styku, který se použije např. při určení práva rozhodného pro stanovení procesní způsobilosti stran sporu v řízení před českými stálými rozhodčími soudy. ZMPS²³ také upravuje věci spojené s doručováním a dokazováním či jinou právní pomocí ve styku s cizinou, nicméně v této oblasti se zpravidla aplikují ustanovení řádů rozhodčích soudů.

3.3. Konkrétní zákonná úprava jednotlivých stálých rozhodčích soudů v ČR

Jak již bylo řečeno, postavení stálých rozhodčích soudů, je v současné době obecně upraveno v § 13 ZRŘ. Založení jednotlivých rozhodčích soudů pak musí být provedeno na základě konkrétního zákona, který daný rozhodčí soud zřizuje.

Takovými stálými rozhodčími soudy jsou na našem území Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR, Burzovní rozhodčí soud při Burze cenných papírů Praha a Rozhodčí soud

---

23 Srov. § 55 a násl. zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, (dále jen „ZMPS“)

při Českomoravské komoditní burze Kladno, jež byly zřízeny přímo zákonem.

3.3.1. Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky

Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR je nejvýznamnějším a jediným reálně fungujícím rozhodčím soudem na území České republiky. Jedná se o soud s dlouholetou tradicí, který u nás působí již od roku 1949. Zákonný základ existence tohoto rozhodčího soudu poskytuje § 19 odst. 1 zákona č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Jeho jednání a jím učiněné právní úkony jsou přičitatelné výhradně Hospodářské komoře České republiky, nikoliv České republice nebo některé její organizační složce. Jeho existence je dána přímo zákonem, a to zákonem č. 223/1994 Sb. o sloučení Československé obchodní a průmyslové komory s Hospodářskou komorou České republiky s účinností ode dne 1. 1. 1995. Po dlouhou dobu fungoval také jako jediný stálý rozhodčí soud na našem území. O historii a postavení Rozhodčího soudu bude podrobněji pojednáno níže.

Působí jako nezávislý orgán, který není ve své činnosti podřízen jiné osobě, a to ani Hospodářské komoře ani Agrární komoře. Musí být splněn základní předpoklad, aby spory před ním byly rozhodovány nezávislými rozhodci, a to jak na stranách sporu, tak na předmětu řízení. V momentě, kdy by mohly vzniknout oprávněné pochybnosti o jejich nepodjatosti, musí rozhodci bezodkladně oznámit tyto okolnosti stranám sporu, popřípadě soudu. Jsou tedy zavázáni postupovat v souladu s § 8 ZRŘ, který na rozhodce váže oznamovací povinnost. Nesplněním těchto podmínek pak přichází v úvahu vyloučení rozhodců nebo k jeho zrušení soudem, dojde-li k vydání rozhodčího nálezu.

Při svém rozhodování se Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR řídí Statutem Rozhodčího soudu a Řády Rozhodčího soudu. Řády a Statut, stejně jako to je u ostatních stálých rozhodčích soudů, si vydává Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR sám, čímž rozhoduje v zákonném rámci o svém postavení, rozhodovací činnosti a organizačním uspořádání.

Statut vymezuje především orgány Rozhodčího soudu. Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR se skládá z třináctičlenného předsednictva, které řídí činnost tohoto rozhodčího soudu. Dále pak z rozhodců a tajemníka rozhodčího soudu, který činnost rozhodčího soudu organizuje. Předsednictvo je jmenované na dobu tří let představenstvy

Hospodářské komory České republiky a Agrární komory České republiky, přičemž členem může být jmenován pouze rozhodce zapsaný na listině rozhodců u Rozhodčího soud při HK ČR a AK ČR. Předsednictvo je usnášení schopné, za přítomnosti nadpoloviční většiny svých členů a usnáší se nadpoloviční většinou přítomných členů. Statut postihuje ve své úpravě i další otázky, jako je způsob vedení listiny rozhodců a zápisů na ni, jeho rozhodovací, organizační a ekonomickou nezávislost, apod.

Řád Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR pak obsahuje úpravu procesních otázek. Vymezuje průběh řízení od zahájení až po jeho skončení. V současné době se v řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR uplatňují tři jeho základní varianty s ohledem na to, zda jde o vnitrostátní či mezinárodní spory (standardní řízení) nebo se jedná o tzv. řízení on-line. Součástí Řádu je jeho příloha, kterou tvoří Pravidla o nákladech řízení, a Příloha č. 1 k těmto Pravidlům obsahující Sazebník nákladů rozhodčího řízení.

3.3.2. Burzovní rozhodčí soud při Burze cenných papírů Praha, a. s.

Burzovní rozhodčí soud při Burze cenných papírů (dále jen „BRS při BCPP“) byl založen zákonem č. 214/1992 Sb., o burze cenných papírů, (dále jen „ZoBCP“). Oficiálně zahájil svou činnost ke dni 24. 9. 1993. K uveřejnění nového Statutu BRS při BCPP v Obchodním věstníku došlo dne 2. 4. 2003, jímž byl nahrazen Statut předchozí. Vedle Statutu vydává i svůj Řád a vede seznam rozhodců. Jedná se o soud specializovaný.

Vymezení pravomoci BRS při BCPP upravuje § 29 ZoBCP. Podmínkou jeho pravomoci je platná rozhodčí smlouva uzavřená v písemné podobě v jeho prospěch, přičemž pravomoc lze založit jen pro spory z burzovních obchodů uzavřených na burze. Takovým obchodem se ve smyslu § 13 ZoBCP rozumí *nákup a prodej cenných papírů na burze, na jehož podstatných náležitostech se strany dohodly prostřednictvím automatizovaného obchodního systému v souladu s burzovním řádem a burzovními pravidly, nebo který byl uzavřen mimo tento automatizovaný obchodní systém, ale v souladu s burzovním řádem a burzovními pravidly byl do tohoto systému vložen.* Okruh osob, mezi kterými mohou být tyto obchody uskutečněny, vyjmenovává také ZoBCP. Účastníky burzovního obchodu mohou být pouze osoby oprávněné k obchodování s cennými papíry podle zákona o cenných papírech nebo podle zákona o investičních společnostech a investičních fondech. Tyto musí současně splňovat další

podmínky stanovené burzovním řádem a burzovními pravidly, přičemž se jedná buď o akcionáře burzy nebo o osoby, kterým burzovní komora na jejich žádost a po zaplacení zápisného udělila oprávnění kupovat a prodávat cenné papíry. Mezi účastníky rovněž mohou patřit i burzovní dohodci a Česká národní banka.²⁴

Pro spory vzniklé z obchodů uzavřených na jiné burze nelze pravomoc soudu založit, a proto se jedná o tzv. uzavřený rozhodčí soud. Ve smyslu § 30 odst. 3 ZoBCP musí být právo z burzovního obchodu uplatněno u burzovního rozhodčího soudu do sedmi dnů ode dne, kdy burzovní obchod byl uzavřen nebo měl být plněn. Není-li právo v této době uplatněno, zaniká.

Hlavním orgánem stojícím v čele BRS při BCPP je sedmičlenné předsednictvo, které jmenuje a odvolává tajemníka. Tajemník se stará o organizační činnost soudu. Spory rozhodují senáty složené ze tří rozhodců, pokud se strany nedohodnou jinak.

3.3.3. Stálé rozhodčí soudy při komoditních burzách

Na základě zákona č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách, (dále jen „ZKB“) byla stanovena možnost zřídit při komoditních burzách stálé rozhodčí burzovní soudy. Opět musí být splněn předpoklad jejich nezávislosti. Na území České republiky působí několik komoditních burz a většina z těchto zmocnění založit burzovní rozhodčí soud využila. Nejznámějším burzovním rozhodčím soudem při komoditních burzách je pravděpodobně Rozhodčí soud při Českomoravské komoditní burze Kladno. Tento soud, sídlící v Praze, je oprávněn projednávat a rozhodovat jednak spory z obchodů uzavřených na Českomoravské komoditní burze Kladno, ale také na Obchodní burze Hradec Králové. Do jeho rozhodovací pravomoci spadají i spory z mimoburzovních obchodů v oblasti komodit obchodovatelných na těchto burzách. Dalšími komoditními burzami působícími na našem území jsou Moravskoslezská komoditní burza, jejíž soud sídlí v Ostravě, a Plodinová burza Brno.

Před burzovními rozhodčími soudy rozhodují nezávislí rozhodci nejen spory z burzovních obchodů, ale také spory z obchodů mimoburzovních v oblasti komodit obchodovatelných na těchto burzách. Tyto komodity pak konkrétně vymezuje statut

---

²⁴ Srov. § 14 odst. 1 a 2 zákona o burze cenných papírů

příslušné burzy.

Burzovním obchodem se rozumí koupě a prodej komodit a komoditních derivátů osobami oprávněnými k burzovním obchodům. Tyto jsou sjednány na burze v místnostech a hodinách určených pro burzovní shromáždění, popřípadě i mimo burzu, za podmínek určených ZKB a statutem příslušné komoditní burzy, pokud je cena z tohoto obchodu zaznamenána příslušným orgánem burzy. Za burzovní obchod se považují i pomocné obchody uzavírané na burze. Zejména se jedná o pojistné smlouvy, smlouvy o uskladnění, smlouvy o přepravě věci a smlouvy zasílatelské.

Burzovní soudy působící při komoditních burzách také vydávají své statuty, které vymezují jejich pravomoc. Řády pak stanoví procesní pravidla pro řízení před daným rozhodčím soudem. Dalo by se říci, že po obsahové stránce téměř kopírují Řád Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR.

3.4. Související prameny práva

V této kapitole je mým cílem se stručně zmínit o mezinárodních pramenech práva, vztahujících se k institucionálnímu rozhodčímu řízení. Řada mezinárodních smluv se totiž promítla do české úpravy rozhodčího řízení a Česká republika je smluvní stranou několika mezinárodních smluv z této oblasti. V následujícím textu se nebudu dále zabývat vnitrostátními prameny, jelikož podstatné předpisy jsem již stručně charakterizoval v předchozích kapitolách.

Hlavním kritériem pro třídění mezinárodních smluv je jejich rozlišování podle počtu stran. Rozlišujeme tedy na mezinárodní smlouvy dvoustranné a mezinárodní smlouvy mnohostranné (resp. úmluvy). Mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána a k jejichž ratifikaci dal parlament souhlas, mají v souladu s článkem 10 Ústavy České republiky přednost před zákonem. Tomu odpovídá i ustanovení § 47 ZRŘ, který stanoví, že ZRŘ se použije jen tehdy, pokud nestanoví mezinárodní smlouva něco jiného.

Mezinárodní smlouvy dvoustranné

Česká republika je vázána nemalým počtem dvoustranných mezinárodních smluv týkajících se rozhodčího řízení. Těmito smlouvami se především řeší otázka vykonatelnosti rozhodčích nálezů. Předmětem spolupráce mezi státy mohou být také

různé formy součinnosti nebo právní pomoci mezi soudy smluvních států. Se jedná o zejména spolupráce při doručování nebo zajištění důkazů soudem na území jiného státu na základě dožádání soudu druhého smluvního státu. Bilaterální mezinárodní smlouvy Česká republika uzavřela například se Slovenskem, Rakouskem, Řeckem, Itálií, Švýcarskem, Belgií, Polskem či Maďarskem.

Mezinárodní smlouvy mnohostranné

a) Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, New York 10. 6. 1958, publikována jako příloha vyhlášky ministerstva zahraničních věcí č. 74/1959 Sb.

Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, New York 10. 6. 1958, publikována jako příloha vyhlášky ministerstva zahraničních věcí č. 74/1959 Sb. (dále jen „NYÚ“) se vztahuje na uznání a výkon rozhodčích nálezů, vyplývajících ze sporů mezi fyzickými nebo právními osobami. Pochopitelně musí jít o rozhodčí nálezy vydané rozhodci na území jiného státu než toho, v němž je žádáno o jejich uznání a výkon. Úmluva se rovněž vztahuje na rozhodčí nálezy, které nejsou pokládány za nálezy místní ve státě, v němž je žádáno o jejich uznání. Toto poměrně široké vymezení působnosti obsahuje článek I. NYÚ.

Pod NYÚ je podepsána Ekonomická a sociální rada OSN a Mezinárodní obchodní komora. Byla sjednána na konferenci Organizace spojených národů v roce 1958 v New Yorku. Konference se zúčastnilo 45 států včetně Československa. Podepsána byla 10. června 1958 a pro Československou republiku nabyla účinnosti dnem 10. října 1959. NYÚ nahradila úmluvy, které otázky uznání a výkonu rozhodčích nálezů upravovaly do tohoto data.²⁵ Konkrétně se jedná o Ženevský protokol o doložkách o rozsudím z roku 1923 a Ženevskou úmluvu o vykonatelnosti cizích rozhodčích výroků z roku 1927, které ve smyslu článku VII. NYÚ pozbudou platnosti mezi smluvními státy v době a v rozsahu, v němž se tato úmluva pro ně stane závaznou.

NYÚ se skládá ze 16 článků. Článek I vedle působnosti NYÚ vymezuje pojem

---

25 Konkrétně se jedná o Ženevský protokol o doložkách o rozsudím z roku 1923 a Ženevskou úmluvu o vykonatelnosti cizích rozhodčích výroků z roku 1927, které ve smyslu článku VII NYÚ pozbudou platnosti mezi smluvními státy v době a v rozsahu, v němž se tato úmluva pro ně stane závaznou.

rozhodčího nálezu a otázku vzájemnosti. Článek II. a III. upravuje obecné podmínky uznání a výkonu rozhodčích nálezů. Podle ustanovení článku III. musí každá smluvní strana uznat rozhodčí nález za závazný a je povinna povolit jeho výkon podle procesních předpisů, které platí na území státu, kde dochází k uplatnění nálezu, za předpokladu splnění dalších podmínek v NYÚ vyjádřených. Článek IV. NYÚ formuluje předkládací povinnost žadatele o uznání a výkon rozhodčího nálezu. Článek V pak stanoví možnosti odepření žádosti o uznání a výkon rozhodčího nálezu. Článek VI připouští možnost odložení výkonu rozhodčího nálezu. Články VIII. až XII. se věnují ratifikačnímu procesu a podmínkám přistoupení k úmluvě s možností výhrady a článek XIII. se dotýká vypovězení úmluvy. Podle tohoto ustanovení může každý smluvní stát vypovědět úmluvu písemným oznámením generálnímu tajemníkovi organizace spojených národů. Výpověď pak nabývá účinnosti uplynutím jednoho roku po dni, kdy oznámení došlo generálnímu tajemníkovi. Článek XIV. upravuje otázku odvolání se na ustanovení této úmluvy proti jinému smluvnímu státu, ovšem pouze v rozsahu, v jakém je sám vázán. Články XV. a XVI. se zabývají oznámením NYÚ smluvním státům, jazykovým režimem²⁶, archivací, zasláním ověřených kopií úmluvy, apod.

b) Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži, Ženeva 21. 4. 1961, publikována jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 176/1964 Sb.

Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži, Ženeva 21. 4. 1961, publikována jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 176/1964 Sb. (dále jen „EÚ“) byla podepsána dne 21. dubna 1961 v Ženevě. Pro tehdejší Československou socialistickou republiku vstoupila v platnost dne 11. února 1964.

O rozsahu působnosti EÚ pojednává článek I. EÚ. EÚ se vztahuje na rozhodčí smlouvy uzavřené za účelem urovnání sporů, vznikajících z provádění mezinárodního obchodu mezi fyzickými nebo právními osobami. Tyto měly při uzavírání smlouvy svůj obvyklý pobyt nebo své sídlo v různých smluvních státech. Pro institucionální řízení však EÚ nemá takový význam. Větší část ustanovení této smlouvy je zaměřena a použitelná jen na rozhodčí řízení ad hoc.

---

26 Úmluva byla oficiálně vydána v anglickém, čínském, francouzském, ruském a španělském znění.

EÚ se člení na 10 článků, ve kterých je pojednáno o organizaci arbitráže, způsobilosti právnických osob veřejného práva podrobit se arbitráži, způsobilosti cizích státních příslušníků působit jako rozhodci, o soudní příslušnosti, o zrušení rozhodčího nálezů, apod.

4. Arbitrabilita, rozhodčí smlouva a rozhodci stálých rozhodčích soudů

4.1. Arbitrabilita

Vymezení arbitrability sporu obsahuje § 2 odst. 1 ZRŘ, podle kterého se strany mohou dohodnout, že *o majetkových sporech mezi nimi, s výjimkou sporů vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí a incidenčních sporů, k jejichž projednání a rozhodnutí by jinak byla dána pravomoc soudu, má rozhodovat jeden nebo více rozhodců anebo stálý rozhodčí soud (rozhodčí smlouva)*. Rozhodčí smlouvu lze platně uzavřít, jestliže strany by mohly o předmětu sporu uzavřít smír. Strany tak mají oprávnění založit pravomoc rozhodců uzavřením rozhodčí smlouvy.

Arbitrabilitu lze tedy chápat jako okruh právních vztahů, ve kterých si státní moc nevyhradila pravomoc rozhodovat spory prostřednictvím státních soudů. A pokud je tak na základě rozhodčí smlouvy ujednáno, připouští, aby spory byly rozhodovány rozhodci. Státní moc se navíc z tohoto pohledu zavazuje uznávat a vykonávat rozhodčí nálezy.

Z uvedeného ustanovení ZRŘ vyplývají tři základní podmínky, které je nutné splnit, aby bylo možné spor projednat a rozhodnout v rozhodčím řízení. Na prvním místě se musí jednat o tzv. spor majetkový. ZRŘ však tento pojem nedefinuje. Ale v právní teorii je obecně chápán jako spor, jehož předmět lze vyjádřit v majetkových hodnotách, tzn. zejména v penězích. Může jít jak o věci movité i nemovité, ale stejně tak i práva, jejichž majetková hodnota může být hmotná i nehmotná. Obsah termínu majetkový spor je ale mnohem širší. Dle judikatury i názorů odborné veřejnosti jsou jimi rovněž spory o určení, zda tu právo či právní vztah je či není, pokud požadované určení bude mít dopad do majetkové sféry. *Majetkovým právem je třeba rozumět jak právo na majetkové plnění, tj. plnění ocenitelné v penězích, tak i určovací návrh, který se vztahuje na určení existence či neexistence takového práva. Majetkem, resp. majetkovým právem je nutno rozumět i obchodní podíl společníka ve společnosti*

s ručením omezeným.²⁷ I tyto spory mohou být, namísto obecného soudu rozhodnuty v rozhodčím řízení.²⁸ Dále sem spadají spory z mezinárodních smluv, vypořádání společného jmění manželů, spory z nájemních smluv, z náhrady škody, ale také z neplatného rozvázání pracovního poměru či z odstupného, apod.

Druhá podmínka stanoví, že tento spor lze projednat v soudním řízení. Dle ustanovení § 2 a § 7 odst. 1 OSŘ *se jedná o spory a jiné právní věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných a z obchodních vztahů, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují jiné orgány.* Z toho lze dovodit, že je-li v konkrétní věci dána pravomoc jiného orgánu namísto obecných soudů, není možné, aby takový spor byl projednán a rozhodnut v rozhodčím řízení. Výjimku tvoří soukromoprávní spory, spadající do pravomoci správních orgánů. Obecným soudům přísluší přezkoumat tyto spory až poté, kdy o sporu rozhodne příslušný orgán a rozhodnutí nabude právní moci. Z toho plyne, že v tento moment jsou splněny předpoklady arbitrability takového sporu. Názory na tuto problematiku se však rozcházejí.²⁹

V neposlední řadě se musí jednat o spor, o jehož předmětu lze uzavřít smír. Smírem lze ve smyslu § 99 OSŘ řízení skončit, připouští-li to povaha věci. Smír nelze uzavřít u jednostranných právních úkonů a tam, kde je vyloučeno, aby strany vzájemně upravily vztahy dispozitivními právními úkony. Konkrétně smírem není možné zejména uzavřít řízení, jenž lze zahájit i bez návrhu. Taxativní výčet je obsažen v § 81 OSŘ.³⁰ Ve věcech, v nichž se rozhoduje o osobním stavu dle § 80 OSŘ, to platí obdobně. Rozhodčí řízení nepřichází v úvahu ani ve sporech, u nichž hmotné právo

---

27 Srov. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, ze dne 15 listopadu 1995, sp. zn 10 Cmo 414/95.

28 Srov. § 80 písm. c) OSŘ

29 Srov. Bělohávek, A. J.: *Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. I.* vydání. Praha, C. H. Beck, 2004. str. 28.

30 Např. Řízení ve věcech péče o nezletilé, řízení o vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení v ústavu zdravotnické péče, řízení o způsobilosti k právním úkonům, řízení o prohlášení za mrtvého, řízení o dědictví, řízení o ručení, zda tu manželství je či není. Dále smír uzavřít nelze např. Dle § 200b odst. 2 OSŘ, řízení o dosažení shody mezi zápisem v obchodním rejstříku a skutečným stavem, v řízení o neplatnost manželství podle zákona o rodině atd.

nepřipouští dohodu účastníků.

Diskutabilní případ představují spory, jejichž předmětem je nemovitost, a to zejména v souvislosti se zápisy do katastru nemovitostí. Spory, v nichž by bylo deklarováno vlastnictví k nemovitostem, jsou nezřídka považovány z pravomoci rozhodců za vyloučené. *Takový spor nemůže být z uvedeného pohledu předmětem smíru a tím pádem ani rozhodčího řízení, jelikož by se konstitutivní rozhodčí nález musel stát podkladem pro zápisy do evidence.*³¹ S opačnými stanovisky se však v odborné literatuře setkáváme častěji.³²

K otázce arbitrability se vyjádřil např. Městský soud v Praze: V předmětném řízení byl zamítnut návrh na zrušení rozhodčího nálezu z důvodu dle § 31 písm. a) ZRŘ, neboť rozhodčí soud rozhodoval o určovací žalobě ohledně účinnosti smlouvy o budoucí kupní smlouvě k nemovitosti v souvislosti s neplatným odstoupením od této smlouvy. V rámci tohoto řízení rozhodčí soud musel jako prejudiciální otázku posoudit otázku platnosti smlouvy jako takové. Navrhovatel se domáhal zrušení rozhodčího nálezu s tím, že dle jeho názoru není spor arbitrabilní, neboť smlouva je absolutně neplatná a ve věci tedy není možno uzavřít smír. Jak soud I. stupně tak odvolací soud posoudili tuto otázku tak, že názoru navrhovatele není možno přisvědčit, neboť z pohledu § 99 OSŘ je zapotřebí posuzovat spor z pohledu předmětu daného právního vztahu. Jestliže je pak možnost z pohledu předmětu právního vztahu jeho navázání, změnu nebo zánik podřídít dispozitivním úkonům účastníků, je možno ve věci v souladu s § 2 odst. 2 ZRŘ uzavřít rozhodčí smlouvu a spor podřídít rozhodovací pravomoci rozhodců. Návrh na zrušení rozhodčího nálezu byl tedy zamítnut, když předmět sporu byl uznán jako arbitrabilní. Předmětem smlouvy, k níž se váže rozhodčí doložka, byla úprava práv a povinností smluvních vztahů v souvislosti s uzavřením budoucí kupní smlouvy k nemovitosti a není sporu o tom, že úprava tohoto právního vztahu je zcela v moci účastníků, rozhodčí smlouva byla proto nepochybně uzavřena

---

31 Mothejzlíková, J., Steiner, V. a kol.: *Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů s přílohami. Komentář. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 1996. str. 23.

32 Slovenská úprava zvolila jiný přístup k dané problematice a z projednání v rozhodčím řízení výslovně vyloučila spory o vzniku, změně nebo zániku vlastnického práva a jiných věcných práv k nemovitostem.

ve věci, v níž lze uzavřít smír ve smyslu § 99 OSŘ i § 2 odst. 2 ZRŘ.³³

V otázkách arbitrability přicházejí v úvahu i další nesrovnalosti, na které upozorňuje odborná veřejnost. Tyto problematické otázky budou jistě nadále blíže vymezovány soudní praxí. Judikatura nutně směřuje k širšímu pojetí hranic arbitrability a tento fakt je pozorován i v jiných zemích Evropy.

Negativní vymezení arbitrability

Doposud formulované podmínky se obecně řadí mezi tzv. pozitivní předpoklady arbitrability. Negativní podmínky arbitrability jsou rovněž uvedeny v § 2 odst. 1 ZRŘ: „Z pravomoci rozhodčích soudů jsou vyloučeny spory vzniklé v souvislosti s výkonem rozhodnutí a incidenční spory“. Druhý případ negativního vymezení arbitrability zavádí novela ZRŘ s účinností ke dni 31. 5. 2006, která stanoví, že ZRŘ nelze užít k řešení sporů veřejných neziskových ústavních zdravotnických zařízení zřízených podle zvláštního předpisu. ZRŘ odkazuje na uvedenou novelizaci ve svém § 1 odst. 2., kterou přinesl ji zákon č. 245/2006 Sb., o veřejných neziskových ústavních zdravotnických zařízeních a o změně některých zákonů.

Nedostatek arbitrability

Konečně je nutné uvést, co nastane v důsledku nedostatku arbitrability. Pokud byla uzavřena rozhodčí smlouva v nearbitrovatelném sporu, není možné spor projednat, a bylo-li již zahájeno ani v řízení pokračovat. Překážku spočívající v takovém nedostatku nelze v řízení zhojit, a to ani způsobem, že by strany nedostatek arbitrability nenamítly. Zmíněný nedostatek není možné zhojit ani tehdy, připouštěla-li by to pravidla některého rozhodčího soudu.³⁴ Vydání rozhodčího nálezu v nearbitrovatelném sporu má za následek dle § 31 písm. a) ZRŘ možnost zrušení nálezu soudem.

Významné jsou i dopady nedostatku arbitrability v souvislosti s uznáváním a výkonem rozhodčích nálezů v jiných zemích. Výkon rozhodčího nálezu, vydaného

---

33 Srov. Rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 1, ze dne 2 července 2003, sp. zn. 24C 125/2002-36, potvrzen rozsudkem Městského soudu v Praze, ze dne 5. února 2004, sp. zn. 20Co 572/2003-49.

34 Např. § 1 odst. 4 Řádu.

v jednom státu, může být na území druhého státu odepřen ve smyslu ustanovení článku V. Odst. 2, písm. a) NYÚ, když jeho příslušný orgán zjistí, že spor nemůže být předmětem rozhodčího řízení podle práva tohoto státu. Proto je třeba brát velký zřetel na tuto skutečnost již při sjednávání rozhodčí smlouvy.

4.2. Rozhodčí smlouva

4.2.1. Pojem a druhy rozhodčí smlouvy

K tomu, aby mohl být spor mezi stranami projednán a rozhodnut v rozhodčím řízení, je zapotřebí nejprve shodného projevu vůle stran vyjádřeného v rozhodčí smlouvě. Rozhodčí smlouvu lze v zásadě chápat jako ujednání stran o tom, že o určitém sporu mezi nimi nebude rozhodovat soud, nýbrž jeden nebo více rozhodců, nebo stálý rozhodčí soud. Definice rozhodčí smlouvy je v české právní úpravě obsažena v § 2 ZRŘ: „Strany se mohou dohodnout, že o majetkových sporech mezi nimi, s výjimkou sporů vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí a incidenčních sporů, k jejichž projednání a rozhodnutí by jinak byla dána pravomoc soudu, má rozhodovat jeden nebo více rozhodců anebo stálý rozhodčí soud (rozhodčí smlouva).“

Rozhodčí smlouva může být uzavřena v okamžiku, kdy mezi stranami již dříve založeného právního vztahu vznikl spor. V takovém případě se jedná o smlouvu o rozhodci. Nabízí se ale i druhá možnost, jak uzavřít rozhodčí smlouvu. Jde o situaci, kdy je smlouva uzavřena pro všechny spory, vyplývající z určitého právního vztahu nebo z vymezeného okruhu právních vztahů, které v budoucnu mezi stranami teprve vzniknou. Tato smlouva je označována jako rozhodčí doložka. Z § 2 odst. 3 ZRŘ lze dovodit ještě třetí typ rozhodčí smlouvy, kterým je tzv. všeobecné ujednání. Tento druh rozhodčí smlouvy je uzavírán mezi stranami, které mezi sebou uzavírají po delší dobu různé smlouvy. Týká se předem neurčitého počtu smluv a případných sporů. Objevují se i další důležitá kritéria pro klasifikaci rozhodčích smluv. *Mezi ně patří například to, zda je rozhodčí smlouva závazná pro řešení sporů iniciovaných oběma smluvními stranami, či zda si některá ze stran může vybrat, zda spor předloží rozhodcům či obecným soudům (tzv. asymetrické rozhodčí smlouvy). S asymetrickými rozhodčími smlouvami se lze setkat zejména u smluvních vztahů vycházejících z typových smluv*

*připravených jednou ze stran, která je ve smluvním vztahu fakticky v postavení silnějšího smluvního partnera (úvěrové smlouvy připravené bankami).*³⁵

Řádně uzavřená rozhodčí smlouva má podstatné procesní účinky. Uzavřením platné rozhodčí smlouvy dochází k vyloučení pravomoci státních soudů. Ustanovení § 106 odst 1. OSŘ v této otázce uvádí: „Jakmile soud k námitce žalovaného uplatněné nejpozději při prvním jeho úkonu ve věci samé, zjistí, že věc má být podle smlouvy účastníků projednána v řízení před rozhodci, nemůže věc dále projednávat a řízení zastaví, věc však projedná, jestliže účastníci prohlásí, že na smlouvě netrvají. Soud projedná věc i tehdy, jestliže zjistí, že věc nemůže být podle práva České republiky podrobena rozhodčí smlouvě, nebo že rozhodčí smlouva je neplatná, popřípadě že vůbec neexistuje nebo že její projednání v řízení před rozhodci přesahuje rámec pravomoci přiznané jim smlouvou, anebo že rozhodčí soud odmítl věci se zabývat.“ Z dikce citovaného ustanovení je zřejmé, že námitka nedostatku pravomoci státního soudu musí být vždy uplatněna nejpozději při prvním úkonu žalovaného (např. již v žalobní odpovědi).

Rozhodčí smlouva je závazná nejen pro její strany, ale také pro třetí osoby. Váže totiž i právní nástupce smluvních stran, které rozhodčí smlouvu uzavřely. Nástupnictví je však možné vyloučit přímo v rozhodčí smlouvě. Toto uvádí § 2 odst. 5 ZRŘ, který stanoví: „Rozhodčí smlouva váže také právní nástupce stran, pokud to strany v této smlouvě výslovně nevyloučí.“ Citovanému ustanovení je v praxi přikládán podstatný význam, neboť při nemožnosti právního nástupnictví by mohlo docházet k situaci, kdy by jedna ze stran učinila rozhodčí doložku nepoužitelnou jen tím, že svá práva ze smlouvy převede na další osobu.

Z toho pramení, že rozhodčí smlouva a smlouva hlavní nejsou na sobě zcela závislé. Při neplatnosti jedné z nich nenastává automaticky neplatnost druhé. Závislost rozhodčí smlouvy na smlouvě hlavní se u různých smluvních typů posuzuje odlišně, což bývá často předmětem diskuzí, zejména v otázkách přechodu nároků na právního nástupce, plynoucích ze smlouvy hlavní.

V teoretické rovině se u rozhodčích smluv setkáváme se dvěma druhy právního

---

35 Klein, B., Doleček, M.: *Rozhodčí řízení*. Praha: ASPI, a. s., 2007. str. 17.

nástupnictví. Rozlišují se podle toho, zda jde o univerzální právní sukcesi či singulární právní sukcesi. Pokud se jedná o univerzální právní sukcesi, která je příznačná např. pro dědictví nebo prodej podniku, rozhodčí smlouva zavazuje i právního nástupce původní smluvní strany. Při univerzální právní sukcesi na právního nástupce přecházejí veškerá práva a povinnosti jeho právního předchůdce. A proto se v tomto případě neshledává za podstatné, zda rozhodčí smlouva a smlouva hlavní představují samostatné právní vztahy či nikoliv.

Naopak např. při prodeji pohledávky dochází mezi právním předchůdcem a právním nástupcem k singulární právní sukcesi. Prodej pohledávky znamená, že nabyvatel vstupuje ve vztahu k postoupené pohledávce do právního postavení svého právního předchůdce. Postoupením pohledávky však nejsou žádným způsobem dotčena ostatní práva původního věřitele. Úprava obsažená v § 2 odst. 5 ZRŘ tak nedává prostor k pochybnostem o míře závaznosti rozhodčí smlouvy pro věřitele³⁶.

Vztahem rozhodčí smlouvy a smlouvy hlavní se zabývá ve svých publikacích řada autorů. U odborné veřejnosti převažuje názor samostatného pojetí obou smluv. To znamená, že jsou na sobě nezávislé a rozhodčí smlouva existuje samostatně, ačkoliv rozhodčí smlouva bývá ve formě rozhodčí doložky zahrnuta ve smlouvě hlavní jako jedno z ustanovení. Podle § 2 odst. 4 ZRŘ: Platí, že „Není-li v rozhodčí smlouvě uvedeno jinak, vztahuje se jak na práva z právních vztahů přímo vznikající, tak i na otázku právní platnosti těchto právních vztahů, jakož i na práva s těmito právy související.“ Česká právní úprava tedy obecně vychází ze samostatnosti obou smluv.

To dokládá také rozhodčí nález vydaný Rozhodčím soudem, Rsp 24/1999: Žalovaná strana se v řízení o neplatnost smlouvy o dodávce tepla dovolávala i neplatnosti rozhodčí doložky a vnesla námitku nedostatku pravomoci (příslušnosti) Rozhodčího soudu. Při rozhodování o platnosti rozhodčí doložky bylo konstatováno, že rozhodčí doložka je nezávislá na platnosti smlouvy, v jejímž textu je obsažena. Případná neplatnost smlouvy nemá za následek neplatnost rozhodčí doložky. O platnosti rozhodčí doložky, která je zahrnuta do písemně vyhotoveného textu podepsaného oběma stranami, není pochybnosti a tato je pak podle § 3 odst. 1 ZRŘ platná, neboť splňuje podmínky tímto zákonným ustanovením stanovené. Námitka

---

36 Srov. Klein, B., Doleček, M.: *Rozhodčí řízení*. Praha: ASPI, a. s., 2007. str. 15.

nepříslušnosti byla proto zamítnuta.

4.2.2. Forma a obsah rozhodčí smlouvy

Právní řád České republiky vyžaduje písemnou formu uzavření rozhodčí smlouvy. Následkem nedodržení požadavku písemné formy je její neplatnost. Totéž zakotvuje i čl. II odst. 1 NYÚ a čl. II odst. 1 EÚ. Na rozdíl od těchto úmluv tuzemská právní úprava umožňuje uzavření rozhodčí smlouvy telefaxem, dálnopisem nebo elektronickými prostředky, umožňující zachycení jejich obsahu a spolu s určením osob, které rozhodčí smlouvu sjednaly. NYÚ za dodržení písemné formy považuje z uvedených nestandardních způsobů pouze sjednání smlouvy dopisem nebo telegramem. Účastníci, kteří by uzavřeli smlouvu např. prostřednictvím elektronických prostředků, umožňující zachycení jejího obsahu, by taková forma byla sice v souladu s českými právními předpisy a zakládala pravomoc rozhodců věc projednat a rozhodnout, ale vzniklo by velké riziko, že výkon rozhodčího nálezu vydaného na základě této smlouvy, pokud by měl proběhnout v zahraničí na základě NYÚ, by nebyl vůbec zaručený. Na zmíněnou skutečnost je třeba pamatovat již při sjednání rozhodčí smlouvy. Výkladová praxe se však s rozvojem elektronických prostředků prošla vývojem a je stále více připouštěno zmírňování požadavků na formu rozhodčí smlouvy. Přesto lze konstatovat, že písemná forma rozhodčí smlouvy vždy nepochybně zaručuje jejím účastníkům vyšší míru právní jistoty.

Otázkou s ohledem na formu rozhodčí smlouvy se zabýval Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR: *Žalovaný namítal před rozhodci nedostatek pravomoci Rozhodčího soudu z důvodu neplatnosti rozhodčí smlouvy uzavřené prostřednictvím e-mailu. Svou námitku odůvodňoval tím, že elektronická zpráva neobsahovala elektronický podpis žalovaného. To však bylo zamítnuto, jelikož se prokázalo, že mezi stranami byla uzavřena rozhodčí smlouva ve smyslu § 3 odst. 1 ZRŘ. Písemná forma rozhodčí smlouvy byla zachována, protože byla sjednána elektronickými prostředky, jež umožňují zachycení jejího obsahu a určení osob, které rozhodčí smlouvu sjednaly.*³⁷

V otázce uzavření rozhodčí smlouvy výměnou elektronické komunikace se u

---

37 Rsp 16/2004, Retrospektiva.

odborné veřejnosti ovšem objevují i opačné názory: *Podle § 31 b) ZRŘ důvodem pro přezkoumání rozhodčího nálezu je, že rozhodčí smlouva je neplatná z jiných důvodů, nebo byla zrušena, anebo se na dohodnutou věc nevztahuje. Tento důvod pro zrušení rozhodčího nálezu se skládá ze tří možných variant. První variantou je, že rozhodčí smlouva je neplatná z jiného důvodu, tedy z jiného důvodu než nedostatek zákonné pravomoci rozhodce či rozhodčího soudu projednat a rozhodnout věc. Mezi tyto nedostatky patří zejména nedostatek písemné formy, který podle § 3 odst. 1 ZRŘ je základním předpokladem platnosti rozhodčí smlouvy. Zde je třeba zdůraznit, že v případě použití elektronických nosičů dat je nutno, aby smlouva byla opatřena elektronickými podpisy. Samotná výměna elektronické pošty nemůže nahrazovat písemnou formu.*³⁸

ZRŘ ve svém § 3 odst. 1 pouze stanoví, že *písemná forma rozhodčí smlouvy je zachována sjednáním elektronickými prostředky, které umožňují zachycení jejího obsahu a určení osob, které rozhodčí smlouvu sjednaly.* ZRŘ nestanoví povinnost identifikace osoby smluvní strany výlučně prostřednictvím elektronického podpisu.

Dle mého názoru je v tomto případě třeba vycházet z obč. zák., neboť písemná forma právního úkonu podle § 40 odst. 2 obč. zák. předpokládá existenci dvou základních náležitostí - **písemnosti a podpisu**. Takže i když obč. zák. a rovněž i ZRŘ stanoví, že písemná forma je zachována, je-li právní úkon učiněn elektronickými prostředky, jež umožňují zachycení obsahu právního úkonu a určení osoby, která právní úkon učinila (dejme tomu, že to obyčejný e-mail splňuje), tak přesto takový úkon stále postrádá druhou náležitost, a to **podpis**. Písemný projev je navíc platný až od podpisu jednající osoby.

Zvláštní zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu doplňuje (dále jen „z. o el. podpisu“) obč. zák. jako základní soukromoprávní předpis. Tento zákon přiznává elektronickému podpisu právní sílu vlastnoručního podpisu a elektronickému dokumentu - datové zprávě, právní sílu klasického dokumentu.

T. Pohl k elektronické formě rozhodčí smlouvy uvádí: Pokud je dohoda o rozhodci uzavřena pomocí e-mailu bez užití zaručených elektronických podpisů, není

---

³⁸ Pohl, T.: K problematice přezkoumání rozhodčích nálezů soudem, Právní fórum, 4/2008, ASPI pro Windows verze 10, poslední stav textu z 18. srpna 2009.

dána písemná forma právního úkonu a jde jen o ústní dohodu. V takovém případě není na tomto základě předem dohodnuta pravomoc rozhodce. Tuto pravomoc lze založit zvláštní dohodou s dodržáním písemné formy nebo formou elektronickou se zaručenými elektronickými podpisy. Právní úkon má písemnou formu, je-li zachycen trvale či má podobu, kterou mu předepisuje zákon. Tím zákonem je míněn obč. zák. a nikoliv jiný, protože právní úkony a jejich formu, platnost a náležitosti stanoví občanský zákoník pro všechny další právní vztahy.

Protiargument takovému tvrzení by mohla předkládat důvodová zpráva k z. o el. podpisu, kde se mj. uvádí, že zaručený elektronický podpis představuje ekvivalent ověřeného podpisu. Ovšem § 40 odst. 2 obč. zák. k platnosti právního úkonu ověřený podpis nevyžaduje, nýbrž jen podpis vlastnoruční.

Vzniká tu tedy další otázka, zda je opět nutný zaručený elektronický podpis v případě, kdy je smluvní vztah uzavírán nikoliv prostřednictvím emailů, ale vyplněním objednávky na internetu, a zákazník se přihlašuje do obchodního portálu pod svým heslem. Při přihlášení je součástí portálu odkaz na Všeobecné obchodní podmínky, které obsahují ujednání o rozhodčí doložce. Po provedení objednávky pošle dodavatel odběrateli potvrzující email s potvrzením objednávky, ve které je rovněž obsažen odkaz na Všeobecné obchodní podmínky. Otázkou je, zda je možné dojít k závěru, že za předpokladu identifikace zákazníka pouze svým heslem, došlo platně k uzavření rozhodčí smlouvy ve smyslu § 3 odst. 1 ZRŘ a pravomoc Rozhodčího soudu bude založena.

Další nejasnost v této souvislosti přináší znění § 3 odst. 2 ZRŘ: „Tvoří-li však rozhodčí doložka součást podmínek, jimiž se řídí smlouva hlavní, k níž se rozhodčí doložka vztahuje, je rozhodčí doložka platně ujednána i tehdy, jestliže písemný návrh hlavní smlouvy s rozhodčí doložkou byl druhou stranou přijat způsobem, z něhož je patrný její souhlas s obsahem rozhodčí smlouvy.“ Toto ustanovení vlastně stanoví případy, kdy zákon nevyžaduje, aby akceptant návrhu písemný návrh smlouvy s rozhodčí doložkou rovněž písemně potvrdil. Postačí pokud návrh přijme způsobem, z něhož je patrný jeho souhlas s obsahem rozhodčí smlouvy. Bude se jednat o případy, kdy strana smlouvy bez dalšího a na základě písemného návrhu protistrany plnila nebo se jinak fakticky chovala? Nabízí se otázka jaké jiné faktické chování by se mohlo jednat? Pravděpodobně by mohlo jít o přijetí plnění protistranou. Zde mám na mysli situaci, kdy si kupující objedná zboží, prodávající objednávku písemně potvrdí a uvede

v tomto potvrzení odkaz na všeobecné podmínky, kde je sjednána rozhodčí doložka. Kupující již na toto potvrzení objednávky písemně nereaguje a zaslané zboží prodávajícím přijme. Počítá § 3 odst. 2 ZRŘ právě s takovými případy?

Právně problematictější a v praxi daleko častější bude situace, kdy elektronická komunikace zaručený podpis neobsahuje, tedy např. v případě běžných e-mailových zpráv. U této formy komunikace žádný právní předpis neurčuje, že by osoba, jejíž jméno je uvedeno na místě podpisu či z jejíž e-mailové adresy zpráva odešla, byla skutečně osobou tohoto jména. Je proto otázkou, nakolik lze považovat osobu, která e-mail odeslala, za „určenou“ ve smyslu § 3 odst. 1 ZRŘ. Autoři této publikace zastávají názor, že i v případě běžné e-mailové komunikace bude možné osobu, jejíž jméno je v e-mailu uvedeno, považovat za určenou, důkazní břemeno však bude nepochybně spočívat na osobě, která se takto uzavřené smlouvy dovolává.³⁹ Což však nemusí být v praxi vůbec jednoduché.

Hlavní důvod, proč jsou na danou otázku různé názory, spatřuji v tom, že po přijetí zákona o elektronickém podpisu nebyl novelizován zákon o rozhodčím řízení. Pravděpodobně je tedy možné dojít výkladem k oběma názorům. Osobně se však přikláním k tomu, že je elektronický podpis potřeba. A pokud se již strany rozhodly, že rozhodčí doložku uzavřou v elektronické podobě, užitím elektronického podpisu mohou předejít budoucím spekulacím o platnosti či neplatnosti rozhodčí doložky.

Mému názoru odpovídá tvrzení: *Výše zmiňované ustanovení obsažené v § 3 ZRŘ podřezávají pod elektronickým uzavíráním rozhodčích smluv a rozhodčích doložek prostřednictvím Internetu i tak velmi tenkou větev. Nezbyvá než konstatovat, že pokud uzavírat rozhodčí doložku/smlouvu v elektronickém prostředí, nelze to učinit jinak než pomocí elektronického podpisu tak, aby byl jasně deklarován souhlas konkrétní osoby s konkrétním textem, jehož případná změna by byla odhalena. I tak zde zbyvá dostatečný prostor pro pochybnosti v případech, kdy byl elektronický podpis kompromitován a zneužit třetí osobou.⁴⁰*

---

39 Srov. Klein, B., Doleček, M.: *Rozhodčí řízení*. Praha: ASPI, a. s., 2007. str. 27.

40 Maštálka, I.: Uzavírání rozhodčí smlouvy/doložky na internetu, <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=128493>.

Otázka, zda musí být podpisy stran na téže listině, není v ZRŘ výslovně upravena. Odpověď na tuto otázku předkládá obč. zák. Dle jeho § 40 odst. 3, resp. § 46 nemusí být podpisy jednajících osob na jedné listině, s výjimkou případů, kdy takový požadavek obsahují právní předpisy (např. při převodu nemovitostí).

Písemná forma však není jediným požadavkem kladeným na rozhodčí smlouvu. Musí být splněny i veškeré formální náležitosti dopadající na právní úkony, a na smlouvy zvláště. Rozhodčí smlouva musí být především formulována určitě a srozumitelně ve smyslu § 37 obč. zák.

Je-li rozhodčí smlouva sjednána v rámci smlouvy hlavní – formou rozhodčí doložky, je tato doložka dle § 3 odst. 2 ZRŘ *platně ujednána i tehdy, je-li písemný návrh smlouvy s rozhodčí doložkou druhou stranou přijat způsobem, z něhož je patrný její souhlas s obsahem rozhodčí smlouvy.*

Rozhodčí smlouvou se dle § 2 ZRŘ *rozumí dohoda stran, že o určitých sporech mezi nimi má rozhodovat jeden nebo více rozhodců, nebo stálý rozhodčí soud.* Obsah právního vztahu stran není zákonem více rozveden. Jisté však je, že strany mlčky akceptují, pokud si ve smlouvě nestanoví jinak, dispozitivní ustanovení ZRŘ o způsobu ustavení rozhodců a průběhu následného rozhodčího řízení. Strany se musí především podřídit tomu, že budou postupovat při zahájení rozhodčího řízení podle ustanovení zákona. To znamená především to, že provedou výběr osoby rozhodce způsobem a z okruhu osob stanovených rozhodčí smlouvou nebo zákonem, a zejména, že se podřídí závaznosti rozhodčího nálezu.⁴¹ Avšak může nastat situace, kdy je obsah rozhodčí smlouvy stranami sjednán příliš stroze (např. jestliže všechny spory z této kupní smlouvy budou projednány v rozhodčím řízení), pak není vyloučeno, že mohou vzniknout problémy ohledně určení počtu rozhodců, jakým způsobem mají být určení a kde se bude rozhodčí řízení konat, atd. To je však spíše problém ad hoc řízení.

V případě, že rozhodčí řízení probíhá před institucionálním rozhodčím soudem, pak obsahem závazku z rozhodčí smlouvy je i příslušný řád a další předpisy, jimiž se rozhodčí řízení před příslušným soudem řídí. Nevzniká zde problém s počtem

---

41 Nemohou jej měnit co do obsahu, napadnutelný je pouze postup, jímž rozhodci k nálezu došli, a to jen z důvodů stanovených zákonem.

rozhodců, jejich jmenováním, odměnou, místem konání ústního jednání apod. Proto je zde řada výhod, které řízení před stálými rozhodčími soudy favorizují oproti ad hoc řízení.

Stálé rozhodčí soudy navíc ve většině případů doporučují znění rozhodčích doložek.⁴²

4.2.3. Neplatnost rozhodčí smlouvy

I když byla rozhodčí smlouva mezi stranami uzavřena, nelze v praxi vyloučit komplikace s její platností. Důvody neplatnosti mohou spočívat např. v nedodržení předepsané formy, nedostatku projevené vůle stran nebo nesplnění podmínky arbitrability. Vznikne-li taková situace, je třeba v první řadě postupovat tak, aby strany dosáhly určení platnosti či neplatnosti rozhodčí smlouvy, popřípadě byly vady rozhodčí smlouvy odstraněny.

Otázku neplatnosti rozhodčí smlouvy lze ve své podstatě řešit dvěma způsoby. Jedním z nabízejících se postupů, jak lze efektivně zpochybnit platnost rozhodčí smlouvy, spočívá ve vznesení námitky její neplatnosti v již zahájeném rozhodčím řízení na základě této smlouvy. Další možností, která připadá v úvahu, představuje podání žaloby na určení neplatnosti rozhodčí smlouvy k obecnému soudu.

Krajský soud v Olomouci v odůvodnění svého rozhodnutí potvrzeném Vrchním soudem v Olomouci uvádí: *Posouzení pravomoci rozhodců k rozhodnutí o věci, platnost či neplatnost smlouvy, popř. posouzení odstoupení žalované od rozhodčí smlouvy je oprávněním rozhodců, kteří o těchto otázkách v rozhodčím řízení rozhodnou. Jinak řečeno, všechny spory účastníků smlouvy vzniklé v souvislosti s ní, musí být řešeny v rozhodčím řízení a nikoliv obecným soudem.*⁴³

Námitku neplatnosti rozhodčí smlouvy zpravidla vznáší žalovaná strana, jelikož žalobce vyjadřuje svůj názor na platnost rozhodčí smlouvy konkludentně samotným

---

42 Rozhodčí doložky doporučené Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR jsou uvedeny v příloze.

43 Srov. Rozhodnutí Krajského soudu v Olomouci, ze dne 30. května 2001, sp. zn. 22 Cm 18/2001-90, potvrzeno usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. října 2001.

podáním žaloby. Jen zřídka se můžeme setkat s případy, kdy námitku vznesla strana žalující.

Uvedenou námitku je možné podle § 15 odst. 2 ZRŘ *vznést nejpozději při prvním úkonu v řízení ve věci samé*. Pokud se však jedná o námitku neplatnosti rozhodčí smlouvy z důvodu nedostatku arbitrability, může kterákoliv ze stran tuto námitku vznést kdykoliv v průběhu rozhodčího řízení a to i v případě, že již začala spor aktivně projednávat. Nedostatek arbitrability sporu nelze totiž zhojit ani výslovnou dohodou stran. To není přípustné ani tehdy, kdy by jedna z protistran dodatečně schválila rozhodčí smlouvu konkludentně (tedy tak, že v zákonem stanovené lhůtě neplatnost rozhodčí smlouvy nenamítne). Samotný nedostatek arbitrability má za následek, že pokud by došlo k vydání rozhodčího nálezu ve sporu, o jehož předmětu nelze uzavřít rozhodčí smlouvu, stává se uvedená skutečnost důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu. A to i tehdy, pokud strana, která rozhodčí nálezu u soudu napadla, neplatnost rozhodčí smlouvy v řízení vůbec nenamítla.

Podle názorů některých odborníků v případě, kdy je důvodem tvrzené neplatnosti nedostatek formy rozhodčí smlouvy, nebo pokud s ní jedna ze stran nevyslovila souhlas, musí druhá strana, která se neplatnosti rozhodčí smlouvy dovolává, svou námitku vznést nejpozději při svém prvním úkonu ve věci. Neučiní-li tak, pak se dle ZRŘ má fakticky za to (byť zmíněná nevyvratitelná domněnka není v ZRŘ stanovena výslovně), že tato strana s rozhodčí smlouvu vyslovila souhlas dodatečně, a to konkludentně tím, že neplatnost smlouvy včas nenamítla. Zastánci tzv. teorie zhojitelnosti neexistence rozhodčí smlouvy (doložky) se dovolávají znění § 15 odst. 2 ZRŘ, ve kterém je stanoveno: „Námitku nedostatku pravomoci, zakládající se na neexistenci, neplatnosti nebo zániku rozhodčí smlouvy, nejde-li o neplatnost z důvodu, že ve věci nebylo možno rozhodčí smlouvu uzavřít, může strana vznést nejpozději při prvním úkonu ve věci samé.“ Na tomto základě většina zastánců uvedené teorie usuzuje, že podá-li někdo návrh na zahájení rozhodčího řízení a žalovaná strana se k němu nevyjádří negativním způsobem (bez ohledu na to, zda-li se vůbec vyjádří), je rozhodčí řízení možné provést a ve věci rozhodnout. Dále vystupují s tvrzením, že opožděně vznesenou námitku neplatnosti rozhodčí smlouvy z jiného důvodu než pro nedostatek arbitrability musí rozhodci zamítnout. Tomu, podle odborné veřejnosti odpovídá i znění § 33 ZRŘ, které stanoví: „že ani obecný soud napadený rozhodčí nálezu nezruší v případě, že je důvodem zpochybnění tohoto rozhodčího nálezu tvrzená neplatnost rozhodčí smlouvy z jiného důvodu než pro

nedostatek arbitrability, pokud navrhovatel tuto skutečnost nenamítl (ač mohl) nejpozději než začal jednat ve věci samé.⁴⁴

V oblasti předmětné problematiky zaznívají však i jiné názory. Z mínění A. Bělohávk, vyplývá, že: *Situaci, kdy je spor arbitrabilní a účastník se pustí do projednávání věci samé, aniž by uplatnil námitku nedostatku pravomoci (příslušnosti) rozhodců, nelze v žádném případě považovat za konkludentní uzavření rozhodčí smlouvy, nýbrž jde spíše o ratihabici nedostatku formy takové rozhodčí smlouvy. Konkludentní uzavření rozhodčí smlouvy nepřichází v úvahu. Pasivní chování některého účastníka v řízení nelze v žádném případě považovat za potvrzení existence rozhodčí smlouvy (o to méně pak za souhlas s uzavřením rozhodčí smlouvy), ani za potvrzení existence o aplikaci konkrétních procesních pravidel (příp. za jiný souhlas k jejich použití).*⁴⁵ Touto otázkou se zabýval také JUDr. Petr Smolík, který rovněž nepřipouští možnost konání rozhodčího řízení bez existence rozhodčí smlouvy. Uvádí, že *zásadním pravidlem pro konání rozhodčího řízení je jeho dobrovolnost – na rozdíl od řízení před soudem, kde jsou obě strany povinny akceptovat pravomoc soudu. Naopak pro rozhodčí řízení platí pravidlo, že se může konat pouze v případě, kdy k němu daly pro daný konkrétní spor všechny zúčastněné strany souhlas v podobě uzavřené písemné rozhodčí smlouvy. Rozhodčí řízení tak lze vést pouze mezi těmi stranami, které pro vzniklý právní spor svěřily pravomoc tento spor rozhodnout místo soudu rozhodčímu orgánu (rozhodci, více rozhodcům nebo stálému rozhodčímu soudu), a to výlučně písemnou rozhodčí smlouvou, která přesně definuje spor, jenž je možné takto řešit.*⁴⁶

Tomuto tvrzení názorově i vyjádření K. Růžičky: *Nebyla-li mezi stranami uzavřena rozhodčí smlouva a rozhodci zjistí, že žalovaný vznesl námitku nedostatku jejich pravomoci z důvodu neexistence rozhodčí smlouvy nebo se vůbec nevyjádří, může být postupováno jediným způsobem, a to zastavením takového rozhodčího řízení.*

---

44 Srov. Klein, B., Doleček, M.: *Rozhodčí řízení*. Praha: ASPI, a. s., 2007. str. 31.

45 Bělohávek, A.: Vznik rozhodčí smlouvy a oprávnění rozhodců. *Právní zpravodaj*, 7/2005. str. 11 an.

46 Smolík, P.: Rozhodčí řízení bez souhlasu strany? Neexistuje!

<http://www.ceskenoviny.cz/prilohy/paragrafy/>.

*Jakýkoli jiný postup rozhodců je nezákonný.*⁴⁷

Jak jsem již předeslal výše, zpochybnit platnost rozhodčí smlouvy lze také podáním žaloby na určení neplatnosti rozhodčí smlouvy k obecnému soudu. Dle § 41 ZRŘ *je k řízení příslušný soud, který by byl příslušný k řízení ve věci podle zvláštního předpisu*⁴⁸, kdy by neexistovala rozhodčí smlouva. Bude jím tedy obvykle místně příslušný soud dle sídla žalovaného (tedy osoby, která tvrdí platnost rozhodčí smlouvy). Věcná příslušnost se bude řídit předmětem sporu mezi stranami.

Obsahem rozhodnutí obecného soudu, kterého se žalobce domáhá, je vyslovení neplatnosti rozhodčí smlouvy uzavřené mezi stranami. Vztah mezi řízením o určení neplatnosti rozhodčí smlouvy, vedeného před obecným soudem, a již zahájeném rozhodčím řízením, ve kterém rozhodci mimo jiné posuzují i otázku platnosti rozhodčí smlouvy, je upraven v § 106 odst. 3 OSŘ, který stanoví: „Bylo-li řízení před rozhodci zahájeno dříve, než došlo k řízení soudnímu, přeruší soud řízení o neexistenci, neplatnosti nebo zániku smlouvy až do doby, než bude v rozhodčím řízení rozhodnuto o pravomoci nebo ve věci samé.“ Ustanovení § 106 OSŘ však nepostihuje všechny situace, kdy k zahájení rozhodčího řízení dojde až poté, kdy je k obecnému soudu podána žaloba na určení neplatnosti rozhodčí smlouvy.

*Vztah mezi rozhodčím řízením a relevantními typy řízení soudního je poměrně komplikovaný a neomezuje se pouze na zde uvedenou problematiku. Z žádného z platných právních předpisů kupříkladu nelze dovodit, jak by obecné soudy postupovaly v případě, že se (po skončení rozhodčího řízení) obnoví soudní řízení o určení neplatnosti rozhodčí smlouvy a současně bude zahájeno řízení o zrušení rozhodčího nálezu soudem. Tyto a další podobné otázky nejsou dostatečně řešeny ani dosavadní soudní rozhodovací praxí.*⁴⁹

---

47 Růžička, K.: *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR*. Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005. str. 41.

48 Srov. § 9 OSŘ.

49 Klein, B., Doleček, M.: *Rozhodčí řízení*. Praha: ASPI, a. s., 2007. str. 33.

4.2.4. Zánik rozhodčí smlouvy

Na závěr této kapitoly je důležité poukázat na předpoklady zániku rozhodčí smlouvy. V institucionálním rozhodčím řízení může rozhodčí smlouva zaniknout z několika důvodů:

- vydáním rozhodčího nálezu nebo uzavřením smíru, na jejichž základě byly mezi stranami vyřešeny všechny sporné otázky,
- dohodou stran o jejím zrušení, která musí být uzavřena v písemné formě,
- byla-li rozhodčí smlouva uzavřena na dobu určitou, pak jejím uplynutím; v praxi se však takový typ rozhodčí smlouvy nevyskytuje,
- Rozhodčí smlouva může zaniknout také tehdy, byl-li zrušen rozhodčí nález, který byl vydán na jejím základě,
- pravomocným rozhodnutím obecného soudu, jímž byla prohlášena rozhodčí smlouva za neplatnou.

4.3. Rozhodci stálých rozhodčích soudů

Dle § 4 odst. 1 ZRŘ *může v České republice vykonávat funkci rozhodce občan České republiky, který je zletilý a způsobilý k právním úkonům, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak*. Nicméně není vyloučeno, aby funkci rozhodce v České republice zastával i cizinec, je-li podle práva svého státu způsobilý k právním úkonům. Postačí však, je-li způsobilý k právním úkonům podle práva České republiky. (§ 4 odst. 2 ZRŘ).

Z dikce ustanovení § 4 ZRŘ tedy vyplývá, že za oprávněnou osobu lze považovat pouze osoby fyzické. Právnícké osoby jimi být nemohou. Rozhodcem se může stát každý, kdo splňuje uvedené podmínky, neboť naší právní úpravou není pro rozhodce stanovena žádná povinnost zvláštní kvalifikace. Zejména není vyžadováno, aby rozhodci měli právnícké vzdělání. *Česká právní úprava tak vychází vstříc historické podstatě rozhodčího řízení, že spor má rozhodnout osoba, která má důvěru*

Zákon prakticky nijak neomezuje strany při volbě konkrétního rozhodce. Riziko chybného výběru je tak ponecháno na stranách. Proto se jeví důležitým disponovat při výběru rozhodce s co nejvíce informacemi o jeho odborných kvalitách, zohlednit právní názory rozhodce, které zastává v souvislosti s daným sporem, což je pro úspěch ve sporu velmi podstatné. Takové informace lze získat jednak z oficiálních zdrojů jako jsou odborné články, právnické publikace či internet. Pravděpodobně často využívaný prostředek k dosažení úspěchu ve sporu také představuje diskuse s rozhodcem či reference kolegů, apod.⁵¹

Jak jsem již výše uvedl, v institucionálním rozhodčím řízení je však v zájmu stálých rozhodčích soudů, aby na listinách rozhodců figurovaly osoby, u nichž je záruka řádného výkonu funkce rozhodce. K tomu jsou stálé rozhodčí soudy vedeny zejména z toho důvodu, aby obstály v konkurenci s jinými. Dalším podnětem v této souvislosti je skutečnost, že stálé rozhodčí soudy také značně dbají na svoji pověst. Stálé rozhodčí soudy si tak ve svých řádech a statutech kladou další kritéria pro zápis do seznamu rozhodců, neboť přejímají vůči konkrétním stranám i veřejnosti morální odpovědnost za osobní i odborné vlastnosti rozhodců.

Dle Statutu Rozhodčího soudu může být na listinu rozhodců zapsána osoba, která „...si svou činností osvojila způsobilost pro funkci rozhodce a jejíž vědomosti a zkušenosti včetně znalosti práva ve spojení s osobními vlastnostmi dávají záruku úspěšného výkonu funkce rozhodce...“⁵² Státní občanství České republiky není pro zápis na listinu podmínkou. O zapsání na listinu a vypuštění z listiny rozhoduje předsednictvo Rozhodčího soudu.⁵³

---

50 Bělohávek, A.: Osoba rozhodce v rozhodčím řízení. Právní rádce, 10/2003. str. 23.

51 Srov. Popov, S.: Osoba rozhodce, Bulletin advokacie, 6/2006. str. 36-37.

52 Srov. Čl. IV. odst. 1 Statutu Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR.

53 Statut RS SOPK zachází v této oblasti úpravy dále, když vedle obecných zákonných podmínek jako je zletilost a způsobilost k právním úkonům, klade na osobu rozhodce splnění podmínek bezúhonnosti, vysokoškolského vzdělání a minimálně desetiletou praxi ve svém oboru.

Dle § 21 Řádu Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR pak mohou rozhodci jmenovaní stranami nebo předsedou tohoto soudu zvolit z listiny rozhodců vedené tímto rozhodčím soudem předsedu rozhodčího senátu. Takový požadavek má v praxi svá opodstatnění. *Především je dána alespoň určitá vazba k osobám vydávajícím rozhodčí nálezy a dále je zajištěno, že přinejmenším předseda rozhodčího senátu bude disponovat potřebnými zkušenostmi.*⁵⁴

V České republice nesmí funkci rozhodce zastávat soudci obecných soudů stejně jako soudci Ústavního soudu. Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, sice o zákazu výkonu funkce rozhodce výslovně nehovoří, nicméně stanoví, že *soudce nesmí vykonávat žádnou jinou placenou funkci, ani vykonávat jinou placenou činnost.* Totéž říká i zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu. V tomto ohledu česká právní úprava neodpovídá právu některých zemí, kde je výkon funkce soudce slučitelný s činností rozhodce. Za určitých okolností připouští přijmout soudcům funkci rozhodce právo německé,⁵⁵ ale povoluje to i právo nizozemské či švýcarské.⁵⁶

Zásadní předpoklady pro výkon funkce rozhodce tvoří jeho nestrannost a nezávislost. Tyto podmínky jsou vyjádřeny v úvodu v § 1 ZRŘ a považují se za jedny ze stěžejních zásad rozhodčího řízení. Na ustanovení § 1 pak navazuje § 8 ZRŘ, kde je stanovena povinnost osoby, jež má být jmenována nebo určena rozhodcem, aby stranám bez odkladu oznámila všechny okolnosti, které by mohly vést k pochybnostem o její nepodjatosti. Pokud takové okolnosti nastanou až po jejím jmenování, musí se rozhodce své funkce vzdát. Na vyloučení rozhodce pro podjatost se protistrany mohou dohodnout, takové ujednání však v praxi nebývá příliš používané. Jedna ze stran může též navrhnout vyloučení rozhodce u civilního soudu, ale pro tento úkon není zakotvena žádná zákonná lhůta.

Vyloučení rozhodců pravidelně řeší řady stálých rozhodčích soudů. Řád

---

54 Srov. Klein, B., Doleček, M.: *Rozhodčí řízení*. Praha: ASPI, a. s., 2007. str. 35.

55 V Německu soudci potřebují souhlas nadřízeného úřadu. Mohou funkci rozhodce převzít jen tehdy, byl-li jmenování současně oběma stranami nebo pokud byli jmenováni nezávislou osobou.

56 Raban, P.: *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004. str. 90.

Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR pro vnitrostátní spory ve svém § 22 popisuje možnost odmítnutí rozhodce pro podjatost konkrétněji. Strana musí odmítnutí provést do zahájení ústního jednání, později jen tehdy, byl-li důvod odmítnutí uznán za závažný. O vyloučení rozhodují ostatní členové senátu. Jestliže mezi nimi nedojde ke shodě nebo jde o vyloučení dvou či více rozhodců, rozhoduje o vyloučení výlučně předsednictvo Rozhodčího soudu.

Pojem nestrannosti je obtížné objektivně vymezit, proto bývá často vnímán rozdílně. Současně není možné jednoznačně určit pravidla, které by nabízely vodítko, jak v jednotlivých situacích dojít k závěru, zda-li nepodjatost je či není dána. Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR judikoval, že samotný fakt, kdy rozhodce již v minulosti projednával a rozhodoval spor mezi totožnými stranami, nestačí k jeho odmítnutí jako podjaté osoby.⁵⁷ *Nepodjatost lze v nejobecnější rovině vymezit jako absenci okolností, jejichž existence by ovlivňovala rozhodování konkrétního rozhodce ve prospěch jedné či druhé ze stran.*⁵⁸

Prokázání duševního stavu rozhodce je pochopitelně nemožné. Zákon tedy nevyžaduje, aby byla podjatost jako vnitřní stránka konkrétního rozhodce prokazována či spolehlivě zjištěna. Proto je rovněž na samotném rozhodci, aby okolnosti, které by mohly vzbudit oprávněnou pochybnost o jeho podjatosti, bezodkladně oznámil. Podstatné není ani to, zda konkrétní rozhodce je či není ve skutečnosti podjatý, postačí jen skutečnost, zda by za obdobných okolností podjatost zřejmě dána byla nebo být mohla. Taková domněnka pochybnosti musí být oprávněná, nikoliv jen subjektivní či nepodložená. Co prokazuje oprávněnost takové pochybnosti však český zákon blíže nestanoví.

Otázkou nestrannosti rozhodce se zabýval i v jiném případě: V řízení žalovaný jmenoval rozhodcem ad hoc advokáta působícího v téže advokátní kanceláři, v jaké působí právní zástupce žalovaného. Ačkoliv přípisem tajemnice Rozhodčího soudu bylo žalovanému sděleno, že takového rozhodce by nebylo možno pokládat za nezávislého ani nepodjatého, žalovaný setrval na svém návrhu a svůj návrh

---

57 Rsp. 122/2002, Retrospektiva.

58 Srov. Klein, B., Doleček, M.: *Rozhodčí řízení*. Praha: ASPI, a. s., 2007. str. 38.

odůvodňoval tím, že rozhodce ad hoc nikdy nepůsobil a ani nepůsobí s právním zástupcem žalovaného ve společné kanceláři, přičemž jediné společné je adresa sídla kanceláře. Bylo též zjištěno, že osoba jmenovaná žalovaným za rozhodce ad hoc učinila navíc jménem žalovaného podání v zastoupení žalované strany. Věc projednalo předsednictvo Rozhodčího soudu, neshledalo v postupu tajemnice závady a vzalo na vědomí jmenování náhradního rozhodce, které bylo provedené žalovaným. Pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti rozhodce jsou dány též tehdy, pokud rozhodce jmenovaný stranou ad hoc působí v téže advokátní kanceláři, v jaké působí právní zástupce žalovaného, zejména, pokud jménem žalovaného ve sporu činí podání.⁵⁹

Počet rozhodců má zpravidla určit rozhodčí smlouva, stejně jako způsob jejich jmenování. Konečný počet musí být vždy lichý. Neobsahuje-li rozhodčí smlouva takové ustanovení, pak spor projednává a rozhoduje tříčlenný senát, kdy každá strana jmenuje jednoho rozhodce a tito rozhodci zvolí předsedajícího rozhodce (§ 7 ZRŘ). Podle § 3 odst. 2 Řádu Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR pro vnitrostátní spory, rozhodují tyto spory rozhodčí senáty složené ze 3 rozhodců, nebo jediný rozhodce, pokud se na tom strany dohodly. Bude-li ve sporu vystupovat více žalobců, může to znamenat určitý problém. Ve smyslu § 21 odst. 3 Řádu Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR pro vnitrostátní spory pak jmenují jednoho rozhodce žalobci a jednoho rozhodce žalovaní. Nedohodnou-li se žalobci nebo žalovaní na jmenování rozhodce, bude rozhodce jmenován předsedou Rozhodčího soudu.

---

59 Rsp. 53/1995 Retrospektiva.

5. Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR

5.1. Obecně o rozhodčím soudu při HK ČR a AK ČR

5.1.1. Význam Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR

Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR je jediným stálým rozhodčím soudem s obecnou pravomocí, který působí na území České republiky. Je neziskovou organizací. Navíc jako jediný ze stálých rozhodčích institucí u nás, může rozhodovat spory z mezinárodního obchodního styku. Zbývající stálé rozhodčí soudy na území ČR jsou specializované, neboť projednávají a rozhodují jen spory vznikající v souvislosti s předmětem činnosti institucí (burzy cenných papírů, komoditních burz), u kterých byly založeny.

Rozhodčímu soudu je svěřena pravomoc rozhodnout jakýkoliv spor, který připouští ZRŘ. Jedná se tedy o veškeré majetkové spory, které by jinak byl příslušný řešit řádný soud a o jejichž předmětu jsou strany oprávněny uzavřít smír. Vyloučeny jsou pouze spory, které vznikají v souvislosti s výkonem rozhodnutí a dále spory incidenční. Převážnou část projednaných případů tvoří spory z kupních smluv, např. o zaplacení kupní ceny za dodané zboží, o odpovědnosti za vady, z porušení závazku a z náhrady škody, dále spory ze smluv o obchodním zastoupení, ze smluv zasilatelských, ze smluvních pokut, apod.

Během své existence si Rozhodčí soud vydobyl v oblasti rozhodčího řízení velmi dobré renomé. V minulosti se profiloval jako instituce povolána k řešení mezinárodních sporů či sporů s mezinárodním prvkem. Tento fakt byl dán především tou okolností, že až do roku 1995, tj. do účinnosti ZRŘ, nebylo možné vnitrostátní spory v čisté podobě před Rozhodčím soudem v České republice projednávat. Podíl mezinárodních sporů není ani dnes nijak zanedbatelný ve srovnání s ostatními spory.

V roce 2008 Rozhodčí soud řešil více než 2.000 sporů. Od roku 2005 Rozhodčí soud rovněž řešil více než 1.000 sporů o domény .eu, jako jediné takové sudiště, vybrané Evropskou Komisí a správcem domény .eu, organizací Evropské unie Rid.

Spory o domény .eu jsou vedeny v 21 úředních jazycích Evropské unie, rovněž prostřednictvím on-line platformy.⁶⁰

Sídlo Rozhodčího soudu se nachází v Praze. Toto místo je sudištěm pro oblast Prahy a okolí. Z povahy dispozitivnosti úpravy je samozřejmě dána možnost, aby se strany dohodly na místě jiném. Sudiště Rozhodčího soudu se nachází také v Plzni a v Brně. Řízení se může dále konat např. v místě advokátní kanceláře, ve které je advokátem rozhodce, v sídle účastníka řízení apod.

Rozhodčí soud uzavřel dohodu o spolupráci s těmito Hospodářskými komorami (dále jen HK) HK České Budějovice, HK Jablonec nad Nisou, HK Jihlava, HK Klatovy, HK Kroměříž, HK Liberec, HK Mělník, HK Most, HK Olomouc, HK Ostrava, HK Pelhřimov, HK Přerov, HK Třebíč, HK Uherské Hradiště, HK Zlín, HK Žďár nad Sázavou. Spolupráce Rozhodčího soudu v rozhodčím řízení je dohodnuta na kontaktním místě v Hradci Králové a Roudnici nad Labem.⁶¹

Rozhodčí soud za jednu ze svých předností oproti řízení soudnímu považuje nízkou nákladovost na vedení sporu pro účastníky řízení. V současné době poplatek za rozhodčí řízení u vnitrostátních sporů činí 3% z hodnoty sporu, nejnižší částka činí 7000 Kč a nejvyšší pak 1 mil. Kč. *Vnitrostátními spory se přitom rozumí i takové, v nichž jsou stranami organizační složky zahraničních osob nebo pobočky zahraničních bank na území České republiky, pokud jsou zapsané v obchodním rejstříku. Ani v případě rozhodování zahraničních sporů rozhodčího řízení před Rozhodčím soudem nedosahuje takových nákladů jako rozhodčí řízení v cizině.*⁶²

Jako rozhodci působí u Rozhodčího soudu mnoho kvalifikovaných odborníků z řad advokátů, univerzitních profesorů, komerčních právníků a ekonomů. Na seznamu, kromě občanů České republiky figurují také odborníci ze zahraničí. Aktuální počet rozhodců zapsaných na Listině rozhodců pro vnitrostátní spory činí 235. Listiny

---

60 Tisková zpráva, ICANN Schválil elektronické řešení sporů podle pravidel UDRP, prováděné Rozhodčím soudem, http://www.arbcourt.cz/download/Press_Release_pilot_approval_cz.pdf>

61 <www.arbcourt.cz>

62 <www.arbcourt.cz>

rozhodců vede a aktualizuje sekretariát Rozhodčího soudu, působící v jeho sídle, který zajišťuje také veškerou ostatní administrativní činnost spojenou s fungováním stálého Rozhodčího soudu.

5.1.2. Historie

Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR byl založen již v roce 1949, přičemž jeho vznik a vývoj je úzce spjat s politickými změnami, doprovázenými socialistickou přestavbou národního hospodářství, k nimž v tehdejší Československu po roce 1948 došlo. Zavedení direktivního způsobu řízení ekonomiky si žádalo zajištění monopolu zahraničního obchodu, proto se zde projevil snahy o centralizaci tohoto obchodu pouze do několika státních obchodních organizací se současným vytvořením některých pomocných orgánů. Jedním z nich byla i Československá obchodní komora, která byla zřízena za účelem rozvoje a posílení československého zahraničního obchodu. Stanovy Československé obchodní komory pak předpokládaly založení stálého rozhodčího soudu, jehož hlavní úkol spočíval v řešení právních sporů vzniklých z obchodních jednání mezi československými právníckými osobami na straně jedné a jejich zahraničními obchodními partnery na straně druhé. Z jeho působnosti nebylo vyloučeno ani rozhodování právních sporů mezi zahraničními právními subjekty. Dne 1. června 1949 byly výnosem Ministerstva zahraničního obchodu schváleny Statut a Řád Rozhodčího soudu Československé obchodní komory.

V roce 1960 byl vydán nový řád Rozhodčího soudu, který reagoval na vyhlášku ministra zahraničního obchodu č. 103/1960 Sb., o působnosti Československé obchodní komory a její organizaci. Došlo ke změně názvu Československé obchodní komory na Československou obchodní a průmyslovou komoru (dále jen ČSOPK) a takto bylo změněno i označení Rozhodčího soudu. Zmíněná vyhláška v § 3 odst. 1 písm. e) stanovila, že *úkolem komory je poskytovat nezávislému Rozhodčímu soudu působícímu ve sporech obchodního jednání k mimosoudním vyřizování takových sporů, hmotné prostředky potřebné k výkonu činnosti tohoto soudu.* Na základě této vyhlášky mohly být před Rozhodčím soudem řešeny i některé spory mezi československými právníckými osobami navzájem, pokud to tehdejší platné předpisy nevyklučovaly. Vyhláška také stanovila, že Rozhodčí soud rozhoduje jednotlivé spory prostřednictvím nezávislých rozhodců, zvolených stranami.

Podstatné změny v úpravě tehdejšího Řádu Rozhodčího soudu byly provedeny

v roce 1963 u příležitosti vydání zákona o rozhodčím řízení v mezinárodním obchodním styku č. 98/1963 Sb. Tento řád také do určité míry modifikoval organizaci Rozhodčího soudu.

Roku 1974 vstoupila pro Československou republiku v platnost tzv. Moskevská úmluva⁶³, v jejímž duchu byl v roce 1975 upraven Řád Rozhodčího soudu. Řád byl současně harmonizován v souladu s doporučeními Jednotného vzorového řádu rozhodčích soudů při obchodních komorách členských států RVHP⁶⁴. Moskevská úmluva zavedla obligatorní rozhodčí řízení pro občanskoprávní spory z vědeckotechnické a hospodářské spolupráce vzniklé mezi organizacemi z různých členských států RVHP. Příslušným k řešení těchto sporů byly stálé rozhodčí soudy působící při obchodních komorách podle sídla žalovaného, popř. i jiné, určené dohodou stran. Podstata postavení a složení RS zůstala zachována. Řád zakotvil pravidlo dispozitivního rozhodování v tříčlenném senátu. Byla stanovena neveřejnost projednání sporu a dále jednoinstančnost řízení.

Další změny zavedl zákon č. 42/1980 Sb., o hospodářských stycích se zahraničím, který nově upravil postavení Rozhodčího soudu. Nejzásadnější změny konstatují § 47 a 48, *Rozhodčí soud je zde charakterizován jako stálý, nezávislý orgán pro rozhodování sporů o majetkové nároky nezávislymi rozhodci podle předpisů o rozhodčím řízení v mezinárodním obchodním styku*. Tehdy byla existence Rozhodčího soudu vůbec poprvé zakotvena na úrovni zákona. V čele soudu stálo předsednictvo volené předsednictvem Československé obchodní a průmyslové komory na funkční období tří let. Počet členů nebyl stanoven, pouze bylo určeno, že je způsobilé se usnášet, když je přítomna nadpoloviční většina jeho členů, a sice nadpoloviční většinou přítomných členů. Předsednictvo se skládalo z předsedy, místopředsedů z dalších členů. Bližší organizační uspořádání Rozhodčího soudu a řízení před ním měl upravovat Řád Rozhodčího soudu, který na návrh předsednictva vyhlášovalo Ministerstvo

---

63 Úmluva o řešení občanskoprávních sporů vznikajících ze vztahů hospodářské a vědeckotechnické spolupráce v rozhodčím řízení.

64 Řád č. Zo 01/74 Výkonného výboru RVHP jednotný (vzorový) řád rozhodčích soudů při rozhodčích komorách států RVHP, zrušen NE 02/91.

zahraničního obchodu ve Sbírce zákonů.⁶⁵

Převratné politické, hospodářské a právní změny na počátku 90. let přinesly nutnost novelizace právních předpisů zabývajících rozhodčím řízením v České republice. Na činnost soudu mělo dále bezprostřední dopad vypovězení Moskevské úmluvy Českou republikou, které nabylo účinnosti dnem 26. 1. 1996. To znamenalo prudký úbytek mezinárodních sporů, jelikož Rozhodčí soud působil primárně jako instituce rozhodující obligatorně spory ze vztahů mezi hospodářskými organizacemi RVHP, pokud žalovaná strana měla sídlo na území České republiky. Tento úbytek byl však vyvážen nárůstem sporů vnitrostátních v důsledku nových oprávnění rozhodčího soudnictví. Vliv na vývoj Rozhodčího soudu mělo také rozdělení ČSFR do dvou samostatných republik. Reakcí na popsané události bylo přijetí zákona ZRŘ, který vstoupil v účinnost 1. ledna 1995. Ten zejména stanovil, že stále rozhodčí soudy mohou být zřízeny pouze na základě zákona. Předchozí zákon č. 98/1963 Sb. vyžadoval jen, aby zřízení stálých rozhodčích soudů upravovaly zvláštní předpisy.

Ještě předtím byly zákonem č. 301/1992 Sb. založeny Hospodářská komora ČR a Agrární komora ČR. Ustanovením § 19 tohoto zákona pak umožňoval zřídit společný rozhodčí soud. Zákonem č. 223/1994 Sb. byla Československá obchodní a průmyslová komora sloučena s Hospodářskou komorou ČR a podle ustanovení § 3 tohoto zákona se Rozhodčí soud působící do té doby při ČSOPK stal stálým rozhodčím soudem působícím při Hospodářské komoře a jeho označení se změnilo na Rozhodčí soud při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR. Kontinuita soudu tak zůstala nepřerušena, jelikož předsednictvo dosavadního soudu zůstalo předsednictvem i tohoto nezměněného soudu a Statut a Řád RS při ČSOPK se stal Řádem a Statutem Rozhodčího soudu při HK a AK. O tom také vypovídá to, že rozhodčí smlouvy zakládající pravomoc a příslušnost Rozhodčího soudu při ČSOPK zůstaly nadále považovány za rozhodčí smlouvy uzavřené ve prospěch Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR. Zákon č. 301/1992 Sb. byl novelizován a § 19 poskytl zákonný základ pro existenci Rozhodčího soudu v dnešní podobě. Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR působí při rozhodování jako plně nezávislý orgán.

---

65 Na základě těchto změn pak byl vyhlášen Federálním ministerstvem zahraničního obchodu vyhláškou č. 104/1981 Sb. Řád rozhodčího soudu ČSOPK. Datum nabýání jeho účinnosti byl stanoven k 1. lednu 1982.

Ustanovení § 13 odst. 2 ZRŘ potvrdilo stálým rozhodčím soudům oprávnění vydávat své statuty a řády, čímž jim zaručilo právo rozhodovat o svém organizačním uspořádání. Zákon značně posílil nezávislost a samostatné postavení stálých rozhodčích soudů. ZRŘ navíc přestal omezovat rozhodčí řízení pouze na spory z mezinárodního obchodního styku a umožnil, aby mohly být rozhodčímu řízení podrobeny i majetkové spory vnitrostátní. S účinností od 1. 1. 1995 vydal Rozhodčí soud nový Statut a Řád, které již reagovaly na nová oprávnění. Statut i Řád byly často novelizovány a v roce 1998 předsednictvo Rozhodčího soudu rozhodlo, využívajíc nových možností, přijalo Řád pro vnitrostátní spory. Rozhodčí soud je dále oprávněn vydávat Sazebník odměn rozhodců a Pravidla o nákladech pro vnitrostátní i mezinárodní spory, které jsou koncipovány jako přílohy Řádů.

5.1.3. Organizační uspořádání

Struktura Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR je popsána ve Statutu Rozhodčího soudu. Rozhodčí soud se skládá ze tří orgánů:

- předsednictva
- rozhodců a
- tajemníka.

Předsednictvo

Předsednictvo představuje vrcholný orgán Rozhodčího soudu. Tvoří jej 13 členů, které jmenují předsednictva obou komor na návrh dosavadního předsednictva a to na dobu tří let. Předsednictvo ze svých členů volí předsedu a místopředsedy, jejichž počet není přesně stanoven a pohybuje se podle potřeb předsednictva. Návrh na složení nového předsednictva předkládá předsednictvům obou komor předseda Rozhodčího soudu před koncem funkčního období, na něž bylo předsednictvo jmenováno. Dokud není nové předsednictvo jmenováno, zůstávají členové původního ve svých funkcích. Nemůže-li některý z jeho členů vykonávat funkci nebo rezignuje, může být počet členů na žádost předsednictva doplněn na původní počet. Počet musí být doplněn vždy, klesne-li počet členů pod kvórum předepsané k usnášení. Členem může být jmenován pouze rozhodce zapsaný na listinu rozhodců vedenou Rozhodčím soudem u něhož jsou předpoklady odborné způsobilosti pro výkon funkce.

Předsednictvo je usnášeníschopné, je-li přítomna nadpoloviční většina jeho členů. Usnáší se nadpoloviční většinou přítomných členů. Předseda disponuje rozhodujícím hlasem při rovnosti hlasů. Je-li předseda nepřítomný, v takové situaci se uplatní hlas předsedajícího. Členové předsednictva jsou povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o nichž se dověděli v souvislosti s výkonem své funkce. Strany je mohou mlčenlivosti zprostit, popř. jsou-li dány vážné důvody, může tak učinit předseda okresního soudu, příslušný podle místa bydliště rozhodce.

Předsednictvo stojí v čele Rozhodčího soudu, je tedy jeho statutárním a řídicím orgánem. Je oprávněno činit právní úkony Rozhodčího soudu ve všech věcech. Vykonává i další úkoly výslovně mu svěřené Statutem a Řády. Náleží mu vykonávat takové, které úkoly pokud výslovně nepatří do pravomoci předsedy Rozhodčího soudu, rozhodců nebo tajemníka. Navenek za předsednictvo jedná předseda nebo některý místopředseda, a to samostatně. Za Rozhodčí soud může činit právní úkony i jiný jeho pracovník, pokud je mu toto svěřeno na základě vnitřních předpisů, nebo je to vzhledem k jeho pracovnímu zařazení obvyklé.

Do obecné pravomoci předsednictva týkající se vnitřní agendy a rozhodčího řízení před Rozhodčím soudem, spadají např. níže uvedená práva a povinnosti:

- rozhodovat o zápisu rozhodce na listinu rozhodců,
- schvalovat pracovní a platové podmínky zaměstnanců,
- dohlížet na řádný chod rozhodčího řízení,
- schvalovat roční uzávěrku po ověření auditorem,
- rozhodovat o odmítnutí rozhodce, jestliže se zbývající rozhodci v této otázce neshodnou, nebo směřuje-li odmítnutí proti dvěma nebo všem rozhodcům.

Předseda a místopředsedové

Mezi hlavní úkoly předsedy Rozhodčího soudu lze zahrnout výkon činností v souvislosti s vedením Rozhodčího soudu, a dále mu přísluší plnit některé následující procesní úkoly:

- na žádost strany může za ní jmenovat rozhodce, jestliže si jej nezvolila si strana ve stanovené lhůtě,
- jmenuje předsedu rozhodčího senátu, pokud se na něm rozhodci nedohodli,

- do ustanovení rozhodčího senátu činí všechny procesní úkony, pokud nejsou svěřeny tajemníkovi,
- může jmenovat opatrovníka pro doručování písemností,
- žádá o doručování nebo jinou právní pomoc prostřednictvím dožádaného soudu nebo jiného orgánu,
- v naléhavých případech na žádost zajišťuje důkazy,
- podepisuje rozhodčí nález,
- vydává rozhodnutí o zastavení rozhodčího řízení v případě, že ještě nebyl ustanoven rozhodčí senát.

Místopředsedové Rozhodčího soudu zastupují předsedu ve všech jeho funkcích v době jeho nepřítomnosti v pořadí, které určí předseda. Pořadí není v praxi pevně vyjádřeno, ale je určováno podle konkrétních možností a úkolů místopředsedy.

Tajemník

Tajemník Rozhodčího soudu je v zaměstnaneckém poměru k Rozhodčímu soudu. Pracovněprávní vztah je zakládán běžnou pracovní smlouvou. Pracovní a platové podmínky sjednává s předsedou popř. s místopředsedou Rozhodčího soudu.

Tajemník působí jako výkonný orgán Rozhodčího soudu. Organizuje jeho činnost a plní úkoly, jimiž je Řádem nebo předsednictvem pověřen. Řídí práci sekretariátu a pečuje o řádný průběh rozhodčího řízení. Je též vázán mlčenlivostí, jíž může být zproštěn pouze v případech stanovených ZRŘ.

V řízení je pověřen konkrétními úkoly a právy jako:

- zajištění řádného vyhotovení všech písemností,
- podepisování doložky o nabytí právní moci,
- uveřejnění zásadních rozhodnutí,
- péče o úschovu písemností,
- může se účastnit všech jednání před rozhodci,
- připravuje zasedání předsednictva a zúčastňuje se jich s poradním hlasem,
- odpovídá předsednictvu za jeho činnost,

- může dávat podnět ke konání jednání v jiném místě než je sídlo soudu,
- zasílá stranám písemnosti včetně kopie žaloby žalovanému,
- vyzývá žalobce, aby správně určil hodnotu předmětu sporu, popřípadě ji určí sám,
- vyzývá k odstranění vad žaloby,
- podepisuje rozhodčí nález,
- je členem smírčího výboru a svolává jeho jednání.

5.2. Řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR

5.2.1. Zahájení řízení

Rozhodčí řízení se zahajuje podáním žaloby Rozhodčímu soudu. Žaloba je podána dnem, kdy byla žaloba Rozhodčímu soudu doručena. Podle § 14 odst. 3 ZRŘ *je stálý rozhodčí soud povinen na žalobě vyznačit den, kdy mu došla*. S tím jsou spojeny jak procesněprávní, tak hmotněprávní účinky. Podání žaloby má tytéž právní účinky, jako kdyby byla v dané věci žaloba podána u soudu.⁶⁶ Z tohoto plyne, že pro zkoumání těchto účinků je nutné analogicky použít OSŘ. Po zahájení rozhodčího řízení tak musí Rozhodčí soud postupovat bez dalších návrhů, aby věc byla co nejrychleji projednána a rozhodnuta.⁶⁷ S tím koresponduje zásada rychlosti a neformálnosti rozhodčího řízení. K tomu, aby mohlo být rozhodčí řízení zahájeno, musí být splněny všechny předpokládané podmínky.

ZRŘ neobsahuje ustanovení o tom, jaké náležitosti má žaloba obsahovat, nicméně je vyjmenovává § 17 Řádu Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR pro vnitrostátní spory (dále jen „Řád“). V žalobě musí být uvedeno označení stran a jejich adresy. V žalobě musí být také formulován nárok žalobce a nesmí chybět podpis. Žaloba musí obsahovat poukaz na založení pravomoci Rozhodčí soud. Dále se požaduje uvedení skutkových a právních okolností, jakož i důkazní prostředky k jejich

---

⁶⁶ Srov. § 14 odst 1 ZRŘ.

⁶⁷ Srov. § 100 OSŘ.

prokázání. Nelze opomenout vymezení hodnoty předmětu sporu a připojení dokladu o zaplacení poplatku za rozhodčí řízení. Je také nutno uvést jméno a příjmení rozhodce, kterého jmenoval žalobce, nebo žádost o jmenování rozhodce předsedou Rozhodčího soudu.

Pokud žaloba postrádá některé z obligatorních obsahových náležitostí, vyzve tajemník žalobce, aby zjištěné vady odstranil. Postrádá-li žaloba kategorické požadavky (tj. označení stran a jejich adresy, nárok a podpis žalobce), nesmí lhůta k odstranění vady přesáhnout dva měsíce ode dne, kdy byla zmíněná výzva žalobci doručena. Při včasném odstranění vad zůstávají účinky původního doručení žaloby zachovány. Do odstranění vad se žaloba neprojednává. Pokud žalobce bez ohledu na výzvu trvá na projednání sporu, bude se v řízení pokračovat, jestliže to povaha věci připouští. V opačném případě je řízení zastaveno.

Žalobci náleží oprávnění kdykoliv až do ukončení ústního jednání změnit své žalobní nároky. Může obsah žaloby rozšířit, popř. vzít své žalobní nároky částečně nebo zcela zpět. Podmínky, za jakých lze tyto žalobní nároky změnit, Řád ani ZRŘ nestanoví. Proto se přiměřeně použije předmětné ustanovení OSŘ. O připuštění změny žaloby se rozhoduje usnesením rozhodčí senát popř. jediný rozhodce.⁶⁸

Aby mohl Rozhodčí soud věc projednat a rozhodnout, musí být v dané věci založena jeho pravomoc. Založení pravomoci jsem se v obecné rovině věnoval již v samostatné kapitole. Zde je mým cílem doplnit problematiku pravomoci konkrétněji ve vztahu k Rozhodčímu soudu.

Pravomoc Rozhodčího soudu k projednání vnitrostátních sporů je tedy ve smyslu § 1 Řádu dána buď z platné rozhodčí smlouvy, nebo z písemných projevů stran v zahájeném rozhodčím řízení, ze kterých je patrná nepochybná vůle podřídit se pravomoci Rozhodčího soudu⁶⁹. Byla-li podána žalovaným námitka nebo vznikne-li

---

68 Rsp 69/1995: Rozhodčí senát je vázán návrhy stran a nemůže se zabývat důvody, pro které došlo k redukcí částek pro uplatnění úroků z prodlení.

69 Případy, kdy se žalovaný dobrovolně podřídí pravomoci Rozhodčího soudu, aniž byla sjednána rozhodčí smlouva ve prospěch Rozhodčího soudu se objevují v praxi Rozhodčího soudu jen zcela výjimečně.

ohledně pravomoci pochybnost ze strany rozhodců, budou o ni rozhodovat sami rozhodci. Před svým rozhodnutím si mohou vyžádat stanovisko předsednictva Rozhodčího soudu. Z ustanovení § 1 odst. 4 Řádu vyplývá, že *námitka nedostatku pravomoci musí být stranou uplatněna při jejím prvním procesním úkonu.*⁷⁰

Praxe přinesla nejednou problém v otázce označení Rozhodčího soudu v rozhodčí smlouvě. Chybné označení může totiž znamenat, že pravomoc Rozhodčího soudu nebude vůbec založena. Takovému problému lze předejít použitím vzorové rozhodčí doložky doporučené Rozhodčím soudem.

Vzhledem k tomu, že rozhodci sami rozhodují o pravomoci Rozhodčího soudu a mnohdy zastávají v identických sporech odlišné názory týkající se jejího založení, nemůže pak být stranám zaručena právní jistota, že konkrétní spor bude před Rozhodčím soudem vůbec projednán, ačkoliv za podobných okolností k tomu již mohlo dříve dojít a nadále bude zřejmě docházet. Lze patrně namítnout, že taková situace se jeví jako velice nešťastná, neboť záleží jen na konkrétním rozhodci (senátu), jak pravomoc nebo námitku nedostatku pravomoci posoudí. Jsem toho názoru, že v zásadních otázkách týkajících se pravomoci, by měl Rozhodčí soud svá stanoviska sjednotit. Jedná se totiž o samostatnou instituci a není vhodné, aby si každý rozhodce Rozhodčího soudu vykládal jednotlivé případy založení pravomoci posvém. Takový postup Rozhodčího soudu nemůže v praxi vzbuzovat důvěru (viz. Kapitola 3.2.2. Forma a obsah rozhodčí smlouvy).

Další procesní podmínky, které musí být splněny, aby řízení před Rozhodčím soudem mohlo být zahájeno, spočívají ve způsobilosti být účastníkem a v procesní způsobilosti stran. Řízení musí být také prosté překážky věci rei iudicata a překážky litispendence. Jedná se o principy obecně platné v civilním procesu, jimž odpovídá zejména požadavek procesní ekonomie a zabránění vzniku právní nejistoty.

Účinky žaloby zasahují i do oblasti práva hmotného. To konstatuje § 16 ZRŘ ve spojení s § 14 odst. 1 ZRŘ: „Uplatní-li strana svůj nárok před rozhodci v promlčecí nebo prekluzivní lhůtě a rozhodnou-li rozhodci, že není dána jejich pravomoc, nebo

---

70 Srov. Růžička, K.: *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005. str. 85.

došlo-li ke zrušení rozhodčího nálezů a podá-li strana znovu u soudu nebo u jiného příslušného orgánu žalobu nebo návrh na pokračování v řízení do 30 dnů ode dne, kdy jí bylo doručeno rozhodnutí o nedostatku pravomoci nebo o zrušení rozhodčího nálezů, zůstávají účinky podané žaloby zachovány.“

Žalobní odpověď

Pokud tajemník Rozhodčího soudu dospěje k závěru, že žaloba může být předmětem řízení, uvědomí o jejím podání žalovaného a zašle mu kopii žaloby s příloženými písemnostmi, jakož i listinu rozhodců, a Řád. Doručování písemností je Řádem upraveno komplexně, proto se nepoužijí ustanovení OSŘ. Současně s doručením žaloby žalovanému jej tajemník vyzve, aby během 14 dnů od doručení předložil svoji žalobní odpověď podepřenou příslušnými důkazy. Tato lhůta může být v odůvodněných případech na žádost žalovaného prodloužena. Ve stejné lhůtě je žalovaný povinen oznámit jméno a příjmení zvoleného rozhodce nebo požádat, aby rozhodce jmenoval předseda Rozhodčího soudu.⁷¹

5.2.2. Jmenování rozhodců

Základní požadavek kladený na ustavení rozhodců, jež musí být bezpodmínečně splněn, je jejich lichý počet. Vymezení počtu rozhodců nebo alespoň způsobu jejich určení, ponechává ZRR v dispozici stran. Podle Řádu spory rozhoduje buď rozhodčí senát složený ze tří rozhodců nebo pouze jediný rozhodce. Jediný rozhodce se volí vzájemnou dohodou stran a nedojde-li k dohodě, jmenuje jej předseda Rozhodčího soudu. V praxi však jednoznačně převažuje alternativa tříčlenného rozhodčího senátu.

V tomto případě svého rozhodce jmenuje žalobce již v žalobě, popř. v ní může navrhnout, aby rozhodce jmenoval předseda Rozhodčího soudu. V žalobě může uvést i náhradního rozhodce. Žalovaný si musí zvolit svého rozhodce ve lhůtě stanovené pro žalobní odpověď nebo rovněž požádat, aby za něj rozhodce jmenoval předseda Rozhodčího soudu.

Pokud ve sporu vystupuje více žalobců nebo žalovaných, je každá strana

---

71 Srov. § 20 Řádu.

oprávněna jmenovat jen jednoho rozhodce a to bez ohledu na počet žalobců či žalovaných. Nedojde-li mezi stranami k dohodě, jmenování opět provede předseda Rozhodčího soudu. V této pozici předseda Rozhodčího soudu působí jako tzv. Appointing authority, tj. jako orgán provádějící náhradní jmenování rozhodců nebo předsedajícího rozhodce. Dle ZRŘ v této roli vystupuje civilní soud, v jehož obvodu probíhá rozhodčí řízení (§ 9 ZRŘ).

Po jmenování rozhodců stranami nebo předsedou Rozhodčího soudu, zvolí takto jmenovaní rozhodci z listiny rozhodců předsedu rozhodčího senátu.

Dokud není ustanoven rozhodčí senát nebo jediný rozhodce, je předseda Rozhodčího soudu oprávněn vykonávat všechny procesní úkony, nejsou-li svěřeny výslovně tajemníkovi.

Obecně lze konstatovat, že rozhodovat jako rozhodce před Rozhodčím soudem může podle Řádů kdokoliv, předsedajícím rozhodcem může být pouze rozhodce zapsaný na listinu rozhodců. Strany se však v rozhodčí smlouvě mohou dohodnout jinak. Listina rozhodců tak není pro strany závazná, protože mohou jmenovat i osobu, která není zapsána na listině rozhodců. *Je však závazná pro předsedu Rozhodčího soudu, který v případě jmenování rozhodců nebo předsedy rozhodčího senátu může jmenovat pouze rozhodce zapsaného na listině rozhodců.*⁷² Pokud strana jmenuje rozhodce, který není na listinu rozhodců zapsán, je nutné jej na listinu pro tento konkrétní spor zapsat. Rozhodce musí ve smyslu § 5 odst. 2 ZRŘ se svým jmenováním vyjádřit souhlas.

Každá ze stran má právo odmítnout rozhodce, předsedu rozhodčího senátu nebo jediného rozhodce, jestliže má důvodné pochybnosti o jeho podjatosti. Odmítnutí musí být provedeno do zahájení ústního jednání. Pozdější odmítnutí je přípustné jen, pokud důvod, který k němu vede, byl uznán závažným. K tomu by nemělo docházet často, neboť ZRŘ stanoví povinnost jmenovaných rozhodců bez odkladu stranám nebo soudu oznámit všechny okolnosti, které by mohl vzbudit oprávněné pochybnosti o jejich nepodjatosti (§ 8 ZRŘ).

---

72 Růžička, K.: *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR*. Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005. str. 78.

O odmítnutí rozhodce podle § 22 odst. 2 Řádu rozhodují zbývající členové senátu. Jestliže mezi nimi nedojde k dohodě nebo jestliže odmítnutí směřuje proti dvěma nebo všem rozhodcům, rozhoduje o odmítnutí výlučně předsednictvo. To také rozhoduje o odmítnutí jediného rozhodce. Je-li odmítnutí vyhověno, pak na uvolněné místo nastoupí náhradní rozhodce jmenovaný stranou, nebo nový rozhodce či předseda senátu, který musí být zvolen nebo jmenován stejným způsobem jako odmítnutý rozhodce.

Znalci a tlumočníci mohou být odvoláni ze stejných důvodů. O odvolání rozhoduje rozhodčí senát.

Rozhodce může být nahrazen novým v případě, kdy jmenovaný rozhodce zemřel, pozbyl způsobilosti k právním úkonům, rezignoval na funkci rozhodce nebo bylo rozhodnuto o jeho odmítnutí.

5.2.3. Projednání sporu

Po podání žaloby a prozkoumání, zda-li jsou splněny všechny příslušné podmínky, je možné přikročit k projednání sporu. Sporu se přiděluje tzv. **Rsp**, pod takovým evidenčním číslem je spor veden po celou dobu jeho projednávání. Pro Rozhodčí soud dále vyplývá z § 29 odst. 1 ZRR povinnost po dobu 20 let od právní moci rozhodčího nálezu uschovat rozhodčí nález, opatřený rozhodčí doložkou o právní moci, a všechny listiny prokazující průběh rozhodčího řízení uschovat pod tímto evidenčním číslem.

Strany mohou požádat v průběhu rozhodčího řízení o nařízení předběžného opatření. Orgánem, který je oprávněn předběžné opatření nařídit, není Rozhodčí soud, nýbrž okresní soud, v jehož obvodu má být požadovaný úkon proveden. *Rozhodci jako soukromé osoby a Rozhodčí soud jako nestátní instituce nedisponují žádným oprávněním nařídit jakékoli předběžné opatření, ani podat návrh k civilnímu soudu na jeho nařízení.*⁷³ Takovým oprávněním disponují pouze strany sporu. Ve znění § 22 ZRR se stanoví, že pokud v průběhu rozhodčího řízení nebo i před jeho zahájením vyjde

---

73 Růžička, K.: *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR*. Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005. str. 110

najevo, že by mohl být ohrožen výkon rozhodčího nálezu, může obecný soud na návrh kterékoli strany nařídit předběžné opatření. V OSŘ je předběžné opatření zakotveno v § 74 odst. 1. Může jej nařídit předseda senátu obecného soudu, je-li třeba, aby byly zatímně upraveny poměry účastníků, nebo je-li obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen. Předběžné opatření se nejčastěji vztahuje na zákaz nakládání žalovaného s určitými věcmi nebo právy.

Žalovanému přísluší oprávnění využít institutu protižaloby (§ 28 Řádu). Protižalobu lze uplatnit až do skončení ústního jednání o základní žalobě. Aby se však vyloučila nebo alespoň omezila možnost zbytečných průtahů, disponuje toto ustanovení sankcí pro nesprávný postup žalovaného. Jestliže totiž žalovaný způsobí v rozhodčím řízení průtahy neodůvodněně opožděným předložením protižaloby, může mu rozhodčí senát uložit náhradu zvýšených nákladů vzniklých tím Rozhodčího soudu a také náhradu zvýšených výloh druhé strany s tím spojených.

Ustanovení § 28 odst. 2 dále uvádí, že na protižalobu se přiměřeně vztahují tytéž požadavky jako na žalobu hlavní. Musí být dána nejen pravomoc Rozhodčího soudu, ale i ostatní procesní podmínky.

Ustanovení o „vzájemné žalobě“ se přiměřeně použijí na uplatnění protinároku žalovanou stranou formou námítky započtení, vyplývá-li uplatněný protinárok z jiného právního vztahu, než je nárok uplatněný žalobou. Námitka započtení se posuzuje jako hmotně právní obrana proti žalobě. Je-li Rozhodčí soud příslušný k projednání a rozhodnutí o žalobním nároku, pak je příslušný i k rozhodnutí o všech hmotněprávních obranách strany žalované, vznesených proti žalobnímu nároku, a proto i k rozhodnutí o obraně žalované strany, že žalobní nárok zanikl uskutečněnou kompenzací.

V případě uplatnění protižaloby stranou žalovanou budou vydány dva rozhodčí nálezy. Jeden o nárocích uplatněných v žalobě základní, druhý rozhodčí nález pak o nárocích uplatněných v protižalobě.

Před samotným zahájením ústního jednání rozhodčí senát prověří stav přípravy sporu k projednání a shledá-li to nutným, učiní doplňující opatření k přípravě projednání sporu. Zejména si vyžádá od stran písemná stanoviska, důkazy a další doplňující písemnosti a stanoví k tomu přiměřené lhůty. Kromě zmíněných povinností rozhodčího senátu vyplývá z vnitřní dělby práce mezi rozhodce a sekretariát možnost

pro předsedu tříčlenného senátu (resp. pro rozhodce jediného) dát tajemníkovi Rozhodčího soudu jednotlivé pokyny v souvislosti s přípravou a s projednáváním sporu.

Dospěje-li senát k názoru, že projednání sporu je dostatečně připraveno, nařídí ústní jednání. Spor se projednává v neveřejném zasedání. Jednání se účastní jen rozhodčí senát, strany sporu a popřípadě vedlejší účastníci. ZRŘ neobsahuje ustanovení o vedlejších účastnících. Podle § 13 Řádu se kromě žalobce a žalovaného může řízení účastnit jako vedlejší účastník ten, kdo má právní zájem na jeho výsledku. O připuštění vedlejšího účastníka rozhoduje rozhodčí senát. Vedlejší účastník může pochopitelně přistoupit buď k žalobci nebo k žalovanému. Se souhlasem rozhodčího senátu a stran mohou však být jednání přítomné další osoby, ačkoliv nejsou účastníky řízení.

Strany se účastní ústního jednání přímo nebo prostřednictvím svých zmocněných zástupců, které určí podle své vlastní úvahy. ZRŘ ani Řád neuvádí žádné zvláštní podmínky, týkající se zastupování stran v řízení před Rozhodčím soudem. Řád tedy nevyžaduje, aby případný zástupce strany byl advokát nebo měl alespoň formální právnícké vzdělání. Strany dokonce nemusejí mít žádného procesního zástupce. Právnícké osoby mohou být zastupovány svým vlastním statutárním orgánem. Procesní zástupce strany je povinen předložit písemnou plnou moc, na základě které byl stranou pověřen k zastupování, dále musí při prvním ústním jednání předložit svůj průkaz totožnosti. Procesní plnou mocí, udělenou advokátovi, jej strana zmocňuje ke všem úkonům souvisejících s projednávaným sporem. V souvislosti se zastupováním stran v rozhodčím řízení před Rozhodčím soude bylo nejednou judikováno: *Rozhodčí senát se zabýval námitkou strany žalované, že právní zástupkyně žalující strany nemá udělenou procesní plnou moc od statutárního orgánu žalující strany, a tudíž nemá oprávnění k zastupování žalující strany. Právní zástupkyně přitom měla plnou moc vystavenou generálním ředitelem společnosti, který byl zároveň prokuristou dle příslušného ustanovení obchodního zákoníku a navíc byla právníčkou – zaměstnancem žalující strany. Rozhodčí senát dovodil, že dle definice prokury v obchodním zákoníku, prokurista je oprávněn udělovat takovou procesní plnou moc a takové udělení plné moci nepodléhá nutně pouze projevu vůle učiněného ze strany statutárního orgánu. Zároveň však rozhodčí senát v odůvodnění rozhodčího nálezu vyjádřil svůj právní názor, že pokud je osobou, která zastupuje v řízení žalující stranu, právník – zaměstnanec, je předložení takové plné moci nadbytečné, neboť k jeho povinností patří zastupovat právníckou osobu před úřady, soudy i rozhodčími institucemi.*

*Rozhodčí senát tudíž námitku strany žalované neuznal za opodstatněnou.*⁷⁴

Obvyklým místem, kde se koná jednání, je sídlo Rozhodčího soudu v Praze. Není však vyloučeno, aby se jednání z podnětu tajemníka, rozhodčího senátu nebo na základě shodného projevu stran konalo na jiném místě České republiky. O čase a místě ústního jednání vyrozumí strany Rozhodčího soudu předvoláním. Toto jim musí být zasláno tak, aby každá ze stran měla k dispozici lhůtu alespoň 10 dní na přípravu jednání a na cestu k ústnímu jednání. Lhůtu lze zkrátit jen se souhlasem stran. Návrh na změnu termínu ústního jednání musí být podán v dostatečném časovém předstihu, aby mohla být informována protistrana a členové rozhodčího senátu.

Pokud se strana nedostaví, ačkoliv byla řádně uvědoměna o čase a místě ústního jednání, nebrání její nepřítomnost projednání sporu. Každá ze stran je oprávněna prohlásit, že souhlasí s tím, aby se ústní jednání konalo v její nepřítomnosti. Tento souhlas strany nezbavuje rozhodčí senát práva, aby řízení v případě nutnosti na určitou dobu přerušil. Ústní jednání může být podle potřeby odročeno jak na návrh strany, tak z podnětu rozhodčího senátu.

V souladu se zásadou neformálnosti se mohou strany též dohodnout na tom, aby rozhodčí senát nebo jediný rozhodce rozhodl spor bez nařízení ústního jednání, a to pouze na základě písemností. Jedná se o případ tzv. zjednodušeného řízení, kdy je tedy rozhodováno pouze na základě písemných podkladů anebo bez odůvodnění. Tato nestandardní forma projednání sporu je popsána v § 27 Řádu. Takovou dohodu lze však doporučit jen za situace, kdy se uplatňovaný nárok jeví být jednoznačným, a účastnit se ústního jednání by pro obě strany bylo neefektivní z hlediska ztráty času. Rozhodčí soud v této otázce rozhodoval následovně: *Strany si ujednaly v rozhodčí doložce, obsažené v čl. 31 Všeobecných úvěrových podmínek žalobce, které jsou dle § 6 Smlouvy o úvěru, uzavřené mezi žalobcem a žalovaným, jejíž nedílnou součástí je, že spor bude rozhodnut bez ústního jednání pouze na základě písemností a že rozhodčí nález nemusí být odůvodněn. Rozhodčí senát proto podle § 27 odst. 1 Řádu RS pro vnitrostátní spory rozhodl tento spor bez ústního jednání pouze na základě předložených písemností a dle*

---

74 Rsp 19/1995 Retrospektiva.

§ 27 odst. 2 cit. Řádu tento rozhodčí nález neodůvodnil.⁷⁵

Rozhodčí soud nebo jediný rozhodce mohou i v tomto případě nařídit ústní jednání, jestliže po rozboru předložených písemností dospějí k závěru, že podklady jsou pro rozhodnutí ve věci samé nedostačující.

Navíc, jak je nastíněno v citovaném judikátu, strany se mohou až do skončení projednání sporu písemně dohodnout, že není třeba odůvodnění rozhodčího nálezu. Takovou dohodu mohou uzavřít také shodným prohlášením, uskutečněným do zápisu o ústním jednání před rozhodčím senátem, resp. jediným rozhodcem. Rozhodčí nález by pak obsahoval pouze výrokovou část. Vydání rozhodnutí pouze na základě písemností, nebo případy, kdy rozhodčí nález nemusí být odůvodněn, se však na výši poplatku za rozhodčí řízení u vnitrostátních sporů neprojeví.

Další nestandardní průběh řízení před Rozhodčím soudem, který Řád připouští, představuje tzv. urychlené rozhodčí řízení. Urychlené rozhodčí řízení spočívá v tom, že se strany mohou písemně dohodnout a požádat o vydání rozhodčího nálezu nebo usnesení o zastavení řízení do určité pevně stanovené doby. Rozhodčí senát je podle současné úpravy povinen vydat konečné rozhodnutí nebo o usnesení o zastavení řízení dle § 40 odst. 2 Řádu a to buď do 1 měsíce ode dne zaplacení zvýšeného poplatku za rozhodčí řízení, konající se na základě písemné dohody stran předložené Rozhodčímu soudu na návrh kterékoliv strany, nebo do 3 měsíců od zaplacení zvýšeného poplatku na návrh kterékoliv strany, která uhradila zvýšený poplatek. Ve druhém případě není vyloučeno, aby o urychlené rozhodčí řízení požádal i žalovaný.

O ústním jednání se vede zápis v češtině (popř. ve slovenštině) nebo se souhlasem stran v jiném jazyce, pokud o to jedna ze stran požádá. Zápis musí obsahovat tyto údaje:

- označení Rozhodčího soudu,
- číslo sporu,
- místo a datum zasedání,

---

⁷⁵ Rsp 42/2005; Růžička, K.: *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR*. Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005. str. 101.

- označení sporných stran a jejich zástupců,
- údaj o účasti stran,
- jména rozhodců, svědků, znalců, tlumočníka a ostatních účastníků ústního jednání,
- stručný, ale výstižný popis průběhu zasedání,
- požadavky stran a obsah jiných důležitých prohlášení,
- uvedení důvodu pro odročení ústního jednání nebo zakončení řízení,
- podpisy rozhodců.

Strany jsou oprávněny seznámit se s obsahem zápisu a spolupodepsat jej. Na žádost strany mohou být usnesením rozhodčího senátu provedeny v zápise změny nebo doplňky. Stranám se také vydává nebo zasílá kopie tohoto zápisu.

5.2.4. Dokazování

Dokazování lze obecně chápat jako určitou myšlenkovou formu ve smyslu logiky a současně z hlediska procesního představuje zvláštní postup orgánů řízení. Dokazování musí v první řadě směřovat k naplnění zásady objektivní pravdy a jeho cílem by mělo být poznání pravdivého skutkového stavu.

Stejně jako tomu je v civilním řízení, tak i v rozhodčím řízení strany nesou tzv. břemeno důkazní a břemeno tvrzení. Podle znění § 31 odst. 1 Řádu *jsou strany povinny dokázat okolnosti, na které se odvolávají jako na základ svých nároků nebo námitek*. V rozhodčím řízení před Rozhodčím soudem se tedy uplatňuje zásada projednací, kdy skutkový stav je rozhodci zjišťován v rozsahu účastníky tvrzeném a za pomoci důkazů účastníky označených. Rozhodčí senát si však může od stran vyžádat poskytnutí dalších důkazů a na základě svého uvážení může rovněž stanovit provedení znaleckého posudku. Konečně si může vyžádat i předložení důkazů třetími osobami.

Podstatný rozdíl ve srovnání s občanským soudním řízením spočívá v nemožnosti využití donucovacích prostředků k uskutečnění výslechu. Tento fakt je dán tím, že Rozhodčí soud vystupuje jako nestátní instituce, tudíž rozhodčí řízení není výkonem státní moci, a výslech svědků, znalců či strany je možný ve smyslu § 20 odst. 1 ZRŘ jen tehdy, pokud se k výslechu dostaví dobrovolně. Jiné důkazy mohou

provádět jen tehdy, jsou-li jim poskytnuty. To však neznamená, že by svědectví konkrétní osoby nemohlo být získáno vůbec. Takovou situaci řeší hned následující odstavec § 20 ZRŘ, který uvádí, že pokud osoba, která má být rozhodci vyslechnuta, se k výslechu při ústním jednání dobrovolně nedostaví, může výslech provést na dožádání Rozhodčího soudu obecný soud. To pramení z obecné povinnosti státních soudů poskytovat rozhodčím soudům součinnost. Soud je povinen dožádání vyhovět vždy, nejde-li o procesní úkon podle zákona nepřipustný.

Účastníci rozhodčího řízení mohou být přítomni u dokazování prováděného obecným soudem. Vyslýchané osoby mají povinnosti jako při výslechu, prováděném při rozhodování sporů v soudním řízení podle § 120 OSŘ. Musí vypovědět pravdu a nic nezamlčovat. Rozhodci mohou rovněž požádat soud, aby si vyžádal od orgánů státní správy nebo samosprávy sdělení rozhodných skutečností, které nebyly sděleny rozhodcům. Předmětem dožádání může být i předložení listiny nebo ohledání věci, jestliže osoby, které mají listinu nebo věc u sebe, listinu rozhodcům nepředložily nebo jim neumožnily ohledání věci.

Náklady řízení, které vznikly soudu provedením těchto procesních úkonů, hradí soud Rozhodčího soudu. Rozhodčí senát pak v rozhodčím řízení rozhodne, která ze sporných stran je povinna tyto náklady hradit. Toto rozhodnutí bude zpravidla závislé na tom, která strana ve sporu bude mít úspěch, popř. v jakém rozsahu.

Důkazy se provádějí způsobem stanoveným rozhodčím senátem. Usnesením rozhodčího senátu může být provedení důkazů svěřeno předsedovi rozhodčího senátu nebo několika rozhodcům. Obdobně postupuje i předsednictvo. Provedením důkazů může předsednictvo rozhodčího soudu pověřit předsedu Rozhodčího soudu nebo několik členů předsednictva.

Závisí-li rozhodnutí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, ustanoví rozhodčí senát, nebo jediný rozhodce pro slyšení stran znalce a stanoví otázky pro vypracování znaleckého posudku. Každá ze stran musí složit polovinu zálohy na vypracování znaleckého posudku. Nesplnění této podmínky by znamenalo nezpracování znaleckého posudku. Každá ze stran má možnost se k znaleckému posudku vyjádřit resp. položit znalci během ústního jednání otázky týkající se posudku.

Rozhodčí řízení je ovládáno zásadou volného hodnocení důkazů, jelikož

hodnocení důkazů provádí rozhodčí senát i předsednictvo podle vlastního uvážení. Je ponecháno pouze na rozhodci či rozhodcích, jakou váhu či hodnotu pro prokázání skutkového stavu jednotlivým důkazním prostředkům přidělí. Rozhodci nejsou tedy vázáni žádnými pravidly, určujícími předem důkazní sílu jednotlivých důkazních prostředků, ani předem určeným způsobem jejich provádění. Podle § 132 OSŘ způsob hodnocení musí být učiněn tak, že při hodnocení důkazních prostředků se přihlíží ke každému z důkazů zvlášť, k jejich vzájemným souvislostem, jakož i ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci, resp. jejich zástupci.

5.2.5. Skončení rozhodčího řízení

V průběhu celého řízení mají rozhodci ve smyslu § 24 ZRŘ a § 29 Řádu působit na strany, aby se dohodly na smírném vyřešení sporu. Rozhodci by tak měli podle okolností případu vyzvat strany v každém stádiu řízení k uzavření smíru a uvést návrhy, doporučení a podněty, které podle jejich názoru mohou přispět k jeho uskutečnění. Smír může být uzavřen v několika podobách. Zejména může být uzavřen ve formě dohody stran, nebo ve formě dohody stran a následně potvrzen rozhodci, popř. jej lze pojmout do rozhodčího nálezu. Strany zpravidla žádají, aby byl do rozhodčího nálezu zahrnut. Zajišťují si tím snadnou vykonatelnost, jelikož se nečiní rozdíl mezi rozhodčím nálezem, jímž rozhodují o sporném nároku rozhodci a rozhodčím nálezem, který vydávají na základě smíru. Uzavřou-li strany smír mimo rozhodčí řízení, vezme žalující strana obvykle žalobu zpět a rozhodci zastaví rozhodčí řízení usnesením. Strany se mohou rovněž dohodnout buď na tom, že smír je konečný a nebo pouze podmíněný. V případě podmíněného smíru si strany ujednají, že když do určité lhůty smír neodvolají, stane se konečným.

Dospějí-li rozhodci k závěru, že učinili vše potřebné k ukončení řízení, mohou přistoupit k vydání rozhodnutí. Podle § 23 ZRŘ končí řízení vydáním rozhodčího nálezu nebo usnesením o jeho zastavení.

Usnesení o zastavení řízení

Podle § 23 písm. b) ZRŘ *se řízení končí usnesením tehdy, pokud se ve sporu nevydává rozhodčí nález.* Formou usnesení se končí řízení zejména v případě, jestliže žaloba byla vzata žalobcem zpět, nebo jestliže strany uzavřely smír potvrzený rozhodčím senátem bez vydání rozhodčího nálezu ve smyslu § 34 odst. 1 Řádu.

Samozřejmě také v případě, není-li pravomoc (příslušnost) Rozhodčího soudu dána podle § 23 Řádu, a konečně také při nezaplacení poplatku za rozhodčí řízení. Nejsou-li ani po výzvě splněny všechny procesní podmínky nutné k projednání sporu, postupuje se obdobně.

Obsah usnesení o zastavení řízení ZRR neurčuje. ZRR pouze obecně konstatuje, že usnesení musí být podepsáno, odůvodněno a doručeno jako rozhodčí nález. Řád v tomto případě odkazuje na použití §§ 34-38 Řádu, které mimo jiné upravují vydání a obsah rozhodčího nálezu. Usnesení o zastavení rozhodčího řízení vydává rozhodčí senát popř. jediný rozhodce. Jestliže nebyl ještě ustaven, vydá jej předseda Rozhodčího soudu.

Rozhodčí nález

ZRR, EÚ, dokonce i Řád postrádá definici pojmu rozhodčí nález. Nicméně se jedná o písemné a konečné rozhodnutí rozhodčího senátu či rozhodce ve věci samé, které je nadáno stejnými účinky jako pravomocné soudní rozhodnutí. Základní předpoklad jeho závaznosti, představuje jeho doručení dotčeným stranám. N. Rozehnalová ve své publikaci definuje rozhodčí nález jako *písemné, konečné rozhodnutí, vydané řádně ustanovenými rozhodci ve věci samé, obsahující mj. určité formulovaný výrok o předložené otázce.*⁷⁶ Vydání rozhodčího nálezu následuje tedy po prohlášení ústního jednání za skončené.

V § 34 Řádu jsou připuštěny různé podoby rozhodčích nálezů. Vedle konečného rozhodčího nálezu může rozhodčí senát rozhodnout o nároku mezitímním rozhodčím nálezem. Mezitímní rozhodčí nález se vydává tehdy, pokud je pro strany i pro rozhodce účelné nejprve vyřešit otázku opodstatněnosti nároku, a teprve poté se projednává jeho výše (§ 34 odst. 4 Řádu). To má svá opodstatnění, neboť žalobce může na základě mezitímního rozhodčího nálezu vzít žalobu zpět, není-li pro něj takový nález příznivý. Další možnou variantou je vydání částečného rozhodčího nálezu za podmínek stanovených v § 34 odst. 3 Řádu. K tomu dochází za situace, kdy je dostatečně vyjasněna jenom část projednávaného předmětného sporu a ohledně této části prohlásí

---

⁷⁶ Rozehnalová, N.: *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. Praha: ASPI, a. s., 2002. str. 162.

řízení za skončené. V ostatních částech se v řízení pokračuje a rozhodne se o nich následně. Pro oba druhy nálezů pak platí, že jejich vydáním nezaniká rozhodcům jejich mandát a ani nezaniká rozhodčí smlouva.

Naproti tomu se konečným rozhodčím nálezem rozhoduje o všech uplatněných nárocích a protinárocích, včetně náhrady nákladů řízení. Další rozdílný znak spočívá v ukončení rozhodčího řízení jeho vydáním. *V řízení před Rozhodčím soudem mají rozhodčí nálezy zpravidla podobu konečného nálezu.*⁷⁷ Rozhodčí nález se vydává v případech, kdy se rozhoduje ve věci samé, anebo ukládá povinnost nahradit náklady řízení. Rozhodčí nález se vydává také na základě žádosti stran, podle smíru mezi nimi uzavřeného a v případech, kdy z projevů strany vyplývá, že netrvá na žalobním nároku, aniž výslovně vzala žalobu zpět (§ 34 odst. 1 Řádu). Tvoří-li součást výroku rozhodčího nálezu povinnost k nějakému plnění, určí rozhodci zároveň lhůtu pro toto plnění.

K platnému vydání rozhodčího nálezu je potřebné, aby splňoval předepsané náležitosti. Především musí být usnesen většinou rozhodců. To platí pochopitelně pouze v případě, kdy rozhoduje rozhodčí senát. Nedostatek takové podmínky je podle § 31 písm. d) ZRŘ důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu soudem.

Nález musí být vyhotoven v písemné podobě. Tuto podmínku stanoví ZRŘ v § 25 odst. 1 jako podmínku kogentní, od níž se nelze odchýlit. Písemná forma musí být dána, ačkoliv na tom strany netrvají.

Písemné vyhotovení rozhodčího nálezu však není dostačující, neboť jej musí podepsat většina rozhodců. Pokud rozhoduje jediný rozhodce, pak je jeho podpis obligatorní náležitostí nálezu.

Výrok nálezu musí být určitý, stejně tak musí být formulován i rozsah, v jakém se žalobnímu nároku vyhovuje nebo zda se žaloba zamítá.

Rozhodčí nález musí obsahovat odůvodnění, ledaže by se strany sporu dohodly,

---

77 Srov. Růžička, K.: *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR*. Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005. str. 140.

*že odůvodnění nevyžadují.*⁷⁸

V rozhodčím nálezu musí být navíc rozhodnuto o celém předmětu sporu, pomineme-li možnost vydání mezitimního resp. částečného rozhodčího nálezů. Navíc Řád počítá v § 38 odst. 1 s možností vydání doplňujícího nálezů, jestliže se ukáže, že rozhodčí nález neobsahuje odpověď na všechny nároky stran. Za takové situace přísluší straně možnost do 30 dnů od doručení neúplného rozhodčího nálezů, podat žádost o vydání doplňujícího rozhodčího nálezů. Ten se vydává zpravidla na základě nového ústního jednání s předvoláním stran.

Rozhodčí nález musí být vyhlášen a doručen. Okamžikem vydání nálezů je jeho písemné vyhotovení po dokončení hlasování, rozhoduje-li rozhodčí senát. Rozhodčí senát se o rozhodčím nálezů usnává neveřejným hlasováním většinou hlasů. Rozhoduje-li jediný rozhodce, pak se za okamžik vydání považuje jeho písemné vyhotovení. Po skončení ústního jednání se vyhlásí výrok nálezů stranám ústně, nebo nejsou-li tyto přítomny, oznámí se jim písemně.

Mezi vydáním a vyhlášením rozhodčího nálezů je spatřován nemalý rozdíl. Vydání rozhodčího nálezů je výsledkem usneseným v rámci neveřejné porady rozhodčího senátu bez přítomnosti stran. Vůči stranám tedy vydání rozhodčího nálezů nepůsobí. Ovšem vyhlášení již představuje pro strany tzv. formální notifikaci. To znamená, že rozhodčí nález se vyhlášením stává závazný i pro rozhodčí senát, takže jej od této chvíle nemůže měnit. Z toho pramení formulace obsažená v § 37 odst. 2 Řádu, kdy v odůvodněných případech může rozhodčí senát rozhodnout tak, že stranám bude doručen písemný rozhodčí nález bez ústního vyhlášení. Sledovaný záměr takové úpravy spočívá v tom, že rozhodcům se po skončení ústního jednání dostane více času k přípravě kvalitního rozhodnutí. Za tím účelem se uskutečňují porady rozhodců nad přípravou textu rozhodčího nálezů. Do vyhlášení nebo odeslání písemného vyhotovení rozhodčího nálezů, který byl vydán bez vyhlášení, může senát navíc nařídít nové ústní jednání, bude-li to potřebné k objasnění skutkového stavu nebo zjištění stanovisek stran.

Rozhodčí nález musí splňovat i obsahové náležitosti. Dle § 35 Řádu obsahuje

---

78 Srov. § 27 odst. 2 Řádu.

rozhodčí nález zejména tyto údaje:

- název Rozhodčího soudu,
- místo a datum vydání nálezu,
- jména příjmení rozhodců nebo jediného rozhodce,
- označení stran a dalších účastníků sporu,
- předmět sporu a krátké vyličení okolností sporu,
- rozhodnutí o žalobních nárocích, o poplatcích a o nákladech sporu,
- odůvodnění rozhodnutí (s výjimkou případů, kdy se strany dohodly dle § 27 odst. 2 Řádu na tom, že nález není třeba odůvodňovat),
- podpisy většiny rozhodců nebo jediného rozhodce.

Nemůže-li některý z rozhodců podepsat rozhodčí nález, nebo odmítne-li jej podepsat, protože s ním nesouhlasí, musí pak předseda Rozhodčího soudu takovou skutečnost v rozhodčím nálezu uvést a potvrdit ji svým podpisem (§ 35 odst. 2 Řádu).

Podle § 28 ZRŘ musí být rozhodčí nález doručen stranám v písemném vyhotovení a po jeho doručení musí být opatřen doložkou o právní moci. Dnem doručení nabývá rozhodčí nález účinku pravomocného soudního rozhodnutí a je soudně vykonatelný za předpokladu, že jej nelze přezkoumat nebo marně uplynula lhůta k podání žádosti o přezkoumání podle § 27 ZRŘ. Řád na tato ustanovení navazuje, když v § 39 konstatuje, že rozhodčí nález je konečný a závazný. Strany jsou povinny splnit všechny povinnosti uložené v rozhodčím nálezu ve lhůtách, jež jsou v něm uvedeny. Nestane-li se tak, podléhá rozhodčí nález nucenému výkonu rozhodnutí.

5.2.6. Náklady řízení

Rozhodčí řízení je vždy spojeno s určitými náklady. ZRŘ neobsahuje ani obecnou úpravu výpočtu výše nákladů rozhodčího řízení, ani jejich úhradu stranám. Pravidla o nákladech pro vnitrostátní spory však tvoří nedílnou součást Řádu a jsou koncipovány jako příloha Řádu spolu se Sazebníkem nákladů pro vnitrostátní spory (dále jen „Sazebník“) nákladů rozhodčího řízení pro vnitrostátní spory. V tomto ohledu je třeba zmínit, že lze spatřovat významný rozdíl mezi náklady u sporů vnitrostátních a

sporů mezinárodních, neboť pravidla o nákladech obsahují pravděpodobně nejvýznamnější odchylky obou Řádů. Podle pravidel se rozlišují tři druhy nákladů a to:

- poplatky za rozhodčí řízení,
- zvláštní náklady vznikající Rozhodčímu soudu,
- vlastní výlohy stran.

U mezinárodních sporů se je třeba k výše uvedeným nákladům připočítat navíc ještě správní náklady Rozhodčího soudu. Rovněž struktura Sazebníku je koncipována mnohem jednodušeji a pochopitelně i samotné náklady ve vnitrostátních sporech nedosahují tak vysokých částek jako u mezinárodních sporů.

Poplatky za rozhodčí řízení slouží k částečnému krytí všeobecných nákladů spojených s činností Rozhodčího soudu. Z těchto se hradí zejména odměny rozhodců a členů předsednictva Rozhodčího soudu a výdaje spojené s poskytováním služeb. Poplatek se vybírá za každý spor a jeho výše se odvíjí od hodnoty předmětu sporu. Platí jej žalobce při podání žaloby a dále také žalovaný při podání protizaloby nebo při uplatnění nároku námitkou započtení dle § 28 odst. 3 Řádu. Poplatek se pokládá za zaplacený v okamžiku, kdy došel Rozhodčímu soudu nebo na jeho účet. Připouští se také možnost platit poplatky ve splátkách dohodnutých s Rozhodčím soudem s tím, že se opět žaloba, vzájemná žaloba či námitka započtení projednají až po zaplacení poslední splátky.

Poplatková povinnost váže i vedlejšího účastníka, jehož účast na řízení byla připuštěna. Výše poplatku je však nižší. Podle § 2 odst. 3 Řádu činí výše poplatku vedlejšího účastníka jednu třetinu poplatku účastníka při zachování minimální hodnoty poplatku dle Sazebníku.

Poplatek se vypočítává a hradí v české měně. Podle Sazebníku činí poplatek v současné době 3% z hodnoty předmětu sporu, nejméně však 7 000 Kč a nejvýše 1 000 000 Kč. Ještě levnější alternativu projednání sporu před Rozhodčím soudem představuje rozhodčí řízení on-line, kde výše poplatku činí 3% z hodnoty sporu, nejméně však 3 000 Kč a nejvýše 1 000 000 Kč.

Výše poplatku stanovená v Sazebníku však není neměnná. Pravidla jeho výši různým způsobem modifikují. Vzhledem k tomu, že je připuštěna možnost vést ústní jednání a vynést rozhodnutí v jiném jazyce než v českém resp. slovenském, zvyšuje se

poplatek v takovém případě o 50%. U rozhodčího řízení on-line se zvyšuje poplatek o 100%, jestliže jsou podklady pro vydání rozhodčího nálezu, nebo vynášeli se rozhodnutí v jiném jazyce než v českém resp. slovenském.

Jak je již výše uvedeno, poplatek se zvyšuje také, požádají-li strany o urychlené řízení. Rozhodčí senát je pak povinen vydat konečné rozhodnutí nebo usnesení o zastavení řízení do 1 měsíce ode dne zaplacení poplatku za rozhodčí řízení, zvýšeného o 75%, nebo na žádost žalující strany s vydáním rozhodčího nálezu nebo usnesení o zastavení řízení do 3 měsíců od zaplacení poplatku za rozhodčí řízení zvýšeného o 50%.

Vezme-li žalobce žalobu resp. žalovaný protižalobu či námitku započtení zpět nejpozději 7 dnů před datem nařízeného ústního jednání ve věci, vrací se žalobci, resp. žalovanému 50% rozdílu poplatku zaplaceného z hodnoty žaloby, popř. žaloby navzájem (protižaloby) či námitky započtení, a minimálního poplatku. Minimální poplatek se však nevrací. U urychleného řízení se v případě zpětvzetí žaloby při vracení poplatku postupuje stejně. Zvýšený poplatek se stranám navíc vrací, tehdy jestliže nebyl rozhodčí nález vydán ve stanovené či stranami prodloužené lhůtě.

Poplatek jde zpravidla k tíži té strany, která ve sporu podlehla. Při vyhovění jen části žaloby se rozdělí úhrada poplatku mezi strany v poměru přisouzené a zamítnuté části žalobního nároku. Stranám však přísluší oprávnění dohodnout se o jiném rozdělení poplatku. Takové dohody bývá nejvíce využíváno, skončí-li spor uzavřením smíru.

Zvláštními náklady se rozumí náklady vznikající Rozhodčímu soudu, k nimž dochází při projednávání sporu prováděním důkazů, vyplácením znalečného, konáním ústních jednání mimo sídlo Rozhodčího soudu, pořizováním překladů písemností, vyplácením tlumočného, cestovními a pobytovými výlohami zahraničních rozhodců apod. Hradí se ve výši skutečných nákladů takto vzniklých. Na krytí zvláštních nákladů jsou strany povinny složit přiměřenou zálohu, jejíž výši stanoví předsednictvo Rozhodčího soudu, rozhodčí senát nebo tajemník. Společně s výší zálohy se stanoví lhůta k jejímu uhrazení. Náklady pak musí uhradit strana, která dala k těmto zvláštním nákladům podnět nebo vznikají-li v jejím vlastním zájmu. Dokud není předmětná záloha složena, úkony jí odpovídající se neprovedou.

Záloha musí být na výzvu zvýšena a doplacena, pokud se v průběhu řízení

ukáže, že doposud složená záloha nemůže celé zvláštní náklady pokrýt.⁷⁹

Zvláštní náklady vznikající Rozhodčímu soudu službami tlumočníka nebo překladatele nese strana, na jejíž žádost, resp. v jejímž zájmu je tato služba poskytnuta.

Dle § 6 odst. 3 Pravidel se o zvláštních nákladech s konečnou platností rozhoduje v rozhodčím nálezu nebo v usnesení o zastavení řízení.

Výlohy stran představují vlastní výdaje stran, které je nezbytné vynaložit v souvislosti s ochranou svých zájmů. Každá ze stran je zpravidla nese sama, poté je však náhrada těchto výloh stranám přiznána v rozhodčím nálezu nebo v usnesení o zastavení řízení, a to podle úspěchu ve sporu. V praxi to však nemusí být vždy tak jednoznačné. *Žalobce se domáhal zaplacení dodávky bílého rafinovaného cukru, kterou žalovaný nezaplatil. Žalobce v průběhu řízení unesl břemeno tvrzení i důkazní, věc byla vlivem jeho postupu v řízení od počátku nepochybná. Dále prokázal existenci rozhodčí doložky, kterou byla sjednána příslušnost k rozhodnutí sporu ve prospěch Rozhodčího soudu. Naopak žalovaný, ač mu byla řádně zaslána žaloba a ač byl tajemnicí Rozhodčího soudu urgován k zaslání žalobní odpovědi, nevyjádřil se k žalobě, nejmenoval rozhodce a ani se nezúčastnil ústního jednání.*

S ohledem na skutečnost, že se žalovaný k žalobě vůbec nevyjádřil, ani se nedostavil k ústnímu jednání, je důvodné, aby žalobci byla přiznána částečná náhrada nákladů právního zastoupení, kterou soud sám určí částkou dle své úvahy.⁸⁰

5.3. Odchylnky od standardního projednání sporu

5.3.1. On-line řízení

Tento způsob řešení sporů představuje určitou alternativu k řízení o vnitrostátním sporu, neboť umožňuje jejich stranám projednat a rozhodnout spor on-line, resp. prostřednictvím internetu.⁸¹ Průběh on-line řízení a samotné rozhodování

---

⁷⁹ Srov. § 6 odst. 2 Pravidel.

⁸⁰ Rsp 77/1995 Retrospektiva.

⁸¹ Dle ustanovení § 2 písm. f) Řádu on-line jsou internet a on-line pojmy odkazující na world-wide

sporů podléhá režimu pravidel, obsažených ve Zvláštním dodatku Řádu pro rozhodčí řízení on-line (dále jen „Řád on-line“). Aby strany mohly využít tuto formu řízení, je zapotřebí si tento způsob sjednat v platné rozhodčí smlouvě, resp. v rozhodčí doložce nebo ve smlouvě o rozhodci. Poté budou veškeré další procesní kroky v daném sporu, včetně všech podání a jiných písemností, realizovány a doručovány elektronickou cestou.⁸²

Rozhodčí soud zřídil tzv. **administrační místo**, jenž funguje jako adresa Rozhodčího soudu pro řízení on-line na adrese internetu www.arbcourtonline.cz a prostřednictvím něhož mohou účastníci zahájit řízení podle Řádu on-line. Účastníci dále mohou jeho prostřednictvím hradit veškeré poplatky, spojené s vedením rozhodčího řízení on-line u Rozhodčího soudu, administrační místo rovněž vydává pokyny o formátech podání, jakož i další důležité informace pro postup v rozhodčím řízení podle tohoto Řádu on-line. Rozhodčí soud jako administrátor této adresy po zahájení řízení on-line určí tzv. sudiště, což je elektronická adresa, zpřístupněná pouze účastníkům řízení a sloužící pro úschovu veškerých dat, písemností a podání týkajících se stran sporu, včetně rozhodnutí rozhodce. Účastníci se k těmto dokumentům budou moci dostat po vyplnění přístupových hesel, která jim zašle administrátor, resp. Rozhodčí soud. V případě, že účastník bude chtít obdržet jakékoliv podání v listinné podobě, Rozhodčí soud mu jej na požádání zašle.

Samotné řízení on-line vede a rozhoduje jediný rozhodce, který je jmenován po podání žaloby předsedou Rozhodčího soudu.

Rozhodčí nález je vydán v okamžiku, kdy je uveřejněn na tzv. sudišti. Tento pak rozhodce podepíše prostřednictvím elektronického podpisu v souladu s ustanoveními zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů.

I přesto, že byla v platné rozhodčí smlouvě sjednána forma on-line řízení, rozhodčí soud je oprávněn vydat usnesení o tom, že rozhodčí řízení nebude vedeno podle pravidel Řádu on-line, ale podle Řádu pro vnitrostátní spory. Důvodem je

---

elektronické on-line médium a jsou vzájemně zaměnitelné.

82 Ustanovení § 3, odst. 3 Řádu on-line umožňuje i jinou než elektronickou formu komunikace, není-li tato technicky možná.

např. nemožnost některého z účastníků se řízení on-line účastnit, zejména po technické stránce, jakož i ve všech ostatních případech, kdy Rozhodčí soud dojde k závěru, že rozhodčí řízení nemůže být podle pravidel Řádu on-line vedeno.

Rozhodčí soud rovněž uveřejnil na svých webových stránkách doporučenou rozhodčí doložku pro řízení on-line.⁸³

Rozhodčí řízení on-line je výhodné zejména z několika následujících důvodů:

- jestliže činnost, ze které spor pramení nebo může nastat, je prováděna převážně či zcela prostřednictvím internetu,
- v případě, že podklady pro spor jsou od počátku v digitalizované podobě,
- je nutné vyřešit spor rychle,
- je potřeba rozhodčí řízení ještě zlevnit, a to především při sporech o nižší částky lze díky menším poplatkům značně ušetřit.⁸⁴

5.3.2. Rozhodčí řízení o internetové domény

Doménová jména představují ve své podstatě omezený veřejný statek. Registrací jedinečného jména se vylučuje registrace stejného jména a rovněž celkový možný počet doménových jmen je uzavřené číslo.

Registrace doménových jmen podléhá soukromoprávnímu režimu, z tohoto důvodu představuje alternativa mimosoudního řešení doménových sporů rychlý a vcelku spolehlivý mechanismus. K prvnímu kroku přistoupila ICANN (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers), resp. Mezinárodní úřad pro správu doménových jmen, která od roku 1999 zavedla jednotné řízení k rozhodování doménových sporů (UDRP). Rozhodování bylo jako první přiděleno rozhodčímu orgánu při WIPO (Světová organizace duševního vlastnictví). Následně došlo k postupné právní regulaci řešení doménových sporů i v jednotlivých státech.

---

83 <http://www.soud.cz/index.php?url=rady/cz_rad_online_od_20040601.htm>

84 <www.e-arbiter.cz/o-portalu.php>

Od roku 1999 prošla úprava doménových sporů vývojem, některé státy převzaly pravidla UDRP, jiné vytvořily svoje vlastní mechanismy. Zpravidla se jedná o typ rozhodčího řízení (Alternative dispute resolution – **ADR řízení**) vedeného soukromoprávní institucí pověřenou registrem k rozhodování doménových sporů a rozhodující na základě zmocnění ve smlouvě mezi žadatelem o registraci a registrem.⁸⁵

V české republice spory o doménová jména přísluší projednávat a řešit Rozhodčímu soudu.

Spory o doménová jména .cz

Rozhodčí řízení o internetovou doménu .cz je stejně jako řízení on-line podrobno režimu pravidel obsažených v Řádu on-line. Z tohoto vyplývá, že celý průběh řízení jsou účastníci omezeni výhradně na využití komunikačních prostředků Internetu. V případě doručování držiteli doménového jména je využita jeho emailová adresa, uvedená v záznamu o registraci kteréhokoliv z doménových jmen, o nichž je veden spor.

Spolu s Řádem on-line se při těchto typech sporů uplatní rovněž pravidla obsažená v Řádu, jestliže se jedná o vnitrostátní spory, a v případě, že se jedná o mezinárodní spory, pak se použije Řád Rozhodčího soudu pro mezinárodní spory.

Stejně jako u rozhodčího řízení on-line, i zde je oprávněn Rozhodčí soud rozhodnout, že řízení bude vedeno namísto ustanovení Řádu on-line pravidly Řádu (pro vnitrostátní spory) nebo Řádu Rozhodčího soudu (v případě mezinárodních sporů). K takovému rozhodnutí Rozhodčí soud dospěje např. v situacích, kdy on-line řízení není pro některého z účastníků technicky možné.

Spory o doménová jména .cz jsou rozhodovány jediným rozhodcem určeným předsedou Rozhodčího soudu.

Jestliže by jeden z účastníků řízení o doménové jméno .cz chtěl podat návrh na předběžné opatření, čímž by chtěl např. zakázat nakládání s doménovým jménem, musí jej podat k jeho obecnému soudu, nikoliv k Rozhodčímu soudu. Samotné řízení se však

---

85 Mejšner, P.: Doménové spory. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2009 str. 32,33.

dále vede opět u Rozhodčího soudu.⁸⁶

Spory o doménová jména .eu

Rozhodování sporů o domény .eu se řídí procesními pravidly, kterými jsou zejména Pravidla ADR, Doplňující pravidla ADR, nařízení 733/2002 a nařízení 874/2004.⁸⁷

Základem řízení je **online platforma**, přes kterou probíhá veškerá komunikace včetně jednotlivých podání. Tato zároveň slouží jako prostředek doručování písemností. Je zde zaznačeno, zda si strany přečetly jim určené dokumenty, v opačném případě jim jsou tyto zaslány emailem či jiným druhem komunikace.

Pokud doménové jméno není dosud registrováno, žaloba směřuje vždy pouze vůči registru. Poté, kdy dojde k registraci jména, strana žalující, kterou může být v podstatě kdokoliv, podává žalobu na držitele, již zaregistrovaného, doménového jména. Jazykem řízení je některý z úředních jazyků EU, zpravidla je jím jazyk registrační smlouvy sporného doménového jména, pokud se strany nedohodly jinak. Senát může na žádost žalující strany, jež byla podána před samotným žalobním návrhem, rozhodnout o změně jazyka v samostatném řízení. Všechny předkládané dokumenty musí být v jednacím jazyce sporu, resp. musí být do tohoto přeloženy soudním překladem, jinak hrozí, že k nim senát nepřihlédne.

Strany sporu mohou kdykoliv v průběhu řízení požádat Senát nebo poskytovatele, aby na určitou dobu ADR řízení přerušil za účelem jednání o smíru. Pokud obě strany potvrdí, že strany uzavřely dohodu, řízení se považuje za ukončené.

Mezinárodní spory o doménová jména nejvyšší úrovně (.com, .org, .net, .biz, .info, .mobi)

V lednu letošního roku došlo k přelomové události na poli rozhodčího řízení vedeného u Rozhodčího soudu v případech mezinárodních sporů o doménová jména

---

86 <http://www.soud.cz/index.php?url=cz_domeny_info.htm>

87 Mejšner, P.: Doménové spory. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2009. str. 33.

nejvyšší úrovně (TLD –Top Level Doamin).⁸⁸ Od ledna do dubna roku 2009 Rozhodčí soud uskutečnil pilotní projekt pouze elektronického vedení sporů podle pravidel Uniform Dispute Resolution Policy (UDRP)⁸⁹. Po jeho úspěšném dokončení v dubnu 2009 bylo nové elektronické řešení sporů podle UDRP schváleno Boardem ICANN⁹⁰ 21. května 2009. Rozhodčí soud se tímto stal prvním sudištěm na světě, řešící mezinárodní spory o internetová doménová jména pouze elektronicky.

Klíčovými znaky a zároveň největšími výhodami elektronického řešení sporů podle pravidel UDRP jsou:⁹¹

Veškeré dokumenty a pravidla UDRP pouze v elektronické podobě, jež jsou autentizovány prostřednictvím zvláštního nástroje, tzv. Chess Card. Jedná se o specifickou kombinaci znaků, pomocí něhož dochází k ověření identity žalující strany.

Elektronické podávání dokumentů, jež je doplněno o zaslání vytištěného a podepsaného podpisového listu⁹² (jde o částečné elektronické podání).

Možnost podání žaloby – tzv. Class Complaint. V rámci této jediné žaloby se může spojit více vlastníků práv proti jedinému žalovanému – spekulantovi s doménovými jmény. Toto může být, dle názorů odborníků, vhodné především pro vlastníky ochranných známek, kteří se snaží aktivně bojovat proti tzv. velkospekulantům⁹³ s doménovými jmény. Nová procesní úprava je obsažena

---

88 <http://www.soud.cz/download/Press_Release_pilot_approval_cz.pdf>

89 Pravidla UDRP jsou povinná pro všechny držitele domén nejvyšší úrovně. Vztahují se především na nekalosoutěžní registrace a jejich následné užívání.

90 ICANN je Mezinárodní úřad pro správu doménových jmen (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers), přičemž na vrcholu jeho organizační struktury stojí Board - nejvyšší orgán ICANN.

91 http://www.soud.cz/download/Press_Release_pilot_approval_cz.pdf

92 Podpisový list funguje takovým způsobem, že žalobce nebo žalovaný po podání dokumentů on-line formou obdrží vygenerovaný seznam všech podaných dokumentů. Podávající strana si zkontroluje, zda seznam odpovídá těm, které podala. Pak jej vytiskne a podepíše a v předepsaném počtu kopií zašle Rozhodčímu soudu.

93 V případě spekulace se jedná o situaci, kdy je subjekt přímo kontaktován s nabídkou převodu

5.3.3. Rozhodčí řízení pro řešení úhradových sporů v oblasti zdravotního pojištění

Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR by měl nově začít řešit úhradové spory z oblasti zdravotního pojištění. Jedná se o projekt Ministerstva zahraničí ve spolupráci s Českým zdravotnickým fórem a Hospodářskou komorou České republiky. V tomto řízení se mají řešit zejména rozpory v rozsahu nároků na zdravotní péči, které má pojištěnec vůči své zdravotní pojišťovně⁹⁴. Vzhledem k tomu že Rozhodčí soud je koncipován jako nezávislý orgán, je hlavní výhodou tohoto institutu spatřována v nezávislosti Rozhodčího soudu na výkonné moci, poskytovatelích zdravotní péče či zdravotních fondech a půjde tak o nezávislé rozhodování bez jakéhokoliv politického ovlivnění. Současně také v rychlosti rozhodčího řízení.

Jedná se tedy o nástroj, který je určen především do rukou pacientů. *Rozhodčí soud by měl vnést jasno do úhradových sporů a v rozumné době rozhodovat, co vše musí pojišťovna svému klientovi uhradit. Současná právní úprava je v otázce vymáhání práv pojištěnců v podstatě bezzubá. Pacient se dnes může obrátit na všechny strany počínaje vedoucím zdravotnického zařízení, zdravotnickými komorami či orgány registrujícími zdravotnická zařízení a samotnými pojišťovnami konče. Záruku jednoznačné odpovědi a vyřešení svého případu v rozumné době však už bohužel nemá.*⁹⁵

Pilotní provoz rozhodčího soudu by měl trvat zhruba rok. V budoucnu by se agenda mohla vedle úhradových sporů dále rozšířit o spory o kvalitu poskytnuté péče.

V současné době se dokončují přípravy na spuštění tohoto rozhodčího soudu. Rozhodci budou sestávat z odborníků na úhrady ve zdravotnictví. Předpokládá se také proškolení pro oblast rozhodčího řízení. S konkrétní rozhodcem musí pochopitelně

---

doménového jména za vysokou částku. Některé zdroje takové jednání označují jako vydírání.

94 Srov. <<http://www.beck-on.line.cz/rozhodci-soud-pro-reseni-uhradovych-sporu/>>

95 <http://www.rozhlas.cz/komentare/portal/_zprava/616443>

souhlasit obě strany.

První řízení by mohly začít už na začátku příštího roku. „Nyní byl ustanoven řídicí výbor rozhodčího soudu, do konce srpna pak bude následovat platforma. Někdy v průběhu října by se mohli začít hlásit zájemci o pozici rozhodce, nejpozději na přelomu roku nastartujeme pilotní etapu projektu,“ uvedl předseda správní rady Českého zdravotnického fóra Pavel Štorkán.⁹⁶

Martin Plíšek, náměstek ministrině zdravotnictví pro legislativu a právo uvádí „Jsem rád, že v České republice nyní vzniká aktivita Českého zdravotnického fóra a HK spustit pilotní projekt rozhodčího řízení pro řešení úhradových sporů mezi pojištěnci a zdravotními pojišťovny,“ a současně dodává: „Jde o další novou možnost pro pacienta domoci se v rychlé době a za dostupných podmínek svých práv. Rozhodčí soud by měl přinést odpovědi na otázky, kdo posuzuje, zda dle zákona má konkrétní pacient bezplatný nárok na konkrétní zákrok, či lék a jak o tom rozhoduje, tedy s využitím jakých procesních pravidel.“⁹⁷

---

96 <http://plzensky.denik.cz/z_domova/spory-pacientu-s-lekari-vyresi-rozhodci20090729.html>

97 Nový rozhodčí soud umožní pacientům domoci se svým pacientům svých práv v rámci zdravotního pojištění. Tisková zpráva ze dne 28. 7. 2009. Publikováno na <www.arbcourt.cz/download/Tiskova_zprava_20090728.pdf>

6. Závěr

Z předchozího výkladu vyplývá, že rozhodčí řízení nemůže vytvářet konkurenci řízení soudnímu. Lze s úspěchem konstatovat, že v řadě aspektů je rozhodčí řízení projevem pokročilejšího právního uvědomění. Již samotný konsensuální projev vůle stran, aby byl případný spor projednán před rozhodci, totiž svědčí o snaze předejít zbytečné zdlouhavosti a nákladnosti soudního řízení. S ohledem na situaci v tuzemském soudnictví způsobenou řadou jak objektivních, tak i subjektivních důvodů, rozhodčí řízení představuje nepochybně rychlejší a zpravidla i levnější způsob řešení sporů. Frekventovaně se poukazuje také na jednoduchost, neformalizovanost a operativnost rozhodčího řízení. Tyto obvykle zdůrazňované přednosti nadále zvyšují na oblíbenosti tomuto alternativnímu řešení sporů.

Je nezbytné však poznamenat, že pokud se strany rozhodnou uzavřít rozhodčí doložku a chtějí předejít problémům, měly by v první řadě důkladně zvážit, jakému rozhodci svěří k rozhodnutí svůj budoucí spor. Jako nejpříjemnější se jeví varianta, uzavřít rozhodčí doložku ve prospěch některého stálého rozhodčího soudu, který je schopen zajistit spravedlivé a nestranné projednání sporu. Stálé rozhodčí soudy zcela určitě poskytují administrativně vhodnější prostředí pro projednávání majetkových sporů než rozhodčí řízení ad hoc.

Institucionální rozhodčí řízení disponuje i jinými přednostmi. Především bývá považováno za bezpečnější a efektivnější formu řízení. Strany si navíc mohou vybrat ze seznamu rozhodců pro svůj spor nejvhodnějšího resp. nejkvalifikovanějšího rozhodce. Stálé rozhodčí soudy si ve svých statutech kladou další kritéria pro zápis do seznamu rozhodců, což dává záruku odbornosti rozhodce.

Rozsáhlost problematiky rozhodčího řízení znemožňuje vyčerpat v jediné práci celou šíři tohoto tématu. V předkládané diplomové práci se snažím postupovat od obecnějšího výkladu, vztahujícího se na celé odvětví rozhodčího řízení, přes popis hlavních věcných souvislostí, až po konkrétní vymezení některých institutů (např. problematice arbitrability se věnuji nejdříve v obecné rovině a poté ve vztahu k Rozhodčímu soudu při HK ČR a AK ČR). Proto jsem musel pečlivě volit, kterým otázkám se věnovat podrobněji, některé jsem naopak musel vzhledem k rozsahu práce zcela vypustit.

V souvislosti se zaměřením na institucionální rozhodčí řízení jsem do diplomové práce pochopitelně zapracoval rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR, neboť tento rozhodčí soud je nejvýznamnějším stálým rozhodčím soudem působícím na území České republiky. Nakonec pojednání o Rozhodčím soudu při HK ČR a AK ČR představuje tu část diplomové práce, kterou lze označit za stěžejní. Tento rozhodčí soud se může pochlubit dlouholetou tradicí. Během posledních let si získal velmi dobré renomé a to i v zahraničí.

Snažil jsem se klást důraz na aktualitu zpracovaného tématu, nejen proto jsem se rozhodl věnovat rozhodčímu řízení o domény .eu a o domény nejvyšší úrovně, ačkoliv se právě v těchto případech jedná o spory s tzv. mezinárodním prvkem. Agenda Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR se neustále rozšiřuje a vzhledem k nově chystaným změnám lze další vývoj arbitrability v blízké budoucnosti očekávat.

V loňském roce počet vyřešených vnitrostátních sporů před Rozhodčím soudem činil 1320 sporů, což představuje oproti roku 2000 téměř desetinásobný nárůst. Je tedy nesporné, že postavení Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR a to zejména na poli rozhodování vnitrostátních sporů v současné době stále nabývá na významu. Je však nutné podotknout, že počet rozhodovaných doménových sporů (ADR) od svého zavedení v roce 2006 rapidně klesl.

Hlavním cílem této diplomové práce bylo vystihnout všechny důležité rysy institucionálního řízení z hlediska současné právní úpravy. V souvislosti s bližším seznamováním s danou problematikou jsem se však stále více setkával s nejasnostmi, kterým stávající zákonná úprava rozhodčího řízení jen nadbíhá a napomáhá. Chybějící neúplná úprava musí být v mnoha případech dotvářena analogií či judikaturou. Navíc k tomu přispívá skutečnost, že Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR může některé procesní otázky upravit zcela odchylně od kmenové úpravy obsažené v zákoně o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. V neposlední řadě je tato situace umocněna odlišnými názory jednotlivých rozhodců Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR.

Během psaní této práce jsem několikrát narazil na rozcházející se názory odborné veřejnosti. Jedná se zejména o podstatu rozhodčího řízení, neboť k tomuto často diskutovanému tématu se na teoretické úrovni objevuje řada polemik. Její jednoznačné nezodpovězení však může mít v praxi závažné důsledky. V této otázce dokonce nejednou judikoval i Ústavní soud. Další případ, ve kterém zdaleka nepanuje

shoda, představuje zakládání arbitrážních center a následné nevyřešení legálnosti jejich působení. Tato situace jistě volá po důkladnější právní regulaci, nicméně pravděpodobně nezbude, než se se současnou realitou smířit. Konečně šlo i o otázku elektronické formy rozhodčí smlouvy v souvislosti se založením pravomoci Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR, která znamená zásadní předpoklad pro projednání sporu před tímto rozhodčím soudem. Zmíněné názorové neshody mohou být přínosem v teoretické rovině, nikoliv však v praxi.

Původní koncepční záměr této práce směřoval k tomu, aby nepůsobila zcela popisně. Věřím, že se mi tento cíl, podařilo alespoň zčásti naplnit. V diplomové práci jsem vycházel z konkrétních případů, které byly řešeny před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR a pokusil jsem se přiblížit dosavadní zkušenosti z aplikací relevantních předpisů a judikatury.

Použité zdroje

Knižní literatura

1. Bělohlávek, A.: *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo. Komentář I. Díl.* Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-096-6.
2. Bělohlávek, A.: *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář.* Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-629-8.
3. Klein, B., Doleček, M.: *Rozhodčí řízení.* Praha: ASPI, a. s., 2007. ISBN 978-80-7357-264-8.
4. Komlach, M.: *Zákon o rozhodčím řízení s komentářem.* Sagit: Ostrava 1995. ISBN 80-85789-30-2.
5. Mejšner, P.: *Doménové spory.* Diplomová práce, Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2009.
6. Mothejzíková, J., Steiner, V. a kol.: *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů s přílohami. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1996. ISBN 80-7179-034-6.
7. Raban, P.: *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-873-8
8. Rozehnalová, N.: *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku.* Praha: ASPI, a. s., 2002. ISBN 80-86395-41-3.
9. Růžička, K.: *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005. ISBN 80-86898-43-1.

Časopisecká literatura

1. Bělohávek, A.: Arbitrabilita sporů. Právní rozhledy, 3/2003. str. 6.
2. Bělohávek, A.: Osoba rozhodce v rozhodčím řízení. Právní rádce, 10/2003. str. 23.
3. Bělohávek, A.: Vznik rozhodčí smlouvy a oprávnění rozhodců. Právní zpravodaj, 7/2005. str. 11 an.
4. Pecha, R.: K právní povaze rozhodčích nálezů. Bulletin advokacie, 5/2003. str. 41 an.
5. Pohl, T.: K problematice přezkoumání rozhodčích nálezů soudem, Právní fórum, 4/2008. ASPI pro Windows verze 10, poslední stav textu z 18. srpna 2009.
6. Popov, S.: Osoba rozhodce. Bulletin advokacie, 6/2006. str. 36-37.

Internet

1. <http://www.soud.cz/download/Press_Release_pilot_approval_cz.pdf>.
2. <http://www.soud.cz/index.php?url=cz_domeny_info.htm>.
3. <http://www.soud.cz/index.php?url=rady/cz_rad_online_od_20040601.htm>.
4. <<http://arbcourtonline.cz>>.
5. Maštálka, I.: Uzavírání rozhodčí smlouvy/doložky na internetu,
<<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=128493>>.
6. Lisse, L.: K právnímu postavení arbitrážních center,
<http://www.rozhodcisoud.net/news/pravni_postaveni_arbitraznich_center_LISSE.php>.
7. Smolík, P.: Rozhodčí řízení bez souhlasu strany? Neexistuje!
<<http://www.ceskenoviny.cz/prilohy/paragrafy>>.
8. Tisková zpráva, ICANN Schválil elektronické řešení sporů podle pravidel UDRP, prováděné Rozhodčím soudem,
<http://www.arbcourt.cz/download/Press_Release_pilot_approval_cz.pdf>.
9. <<http://www.beck-on.line.cz/rozhodci-soud-pro-reseni-uhradovych-sporu/>>
10. <http://www.rozhlas.cz/komentare/portal/_zprava/616443>
11. <http://plzensky.denik.cz/z_domova/spory-pacientu-s-lekari-vyresi-rozhodci20090729.html>
12. <www.arbcourt.cz/download/Tiskova_zprava_20090728.pdf>

Judikatura

1. Usnesení Ústavního soudu ze dne sp. zn. IV.ÚS 435/02. ,
<<http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=43237&pos=2&cnt=5&typ=result>>
2. Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 7. 2002, sp. zn. IV.ÚS 174/02.
<<http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=42973&pos=3&cnt=4&typ=result>>.
3. Rozhodnutí OLG Rostock, sp. zn. 1 Sch. 04/06 z 18. září 2007, Publikováno v:
Kroell, S.: Die schiedsgerichtliche Rechtsprechung 2007 (Teil 2). Schieds VZ,
2008, rč. 6, č. 3, str. 119.
4. Rozhodnutí Krajského soudu v Olomouci, ze dne 30. května 2001, sp. zn. 22
Cm 18/2001-90 , potvrzen usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10.
října 2001. ASPI pro Windows, verze 10, aktualizace z 18. srpna 2009 [cit. 20.
srpna 2009]
5. Rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 1, ze dne 2 července 2003, sp. zn. 24C
125/2002-36, potvrzen rozsudkem Městského soudu v Praze, ze dne 5. února
2004, sp. zn. 20Co 572/2003-49. ASPI pro Windows, verze 10, aktualizace
z 18. srpna 2009 [cit. 20. srpna 2009]
6. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, ze dne 15 listopadu 1995, sp. zn 10 Cmo
414/95. ASPI pro Windows, verze 10, aktualizace z 18. srpna 2009 [cit. 20.
srpna 2009]
7. Rsp 42/2005; Růžička, K.: *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při
Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR*. Plzeň: vydavatelství a
nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005.
8. Rsp 122/2002, Retrospektiva.
9. Rsp 53/1995 Retrospektiva
10. Rsp 68/1995 Retrospektiva.
11. Rsp 69/1995 Retrospektiva.
12. Rsp 19/1995 Retrospektiva.

13. Rsp 77/1995 Retrospektiva.
14. Rsp 16/2004, Retrospektiva.
15. Rsp 24/1999, Retrospektiva.

Přílohy

Příloha A

Doporučená znění rozhodčích doložek do smluv Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR⁹⁸

"Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky podle jeho Řádu a Pravidel jedním rozhodcem jmenovaným předsedou Rozhodčího soudu."

Alternativně je možno zapracovat toto ustanovení :

"Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky podle jeho Řádu a Pravidel třemi rozhodci."

Doporučené znění dodatku s rozhodčí doložkou k existujícím smlouvám:

Smluvní strany se dohodly na uzavření dodatku č. .... ke smlouvě č. .... ze dne ..... v tomto znění:

zde uvést příslušné dohodnuté znění rozhodčí doložky (viz výše)

V ..... dne .....

.....

podpisy zástupců smluvních stran

Doporučené umístění rozhodčí doložky ve smlouvě:

Smluvní strany zapracují rozhodčí doložku do úvodních nebo závěrečných ustanovení příslušné smlouvy majetkové povahy.

_____

98 Zdroj: <http://www.arbcourt.cz/index.php?url=cz_dolozky.htm>

Příloha B

Statistika sporů a doménových sporů (ADR) Rozhodčího soud při HK ČR a AK ČR⁹⁹

rok	celkový	mezinárodní	vnitrostátní
2000	192	40	152
2001	216	33	183
2002	282	54	228
2003	450	47	403
2004	598	54	544
2005	869	60	609
2006	1237	79	1158
2007	1082	67	1015
2008	1402	82	1320

ADR spory celkový počet	
2006	743
2007	154
2008	84

poznámka: Statistika nezahrnuje počty sporů vyřešených smírem, ty Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR neeviduje.

---

99 <<http://www.arbcourt.cz/download/statistika.pdf>>

Resumé

Institutionalized Arbitration

In my thesis I deal with current development of arbitration. I chose this topic due to increasing common interest to solve disputes through the arbitration proceedings. Arbitration itself represents one of the forms of alternative dispute resolution which is more and more applicable in practice. This trend sources from the fact that arbitration is faster and explicitly more flexible than the common civil proceedings. Arbitration offers an alternative to civil proceedings and it is popular tool for dispute resolution, especially as for the business law disputes.

Enactment of law No. 216/1994 Coll., Arbitration act, represented a significant shift in the applicability of arbitration comparing the previous legal regulation. Aforementioned act introduced applicability of arbitration even among the domestic subjects and broaden the possibility to resolve disputes outside the state court system which in fact contributed to stabilization of business environment.

Regarding the fact that proceedings in front of permanent arbitration courts in the Czech Republic, same as other foreign arbitration institutions brings the parties particular advantages, I focused on the institutionalized arbitration. My determination was also influenced by the fact that this thesis should have been focused on the matters which are closest to everyday legal practice in the respective area in the Czech Republic. The core of my work vests in the analysis of the Arbitration Court attached to the Economic Chamber of the Czech Republic and Agricultural Chamber of the Czech Republic and its proceedings regulations.

This thesis is divided into four basic chapters, which are deeply elaborated and described in subchapters. These are preceded by introduction and followed conclusion. Of course appendices are part of the work as well and involve e.g. recommended wording of the arbitration clauses in contracts.

In my work I briefly present and describe the differences between particular forms of arbitration, whereas I focus especially on institutionalized arbitration. I also deal with the up to date matters of so called “judicial centres” which are massively

criticized not only by professional lawyers.

Next part of the work is devoted to legal regulation of the arbitration in the legal system of the Czech Republic. In this regard I characterize individual permanent arbitration courts in the Czech Republic with precise reference to factual legal regulation.

Next, I deal with broadly discussed limits of arbitration. Basic presumption for realization of arbitration is valid arbitration contract/clause. Due its importance I try to define it in the following part of the work same as the position of arbitrators and permanent arbitration courts.

As mentioned above, the core of the thesis is discourse on the Arbitration Court attached to the Economic Chamber of the Czech Republic and Agricultural Chamber of the Czech Republic and its proceedings regulations. Analysis of the costs of arbitration is also included. Currently, it is the most respected and addressed arbitration court in the Czech Republic and that is the reason why it deserves exceptional attention.

At the close I mention the exceptions from the standard arbitration proceedings in front of the Arbitration Court attached to the Economic Chamber of the Czech Republic and Agricultural Chamber of the Czech Republic.

Seznam klíčových slov

Institutionalized Arbitration

Institucionální rozhodčí řízení